

**МІНІСТЕРСТВО ВНУТРІШНІХ СПРАВ УКРАЇНИ
ДНІПРОПЕТРОВСЬКИЙ ДЕРЖАВНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
ВНУТРІШНІХ СПРАВ
НАВЧАЛЬНО-НАУКОВИЙ ІНСТИТУТ ПРАВА
ТА ІННОВАЦІЙНОЇ ОСВІТИ
КАФЕДРА ЗАГАЛЬНОПРАВОВИХ ДИСЦИПЛІН**

НОРМОТВОРЧА ДІЯЛЬНІСТЬ

*Методичні рекомендації
для підготовки індивідуальної та самостійної роботи
(для здобувачів вищої освіти 1 курсу магістратури
денної форми навчання)*

*За загальною редакцією
доктора юридичних наук, професора,
Заслуженого юриста України
Л. Р. Наливайко*

Дніпро – 2023

УДК 340.1
Н 83

*Схвалено Навчально-методичною радою
Дніпропетровського державного
університету внутрішніх справ,
(протокол № 7 від 14.03.2023 р.)*

РЕЦЕНЗЕНТИ:

Василь КОСТИЦЬКИЙ, професор кафедри теорії та історії права та держави Інституту права Київського національного університету імені Тараса Шевченка, дійсний член-академік Національної академії правових наук України, доктор юридичних наук, професор, Заслужений юрист України;

Ольга БАЛИНСЬКА, проректор Львівського державного університету внутрішніх справ, доктор юридичних наук, професор.

УКЛАДАЧІ:

Лариса НАЛИВАЙКО, проректор Дніпропетровського державного університету внутрішніх справ, доктор юридичних наук, професор, Заслужений юрист України;

Ольга ЧЕПК-ТРЕГУБЕНКО, доцент кафедри загальноправових дисциплін Дніпропетровського державного університету внутрішніх справ, кандидат юридичних наук;

Ольга КУЛІНІЧ, доцент кафедри загальноправових дисциплін Дніпропетровського державного університету внутрішніх справ, кандидат юридичних наук;

Ігор НАЛИВАЙКО, викладач кафедри загальноправових дисциплін Дніпропетровського державного університету внутрішніх справ;

Вадим ЧАЛИК, викладач кафедри загальноправових дисциплін Дніпропетровського державного університету внутрішніх справ.

Н 83 Нормотворча діяльність: метод. рек. для підг. індивід. та самост. роб. (для здоб. вищ. освіти 1 курсу магістр. ден. форми навч. / за заг. ред. д.ю.н., проф., Заслуженого юриста України Л. Р. Наливайко. Дніпро : ДДУВС, 2023. 118 с.

Викладено методичні рекомендації для підготовки до семінарських занять з дисципліни «Нормотворча діяльність».

Для здобувачів вищої освіти та науково-педагогічних працівників юридичних закладів вищої освіти.

ЗМІСТ

ВСТУП.....	4
ЗАГАЛЬНИЙ СПИСОК ДЖЕРЕЛ.....	5
ТЕМА 1. ЮРИДИЧНА ТЕХНІКА В СИСТЕМІ ТЕОРІЇ ПРАВА.....	10
ТЕМА 2. НОРМОТВОРЧА ДІЯЛЬНІСТЬ ОРГАНІВ ПУБЛІЧНОЇ ВЛАДИ: ПРИНЦИПИ, ОСНОВНІ НАПРЯМИ, СТАДІЇ.....	20
ТЕМА 3. ЗАКОНОТВОРЧІСТЬ. ПІДЗАКОННА НОРМОТВОРЧІСТЬ.....	36
ТЕМА 4. НОРМАТИВНО-ПРАВОВІ ТА ІНДИВІДУАЛЬНІ АКТИ: ПОНЯТТЯ, СУТНІСТЬ, ЗМІСТ.....	55
ТЕМА 5. ЗАСОБИ, ПРИЙОМИ І ПРАВИЛА ФОРМУВАННЯ ЗМІСТУ НОРМАТИВНО-ПРАВОВИХ ТА ПРАВОЗАСТОСОВНИХ АКТИВ.....	67
ТЕМА 6. ПРАВОТВОРЧІ І ПРАВОЗАСТОСОВНІ ПОМИЛКИ: ПОНЯТТЯ, ВИДИ.....	78
ТЕМА 7. ТЕХНІКА СКЛАДАННЯ ТА ОСОБЛИВОСТІ ОФОРМЛЕННЯ НОРМАТИВНИХ, РОЗПОРЯДЧИХ І ОРГАНІЗАЦІЙНО-ПРАВОВИХ ДОКУМЕНТІВ.....	89
ТЕМА 8. ПРИНЦИПИ НОРМОТВОРЧОСТІ.....	101
ТЕМА 9. ОСОБЛИВОСТІ НОРМОТВОРЧОЇ ДІЯЛЬНОСТІ У РІЗНИХ ПРАВОВИХ СИСТЕМАХ СВІТУ.....	110
ПЕРЕЛІК ПИТАНЬ ДЛЯ ПІДСУМКОВОГО КОНТРОЛЮ.....	115

ВСТУП

Дисципліна «Нормотворча діяльність» є правничою дисципліною, що займає важливу роль у підготовці майбутніх правників.

«Нормотворча діяльність» стає для здобувачів 1 ключем до глибинного та системного дослідження цієї галузі знань. Цей курс є основоположним у системі інших викладання правових знань.

Методичні рекомендації зі спеціальності «Нормотворча діяльність» включають інструкції щодо підготовки до всіх тем, список джерел, необхідних для підготовки, для навчання та подальшого читання по кожній темі семінару, каталог питань, які обговорюються під час семінару. семінари. Заняття, до всіх тем семінару, порядок проведення завершальної перевірки знань абітурієнтів, основні положення системи оцінювання оцінювання успішність навчання, а також питання щодо завершальної перевірки.

Метою навчальної дисципліни «Нормотворча діяльність» є надання абітурієнтам системного матеріалу у площині правових явищ.

Передумови: конституційне, цивільне, кримінальне, адміністративне, трудове право, адміністративне судочинство, цивільний процес, кримінальний процес є одними з юридичних наук, з якими найбільш тісно пов'язана теорією права; прикладні науки – соціологія, психологія та ін.

«Нормотворча діяльність» за своїм міждисциплінарним значенням є провідною науковою дисципліною, своєрідним лексиконом, який служить орієнтиром для абітурієнтів у процесі навчання та звужує об'єктивно завжди існуючий розрив між системою фахової підготовки правників та їх практична робота:

- аналіз суспільних процесів у контексті державно-правової теорії та вміння представити власні бачення рішень;
- знати, як збирати та інтегрувати матеріали із різних правових джерел;
- уміти зробити підсумок з достатнім обґрунтуванням про певні фактичні обставини державно-правового розвитку;
- знати, як розцінювати переваги та недоліки аргументів шляхом аналізу відомої конституційної проблеми;
- вміти створювати та координувати власний план пізнання та самостійно збирати інформацію з конкретних правових джерел;
- у контексті державно-правової теорії вміти встановлювати обставини, які потребують допомоги для з'ясування;
- безперешкодно комунікувати національною мовою, мати інструменти для вирішення державних та правових питань;
- володіти основами риторики під час роботи з теоретичними та юридичними засадами.

ЗАГАЛЬНИЙ СПИСОК ДЖЕРЕЛ

1. Berchenko G. V. Restoration of the text of the constitution in the aspect of the concept of constituent power. *Law Forum*. 2016. № 4. pp. 25-34.
2. Berchenko G. V. Constitutional principles of civil society in Ukraine: dis. for science. degree of Cand. ... jurid. Science: special. 12.00.02. Н., 2011. 216 p.
3. Беляков К. І. Правова реальність і теорія систем. Вісник Національного університету внутрішніх справ. 2004. Вип. 28. С. 112-118.
4. Belous A. The concept of civil society in the history of European philosophical thought (Part II). *East*. 2012. № 1 (115). Pp. 146-149.
5. Білецька А. М. Реалізація принципу спеціалізації в організації роботи суду: автореф. дис. ... канд. юрид. наук. Харків, 2019. 24 с.
6. Belous OV Principles, canons, ways of interpreting the rules of law: analysis of the ratio of categories. *Scientific Bulletin of Uzhhorod National University. Series: Right*. 2020. Vip. 61 (1). Pp. 7-11.
7. Богомол Ю. Особливості реалізації функцій держави. Підприємництво, господарство і право. 2018. №12. С. 249-252.
8. Бондаренко О. В. Конституційна модернізація: поняття та співвідношення з суміжними категоріями. *Наше право*. 2015. № 3. С. 31-37.
9. Gogol V. M. The right to information in civil law of Ukraine: auto-ref. dis. ... cand. jurid. Science. Kyiv, 2010. 16 p.
10. Galyuk R. G. System approach to legal phenomena. *Scientific Bulletin of Kherson State University*. 2014. № 6-1. Т. 1. S. 16-19.
11. Висоцька Н. «Множинні тіла монарха»: стратегії реалізації метафори body politic на сучасній північноамериканській. *Питання літературознавства*. - 2020. - Вип. 101. - С. 163-176.
12. Вілкул Т. Л. Віче в Давній Русі у другій половині XI-XIII ст.: дис. ... канд. іст. наук. Київ, 2001. 207 с.
13. Волянська Г. М. Народний суверенітет та форми його реалізації в Україні: конституційно-правові аспекти: дис. ... канд. юрид. наук. Київ, 1995. 229 с.
14. Ворчакова І. Є. Гендерна політика: навч. посібник. Миколаїв: Прокопчук Т. Ю., 2014. 242 с.
15. Galus O. O. Implementation of the principle of gender equality in the budget process and in the formation of public authorities within the anticorruption. *Bulletin of Luhansk State University of Internal Affairs named after E. A. Didorenko*. 2021. № 3. P. 141-153.
16. Гайдаєнко Н. В. Система стримувань та противаг в сучасних демократіях: автореф. дис. ... канд. політ. наук. Одеса, 2010. 18 с.
17. Gergeliyuk V. O. Relationship between the constitutional right to health care, medical care and health insurance with other social human rights. *Public law*. 2019. № 2. pp. 15–23.

18. Голубь В. В. Інституціоналізація інтеракцій держави і суспільства як основа формування ефективної держави. Актуальні проблеми державного управління. 2021. № 1. С. 8-17.
19. Gultai M. Principles of national constitutionalism in the Cossack era. *Bulletin of the Constitutional Court of Ukraine*. 2016. № 6. pp. 198–207.
20. Гришук О. В., Шейна А. М. Онтологія принципу демократизму у праві: філософсько-правовий зріз: монографія. Хмельницький, 2019. 217 с.
21. Гудз Б. Д. Судовий контроль за законністю адміністративної діяльності органів виконавчої влади: дис. ... канд. юрид. наук : 12.00.07 / Гудз Богдан Данилович. К., 2013. 219 с.
22. Гультай М. Вітчизняний конституціоналізм радянської доби та його трансформація після здобуття Україною незалежності. *Вісник Конституційного Суду України*. 2015. № 5. С. 59-77.
23. Gultai M. M. Historical origins of national constitutionalism: customs, traditions, monuments of law and philosophical concepts: monograph. Kyiv: Yurinkom Inter, 2017. 240 p.
24. Дікань Л. В., Понікаров В. Д., Кожушко О. В. Судово-економічна експертиза: навч. посіб. Харків: Вид. ХНЕУ ім. С. Кузнеця, 2014. 431 с.
25. Драч О. О. Сучасні історико-освітні дослідження: традиції та новації методології. *Вісник Черкаського університету. Серія: Історичні науки*. 2014. № 9. С. 5-11.
26. Дрягіна Т. Б. Конституційні принципи організації і функціонування судової влади в Україні: автореф. дис. ... канд. юрид. наук. Харків, 2011. 21 с.
27. Gural P. F. Civil society and the state in Ukraine: interaction and development. *Journal of Kyiv University of Law*. 2013. № 3. pp. 13-16.
28. Дубас Н. Я. Концепція громадянського суспільства в українській політико-правовій думці XIX – початку XX століття: автореф. дис. ... канд. наук. Львів, 2013. 20 с.
29. Євсєєв О. П. Процедури в конституційному праві України: автореф. дис. ... канд. юрид. наук. Харків, 2008. 19 с.
30. Євтошук Ю. О. Принцип пропорційності як необхідна складова верховенства права: автореф. дис. ... канд. юрид. наук. Київ, 2015. 18 с.
31. Godovany E. V. The effectiveness of lawmaking as a category of modern European constitutionalism. *Current issues of jurisprudence*. 2017. Vip. 3. pp. 47-51.
32. Єрмолаєв В. М. Правда Руська Ярослава Мудрого: до витоків і традицій вітчизняного законодавства. *Проблеми законності*. 2015. Вип. 129. С. 3-10.
33. Єсімов С. Інформаційно-правова політика як складова інформаційної функції держави. *Науковий вісник Львівського державного університету внутрішніх справ. Серія: Юридична*. 2016. Вип. 1. С.167-178.
34. Razmetaeva Yu. S. Human rights in the system of civil society institutions: axiological dimension. *Current issues of state and law*. 2008. Vip. 40. pp. 310-313.

35. Rafalyuk O. The influence of customary and continental legal cultures on the formation of modern legal systems of Latin America. *Comparative jurisprudence*. 2012. № 3-4. Pp. 261-267.

36. Магрело М. Прецедент, який не зобов'язує: деякі аспекти сутності рішень Європейського Суду з прав людини в правовій системі континентального права. *Вісник Академії адвокатури України*. 2013. № 3. С. 61-67.

37. Майданик Р. Англійський судовий прецедент як джерело права. *Юридична Україна*. 2013. № 1. С. 52-61.

38. Майданик Р. Судовий прецедент в країнах континентального права. *Юридична Україна*. 2013. № 2. С. 44-49.

39. Макаренко Л. О. Правова система та правова культура: особливості взає-мозв'язку. *Держава і право. Серія: Юридичні науки*. 2017. Вип. 77. С. 30-42.

40. Мамченко Н. В. Дуалізм природного і позитивного права як синтез цілей правової системи: дис. ... канд. юрид. наук. Київ, 2009. 208 с.

41. Мартинюк Р. Державно-правова система Сполучених Штатів Америки: американський досвід для України. *Наукові записки [Національного університету «Острозька академія»]*. Серія: Міжнародні відносини. 2009. Вип. 1. С. 143-153.

42. Марченко А. А. Поняття судового прецеденту та його місце у правовій системі України. *Митна справа*. 2013. № 5 (2.1). С. 26-32.

43. Маслов В. В. Судові рішення та їх зміст під час застосування судового прецеденту. *Судова та слідча практика в Україні*. 2016. Вип. 2. С. 48-51.

44. Матвеева Т. А. Становление континентального европейского права. *Форум права*. 2016. № 4. С. 218-223.

45. Мельник А. М. Генезис судової практики і судового прецеденту. *Альманах права*. 2021. Вип. 12. С. 191-194.

46. Мельничук О. Міська правова система та її компонентний склад. *Юридичний вісник*. 2014. № 1. С. 144-149.

47. Мирза С. С. Особливості становлення та розвитку медіацій у зарубіжних країнах з англосаксонською і романо-германською правовими системами. *Право і Безпека*. 2020. № 1. С. 133-138.

48. Міхайліна Т. В. Аспекти співвідношення правового прецеденту та судової практики у контексті. *Журнал східноєвропейського права*. 2017. № 45. С. 88-96.

49. Міхайліна Т. В. Правосвідомість як інтегративний елемент правової системи: автореф. дис. ... д-ра юрид. наук. Київ, 2018. 40 с.

50. Москаленко О. М. Правова система в контексті еволюції соціологічного розуміння права. *Право України*. 2020. № 3. С. 194-217.

51. Мочульська М. Є. Наукове забезпечення законодавчого процесу в континентальній правовій системі. *Науковий вісник Ужгородського національного університету. Серія: Право*. 2015. Вип. 32 (1). С. 128-132.

52. Ніколенко Л. М. Визначення судового прецеденту в системі міжнародного права. Європейські перспективи. 2013. № 12. С. 166-171.
53. Ніколенко Л. М. Щодо визначення судового прецеденту в Україні. Науко-вий вісник Ужгородського національного університету. Серія: Право. 2014. Вип. 27 (2). С. 11-15.
54. Оніщенко Н. М. Національно-правова система: оптимізація, реформування, оновлення. Бюлетень Міністерства юстиції України. 2017. № 4. С. 26-31.
55. Орлова О. О., Страшко О. В. Місце судового прецеденту в системі джерел українського права. Науковий вісник Дніпропетровського державного університету внутрішніх справ. 2016. № 3. С. 62-69.
56. Орловський Б. М. Порівняльно-правовий аналіз норм про необхідну обо-рону в кримінальному законодавстві континентальних країн. Вісник Запорізького національного університету. Серія: Юридичні науки. 2015. № 2 (2). С. 189-197.
57. Очколяс Д. В. Теоретична юридична наука як доктринальна основа право-вої ідеології: автореф. дис. ... канд. юрид. наук. Київ, 2021. 20 с.
58. Павлишин О. В. Правова знакова конструкція як елемент знакової системи права в контексті історико-філософського аналізу. Філософські та мето-дологічні проблеми права. 2012. № 2. С. 105-117.
59. Павлишин О. В. Правова реальність як знакова система: моногр. Харків: Право, 2017. 335 с.
60. Павлишин О. В. Реформування правової системи України як філософсько-правова проблема (семіотичний підхід). Юридична наука. 2011. № 2. С. 19-24.
61. Павлюк А. Правова реальність як нормативно-ціннісна та/або метанорма-тивна система. *Evropský politický a právní diskurz*. 2016. Sv. 3, Vyd. 2. С. 107-120.
62. Рафалюк О. Вплив звичаєвої та континентальної правових культур на формування сучасних правових систем держав Латинської Америки. Порівняльне правознавство. 2012. № 3-4. С. 261-267.
63. Советчук Н. М. Поняття та сутність судового прецеденту як джерела права: загальнотеоретичні основи. Актуальні проблеми вдосконалення чинного законодавства України. 2020. Вип. 52. С. 178-191.
64. Савченко К. Ю. Судова практика як елемент правової системи України: автореф. дис. ... канд. юрид. наук. Київ, 2019. 20 с.
65. Саїдов А. Порівняльне правознавство і національна правова система Узбекистану. Право України. 2019. № 3. С. 206-219.
66. Сапрун О. В. Практика англосаксонської конструкції правоохоронних органів. Актуальні проблеми вдосконалення чинного законодавства України. 2013. Вип. 31. С. 114-126.
67. Сидоренко О. О. Правова система України в контексті глобалізації. Теорія і практика правознавства. 2016. Вип. 1. URL: http://nbuv.gov.ua/UJRN/tipp_2016_1_6.

68. Сікорський О. П., Зільник А. Ю. Судовий прецедент у країнах романо-германської правової сім'ї. Наукові записки [Центральноукраїнського державного педагогічного університету імені Володимира Винниченка]. Серія: Право. 2019. Вип. 7. С. 183-186.

69. Станько І. Я. Співвідношення принципів та норм права у правових системах України та Європейського Союзу: автореф. дис. ... канд. юрид. наук. Київ, 2020. 20 с.

70. Старостюк А. В., Кармаліта М. В. Правова культура в контексті розбудови правової системи України. Право і суспільство. 2014. № 6.2. С. 3-8.

71. Стецик Н. До питання про природу прецедентної судової практики. Вісник Львівського університету. Серія: Юридична. 2018. Вип. 67. С. 110-118.

72. Стецик Н. Прецедентна судова практика: аналіз етапів запровадження та розвитку в Україні. Вісник Львівського університету. Серія: Юридична. 2019. Вип. 68. С. 35-49.

73. Стецик Н. Прецедентна судова практика: до питання про співвідношення із суміжними поняттями. Вісник Львівського університету. Серія: Юридична. 2020. Вип. 71. С. 24-32.

74. Сунегін С. О. Правова система в умовах глобалізації: протиріччя ціннісного розвитку. Бюлетень Мін'юсту України. 2019. № 5. С. 45-50.

75. Сунегін С. О. Правова система: проблеми ефективності в контексті сучасних тенденцій правового розвитку. Альманах права. 2019. Вип. 10. С. 252-264.

76. Тихомиров О. Д. Компаративний підхід як основа методології юридичної компаративістики. Вісник Харківського національного університету внутрішніх справ. 2006. № 32. С. 229-234.

77. Тихомиров О. Д. Юридична компаративістика: філософсько-методологічні засади: дис. ... д-ра юрид. наук. Київ, 2006. 461 с.

78. Тищук Є. Правова система держави повинна мати запас міцності. Віче. 2010. № 21. С. 20-21. URL: http://nbuv.gov.ua/UJRN/viche_2010_21_11

79. Тополевський Р. Б. Правова футурологія як інструмент прогнозування розвитку правової системи. Науковий вісник Міжнародного гуманітарного університету. Серія: Юриспруденція. 2014. Вип. 11 (1). С. 21-22.

80. Утехін І. Б. Загальні положення про виконання договору в країнах континентального права: Німеччина та Франція. Вісник Луганського державного університету внутрішніх справ імені Е. О. Дідоренка. 2011. Вип. 1. С. 81-88.

81. Фонова О. С. Спрощене електронне провадження – інноваційний розвиток господарського процесу. 25 років господарській юрисдикції в Україні: досвід та перспективи: матер. Всеукр. наук.-практ. конф., м. Харків, 20 травня 2016 р. Харків, 2016. С. 178-183.

82. Француз Т. І. Політико-правові проблеми становлення і розвитку судової влади в незалежній Україні: дис. ... канд. юрид. наук. Одеса, 2001. 194 с.

ТЕМА 1. ЮРИДИЧНА ТЕХНІКА В СИСТЕМІ ТЕОРІЇ ПРАВА

Теми для мультимедійних презентацій:

- Правознавство: поняття, характеристика, елементи.
- Поняття та система, об'єкт, предмет та ознака загальної теорії права.
- Етап становлення теорії державного права як науки в Україні та світі.

Підготувати анотацію до наступних тем:

- Уряд і функції теорії права: поняття, види та властивості.
- Методологія та пізнавальні методи національного права.
- Загальна теорія права як дисципліна.
- Сучасні напрями теорії загальної теорії права як наукової та навчальної науки.

Розробити схеми:

- Загальна теорія права: властивості, елементи.
- Особливості теорії права.
- Ретроспектива загальної теорії права.
- Методологія загальної теорії права.
- Місце загальної теорії права у системі правничих наук.

Підготувати реферат:

- «Сучасність та перспективи державно-правової теорії».
- «Положення і значення державно-правової теорії в російській науці».
- «Перспективи становлення методології сучасної юриспруденції».
- «Питання методології дослідження юридичних явищ у творчості видатних діячів ХХ ст.».
- «Особистісно орієнтований підхід як підґрунтя наукового дослідження в права».
- «Біознавство як новий напрям юридичних досліджень».
- «Становлення цифрової юридичної науки юриспруденція в Україні».
- «Особливості теорії права».
- «Ретроспектива загальної теорії права».
- «Методологія загальної теорії права»

Тестові завдання

1. Тривалим процесом, що включає виникнення суспільних потреб у регулюванні тих чи інших відносин і поведінки, їх сприйнятті, оформленні та правовому оформленні у формі правових норм, є:

- а) законодавство;
- б) правоохоронна;
- в) юридична підготовка;
- г) законодавство;
- д) законодавство.

2. Процесуальна діяльність суб'єктів щодо порядку їх волі та волі шляхом прийняття, зміни, скасування або скасування правових норм, що здійснюється в установленому порядку:

- а) соціальний процес;
- б) законодавчі процедури;
- в) систематизація нормативно-правових актів;
- г) судочинство;
- д) судовий процес.

3. Сферами діяльності щодо встановлення, зміни чи скасування правових норм та подальшого розвитку правопорядку є:

- а) законодавчі методи;
- б) принципи правотворчості;
- в) функції законодавства;
- г) правові норми;
- д) правові норми.

4. Функцією, що забезпечує часткове або повне усунення прогалин у правовому регулюванні індивідуальних відносин шляхом формулювання відсутніх правил поведінки, є:

- а) функція первинного регулювання суспільних відносин;
- б) функція закриття лазівок;
- в) функція оновлення правового матеріалу;
- г) функція кодифікації правового матеріалу;
- д) функція гармонізації правових актів.

5. Систематизація нормативного матеріалу у функції нормотворчості складається з:

- а) призначення, облік, консолідація, розміщення резервів;
- б) формування нормативно-правових актів на основі загальнолюдських цінностей, міжнародних стандартів у сфері прав людини, створення умов і механізмів їх реалізації в суспільстві та державі;
- в) здійснення відповідно до потреб суспільного розвитку шляхом внесення змін і доповнень до положень нормативно-правових актів; авторизація вже існуючих стандартів;
- г) заповнити повну або часткову прогалину в існуючих положеннях необхідних правових норм шляхом формулювання відсутніх норм;
- д) створення та прийняття нових правових норм, що виникають у випадках, коли суспільні відносини раніше не врегульовані і це потрібно вперше.

6. Керівними принципами, що визначають єдність і загальну спрямованість законодавчої діяльності, є:

- а) законодавчі методи;
- б) принципи правотворчості;
- в) функції законодавства;
- г) правові норми;
- д) правові норми.

7. Принцип законотворчості, який передбачає волевиявлення народу при дотриманні прав більшості при повазі прав меншин, полягає в наступному:

- а) толерантність;
- б) демократія;
- в) реклама;
- г) законність;
- д) гуманізм.

8. Формування нормативних актів на основі загальнолюдських цінностей, міжнародних стандартів прав людини, створення умов і механізмів їх реалізації в суспільстві та державі передбачає такий нормотворчий принцип, як:

- а) толерантність;
- б) демократія;
- в) реклама;
- г) ефективність;
- д) гуманізм.

9. Дотримання ієрархії нормативно-правових актів при їх розробці та реалізації законом у встановленому Конституцією законодавчому порядку полягає у:

- а) ефективність;
- б) гуманізм;
- в) толерантність;
- г) законність;
- д) наука і професіоналізм.

10. Строк, на який обирається Президент України:

- а) 4 роки;
- б) 5 років;
- в) 7 років;
- г) 9 років;
- б) 3 роки.

11. Одна й та сама особа не може бути Президентом України довше:

- а) 1 термін;
- б) 2 доданки поспіль;
- в) 4 доданки поспіль;
- г) 5 термінів поспіль;
- д) 3 терміни поспіль.

12. Граничний вік для обрання на посаду Президента України становить:

- а) 21 рік;
- б) 35 років;
- в) 45 років;
- г) 27 років;
- д) 18 років.

13. Кандидат на пост Президента України повинен проживати в Україні на день виборів:

- а) за останні 5 років;
- б) за останні 7 років;
- в) за останні 10 років;
- г) за останні 15 років;
- г) за останні 20 років.

14. Новообраний Президент України вступає на посаду:

- а) з моменту оголошення Центральною виборчою комісією результатів виборів;
- б) з дня офіційного оприлюднення Центральною виборчою комісією результатів виборів;
- в) з моменту складання присяги народу на урочистій сесії Верховної Ради України;
- г) з дати завершення

15. Складання присяги Президента України відбудеться:

- а) урочисте засідання Верховної Ради України;
- б) урочисте засідання Конституційного Суду України;
- в) чергова сесія Верховної Ради України;
- г) Майдан Незалежності;
- д) спільне засідання Верховної Ради та Уряду України.

Словникова робота:

поняття, визначення, пізнавальна система, наука, соціальне явище, державно-правова теорія, призначення державно-правової теорії, характеристика державно-правової теорії, теорія права, предмет державно-правової теорії,

структура суб'єкта державно-правової теорії, дуалізм теоретичного суб'єкта загальної теорії права, функціональна логіка державно-правового розвитку, закономірності розвитку держави і права - Рівність державно-правової теорії, диференціація державно-правової теорії, особливі (притаманні) функції державно-правової теорії, експериментальні та функціональні можливості державно-правової теорії, слідча функція, ціннісна, комунікаційна, освітня функція, теоретичний метод і верховенство права, методологія державно-правової теорії, методичний підхід, структура теорії та методології верховенства права, державно-правова теорія як наука, теоретичне правознавство, історичне право, галузь юриспруденції, прикладна юриспруденція, поняття державно-правової теорії, загальнотеоретико-правові поняття, гідність, юридично орієнтований погляд

Виконати завдання

Завдання № 1. Наприкінці уроку вчитель повинен дати можливість кожному студенту висловити свою позицію щодо наступного: «Чому абітурієнти на предмет 081 «Право» вивчають предмет «Загальна теорія права».

Завдання № 2. Студентів слід розділити на декілька груп. Учитель записує на дошці центральне дискусійне питання «Роль політико-правової доктрини». Кожна підгрупа студентів ставить 5 конкретних запитань на задану тему на аркуші паперу, надсилає їх бумерангом до будь-якої підгрупи ЗВО і вислуховує відповідь. Учитель записує відповіді та підраховує бали, отримані кожною підгрупою.

Завдання №3. Проаналізуйте поданий текст.

«Ретельний аналіз зв'язку та міжгалузевих зв'язків юридичного поняття «державний устрій» з категоріями «державність», «конституційний устрій», «соціальний лад», «політичний лад», «форма держави».

Як ви гадаєте, якими науковими методами можна розкрити поняття «державний устрій»? Коротко опишіть ці методи та обґрунтуйте свою позицію.

Завдання № 4. Адвокат: «З особистого досвіду мною було зроблено висновок, що кожного року на українському просторі юридичних послуг з'являється щось нове. Актуальними стають теми юридичної роботи з інноваційними методами. Це свідчить, що завжди потрібно бути на крок попереду. Це стосується всіх сфер.

Вкажіть, будь ласка, на яку галузь права має на увазі адвокат? Дайте короткий опис.

Рекомендовані джерела:

1. Грицай І. О. Теоретико-правовий опис механізму забезпечення принципу гендерної рівності. юридичні історії. 2018. № 5. С. 7-14.

2. Джегер П. Т., Томпсон К. М. Електронний уряд у всьому світі: уроки, виклики та напрямки на майбутнє. Урядова інформація щоквартально. Vol. 20, випуск 4, 2003 р., с. 389-394.

3. Golovaty S. P. Rule of law: idea, doctrine, principle: author's ref. dis. ... Dr. Jurid. Science. Kyiv, 2008. 44 p.
4. Коршун А. Теоретико-правові основи впровадження електронного правосуддя: досвід у країні та за кордоном. Журнал східноєвропейського права. 2017. № 44. С. 71–76.
5. Лупо Г., Бейлі Дж. Проектування та впровадження систем електронного правосуддя. Закони. 2014. Вип. 3(2). С. 1-35. URL: <https://ideas.geres.org/a/gam/jlawss/v3y2014i2p353-387d37449.html>.
6. Рахель К., Прюгл Е., Томпсон Х. Гендерна експертиза в глобальному управлінні. Європейський журнал політики та гендеру. 2019. № 1. Р. 23-40.
7. Роза Дж., Тейшейра К., Пінту Дж.С. Загрози в інформаційних системах електронного правосуддя. Урядова інформація щоквартально. 2013. № 30. Р. 241-256.
8. Альберта Т. Г. Механізм як загальнонауково-правова категорія («правовий механізм»). молодий вчений. 2013. № 2 (02). С. 64-68.
9. Астахова Н. І. Науково-практичні основи формування та реалізації нормативно-контрольної діяльності органів місцевого самоврядування в регіональному розвитку: дис. ... канд. Економічні науки: 08.00.05 / Астахова Наталя Ігорівна. Черкаси, 2014. 296 с.
10. Vasilevich M. V. Constitutional and legal guarantees of independence of the judiciary: theory and practice of implementation: author's ref. dis. ... cand. legal sciences Kyiv, 2010. 16 p.
11. Vozniuk E. V. Comparative dimension of gender policy of transitional states (on the example of Ukraine and Russia): dis. ... cand. flight. Science. Kyiv, 2011. 181 p.
12. Байк О. Про системність та класифікацію юридичних фактів у податковому праві України. Підприємництво, економіка та право. 2018. № 3. С. 106-110.
13. Garashchenko S. V. Gender equality as a factor of democratic reforms in Ukraine. Proceedings. 2008. Т. 82. S. 58-61.
14. Concepts and signs of legal facts that can be established in a separate proceeding. Current issues of improving the current legislation of Ukraine. 2013. Vip. Thirty-first pp. 147-159.
15. Балцій Ю. Громадянське суспільство в Україні в контексті розвитку конституційно-демократичної державності. Бюлетень Центральної виборчої комісії. 2008. № 1 (11). С. 46-49.
16. Принципи судової поведінки Бангалору: Резолюція Економічної та Соціальної Ради ООН 2006/23 від 27 липня 2006 року URL: <https://court.gov.ua/userfiles/02.pdf>.
17. Барабаш Ю. Г. Парламентський контроль в Україні: проблеми теорії та практики: дис. ... канд. юридичних наук. Х., 2004. 205 с.

18. Батракова Л. Г., Краснова Г. Н. Гендерна структура зайнятості у Збройних Силах країн світу. Ярославський педагогічний вісник. 2013. Том 1. No 2. С. 81-85
19. Bobechko O. Yu. Bandura art of the XX century in the context of feminization processes: author's ref. dis. ... cand. art critic. Lviv, 2013. 20 p.
20. Бегаль В. М. Харизматичне лідерство в сучасному політичному процесі: Автореф. дис. ... канд. політичних наук. Київ, 2015. 18 с.
21. Бедрак Н. А. Адміністративно-правове регулювання туристичної галузі: дис. ... канд. юридичних наук. К., 2009. 251 с.
22. Белінська К. А. До питання про суб'єкти інтерпретації оціночних понять. легальний уряд. 2013. No 16. С. 77-82
23. Bodnar S. V. Equality as a category of philosophy of law: dis. ... cand. legal sciences. Chernivtsi, 2009. 185 p.
24. Boychuk D. S. Legal awareness and legal culture as a prerequisite for expanding the modern scope of the human right to bear arms in Ukraine. Bulletin of the National Academy of Legal Sciences of Ukraine. 2019. Vip. 26, No. 2. pp. 13-23.
25. Березовський Д. А. Удосконалення механізмів державного нагляду та контролю в системі державного управління України: автореф. дис. ... канд. наук після держ. Напр. Київ, 2016. 20 с.
26. Берестова І. Є. Правова категорія «суспільний інтерес» з точки зору системного підходу. легальний уряд. 2019. No 33. С. 19-28.
27. Busol A. Yu. Legal conflicts of the Law of Ukraine «On the State Bureau of Investigation». Journal of Eastern European Law. 2016. No 28. S. 4-12.
28. Vavilova N. V. Gender Transformations in the Armed Forces of Ukraine (1991-2011): author's ref. dis. ... cand. ist. Science. Kyiv, 2016. 20 p.
29. Бермічева О. В. Соціальна функція держави в Україні: дис. ... канд. юридичних наук. Х., 2002. 189 с.
30. Берназюк Я. А. Конституційні основи законодавства Президента України: теорія і практика: дис. ... д-р юридичних наук. Київ, 2014. 590 с.
31. Беррет Л. І. Свобода преси та неупередженість суду. Журналіст. 1996. No 2. С. 57-60.
32. Берченко Г. В. Конституційні основи громадянського суспільства в Україні: дис. на здобуття наукового ступеня канд. ... юридичні науки: спец. 12.00.02. Х., 2011. 216 с.
33. Беляков А. І. Правова реальність і теорія систем. Вісник Національного університету внутрішніх справ. 2004-е видання. Двадцять восьма С. 112-118.
34. Бігич О. Л. Порівняльне правознавство: Природа та методологічне значення: Автореф. дис. на здобуття наукового ступеня канд. юридичних наук. М., 2002. 17 с.
35. Билінін Я.В. Правове регулювання фінансового контролю у сфері міждержавних відносин: автореф. дис. на здобуття наукового ступеня канд. юридичних наук. К., 2007. 18 с.

36. Белецька А. М. Реалізація принципу спеціалізації в організації роботи суду: Автореф. дис. дис. ... канд. юридичних наук. Харків, 2019. 24 с.
37. Белодід І. К. Словник української мови: в 11 т. Київ: Наук. думка, 1978. Т. 9: С. 916 с.
38. Білозерська Т. А. Реформування державного управління в Україні як крок до європейської інтеграції. Форум права. 2007. No 2. С. 11-19.
39. Білоус О. В. Принципи, канони, способи тлумачення норм права: аналіз співвідношення категорій. Науковий вісник УжНУ. Серія: Закон. 2020. Вип. 61(1). С. 7-11.
40. Блауберг І. І., Садовський В. Н., Юдін Є. Г. Системний підхід у сучасній науці. Проблеми методології системних досліджень. М.: Думка, 1970. С. 7-48.
41. Гордіна І. В. Жінки в Бурятії в роки Великої Вітчизняної війни 1941-1945 рр.: дис. ... канд. іст. наук. Улан-Уде, 2005. 213 с.
42. Горобець К. Право і правова система в призмі системного підходу. Юридичний бюлетень. 2016. No 4. С. 25-31.
43. Vokalo N. I. Formation and development of the idea of equality in law: philosophical and legal dimension: dis. ... cand. legal sciences. Lviv, 2014. 205 p.
44. Грицай І. О. Сутність принципу гендерної рівності: теоретико-правовий аспект. Захист прав людини: національні та міжнародно-правові виміри: Зб. тези XIV Міжнар. наук.-практ. конф. «Від громадянського суспільства до верховенства права», Харків, 20 квітня 2018 р. Харків: ХНУ імені В. Н. Каразіна, 2018. С. 550-553.
45. Vanina Ya. A. Realization of the principle of openness in the activity of local self-government bodies: author's ref. dis. ... cand. Sciences for State vpr. Kharkiv, 2013. 19 p.
46. Vanchuk I. D. System of legal regulation of general relations: theoretical and methodological aspect: author's ref. dis. ... cand. legal sciences. Ivano-Frankivsk, 2018. 16 p.
47. Дембіцька С. Л. Державний та адміністративний примус: загальнотеоретичні поняття та ознаки. Вісник Національного університету «Львівська політехніка». Серія: Правові науки. 2016. No 845. С. 250-256
48. Volokan IV Implementation of law and other related legal categories. Scientific works of the National University «Odesa Law Academy». 2016. Т. 18. С. 36-46.
49. Дудник О. «ЛІГА: ПРАВО» як універсальна інформаційно-правова система для відображення співпраці України в міжнародних організаціях. Наукові праці Національної бібліотеки імені В. І. Вернадського. 2020. Вип. 58-а С. 144-158.
50. Volotina NB Social legislation of Ukraine. Gender expertise. К.: Logos, 2001. 82 p.
51. Калюжний Р. А., Колпаков В. К. Юридичні факти в судовому адміністративному судочинстві. Юридичний бюлетень. Повітряне і космічне право. 2013. No 2. С. 166-168.

52. Корнієнко В. А. Правові основи громадянського суспільства в сучасній Україні (інституційний аспект): автореф. дис. ... канд. юридичних наук: 12.00.01. Одеса, 2007. 19 с.
53. Коршун А. А. Взаємодія судової влади та ЗМІ: теоретико-правовий аналіз. Європейський політичний і коректний *diskurz*. 2018. Связек 5, випуск 1. Р. 224-229.
54. Котович І. А. Касаційне провадження як додаткова гарантія судового захисту прав особи. Європейські перспективи. 2013. No 4. С. 84-88.
55. Крєтова І. Ю. Тлумачення права: доктрини, розроблені Європейським судом з прав людини: Автореф. дис. ... канд. юридичних наук. Харків, 2015. 20 с.
56. Bratel O. The claim is a civil procedural and substantive fact. *Entrepreneurship, economics and law*. 2016. No 1. S. 3–10
57. Bukatyuk V. Women earn less than men, although they work more. How much does the Ukrainian economy lose due to sexism. URL: https://espreso.tv/article/2017/10/16/chomu_bilsh_e_zhinok_u_parlamentu_prynosyt_ekonomici_bilsh_e_groshey.
58. Кучук А. М. Правосвідомість В. Почуття справедливості. *Юридичний журнал Донбасу*. 2019. No 3. С. 28-34.
59. Лотюк О. Конституційно-правовий механізм формування та підтримки інститутів громадянського суспільства. *Публічне право*. No 2 (10) (2013). С. 37-42.
60. Лук'янов Д. В. Правова система: поняття і різноманітність у сучасному світі. *Закон України*. 2019. №3. С. 158-176.
61. Макаренко Л. А. Правова система і правова культура: особливості взаємовідносин. *Держава і право*. Серія: Правові науки. 2017. Вип. 77. С. 30-42.
62. Bondar G. G. Conceptualization of the determination of gender inequality in Ukrainian society: dis. ... cand. social sciences. Zaporozhye, 2012. 224 p.
63. Мельник В. П. Інститути громадянського суспільства та їх роль у формуванні недержавного соціального захисту інвалідів: науково-теоретичний аспект. *Наукові записки Таврійського державного університету імені В. І. Вернадського*. Серія: Правові науки. 2018. Т. 29(68), No 4. С. 65-70.
64. Мельник В. Юридична практика Теофіла Глазуневського. *Наукові записки Львівського університету бізнесу і права*. 2013. Вип. 11. С. 104-108.
65. Михайліна Т. Визначення типології праворозуміння через правосвідомість. *Підприємництво, економіка та право*. 2017. No 12. С. 225-228.
66. Мороз А. М. Правові форми взаємовідносин держави та громадських об'єднань в Україні в епоху глобалізації: дис. ... канд. юридичних наук: 12.00.01. Київ, 2015. 249 с
67. Vavilova N. V. Implementation of gender policy in the Armed Forces of Ukraine. Center for Military and Strategic Studies of the National University of Defense of Ukraine. Ivan Chernyakhovsky. 2016. No 1. S. 140–143
68. Volkova I. Legal facts-states in the dynamics of constitutional legal-son. *Entrepreneurship, economics and law*. 2018. No 11. S. 140–145.

69. Volosheniuk O. V. The essence and scope of the concept of «legal conflicts». Bulletin of Kharkiv National University of Internal Affairs. 2006. № 35. S. 15-20
70. Shame on BP System approach and its application in the study of Ukraine as a democratic, social, legal state: author's ref. dis. ... cand. legal sciences. Kharkiv, 2001. 19 p.
71. Рафалюк О. Вплив конвенційної та континентальної правової культури на формування сучасних правових систем латиноамериканських держав. Порівняльне право. 2012. №3-4. стор 261-267.
72. Поняття та сутність судового прецеденту як джерела права: загальнотеоретичні засади. Актуальні проблеми удосконалення чинного законодавства України. 2020. Випуск. 52-а С. 178-191.
73. Судова практика як елемент правової системи України автореф. дис. ... канд. юридичних наук. Київ, 2019. 20 с.
74. Саїдов А. Порівняльне правознавство та національна правова система Узбекистану. Закон України. 2019. №3. стор 206-219.
75. Сапрун О. В. Практика англо-саксонської структури правоохоронних органів. Актуальні проблеми удосконалення чинного законодавства України. 2013. Випуск. Тридцять перша С. 114-126.
76. Сидоренко О. О. Правова система України за умов глобалізації. Теорія та практика юриспруденції. 2016. Випуск. 1. URL: http://nbuv.gov.ua/UJRN/tipp_2016_1_6.
77. Сікорський О. П., Зільник А. Ю. Судовий прецедент у країнах романо-німецької правової сім'ї. Вчені записки [Центральноукраїнський державний педагогічний університет імені Володимира Винниченка]. Серія: Право. 2019. Випуск. 7. С. 183-186.
78. Станко І. Я. Співвідношення принципів та норм права у правових системах України та Європейського Союзу: Автореф. дис. ... канд. юридичних наук. Київ, 2020. 20 с.
79. Старостюк О. В., Кармаліта М. В. Правова культура у контексті розвитку правової системи України. Право та суспільство. 2014. № 6.2. С. 3-8.
80. Стецик М. До питання природі судової практики. Вісник Львівського університету. Серія: Юридична. 2018. Випуск. 67. С. 110-118.
81. Стецик Н. Прецедентна судова практика: аналіз етапів впровадження та розвитку в Україні. Вісник Львівського університету. Серія: Юридична. 2019. Випуск. 68. С. 35-49.
82. Стецик Н. Прецедентна юриспруденція: до питання співвідношення споріднених понять. Вісник Львівського університету. Серія: Юридична. 2020. Випуск. 71. С. 24-32.
83. Сунегін С. О. Правова система в умовах глобалізації: суперечність ціннісному розвитку. Вісник Міністерства юстиції України 2019. № 5. С. 45-50.
84. Сунегін С. О. Правова система: проблеми ефективності у тих сучасних тенденцій розвитку права. Альманах правильно. 2019. Вип. 10. С. 252-264.

85. Тихомиров О. Д. Порівняльний підхід як основа методології правової компаративістики. Вісник Харківського національного університету внутрішніх справ. 2006. № 32. С. 229-234.

86. Тихомиров О. Д. Юридична компаративістика: філософсько-методологічні основи: дис. ... Лікар юрид. наук. Київ, 2006. 461 с.

87. Тишук Є. Правова система держави повинна мати запас міцності. Віче. 2010. № 21. С. 20-21. URL: http://nbuv.gov.ua/UJRN/viche_2010_21_11.

88. Тополевський Р. Б. Юридична футурологія як інструмент прогнозування розвитку правової системи. Науковий вісник Міжнародного гуманітарного університету. Серія: Правознавство. 2014. Вип. 11(1). С. 21-22.

89. Утехін І. Б. Загальні положення про виконання договору в країнах континентального права: Німеччини та Франції. Вісник Луганського державного університету внутрішніх справ імені О. О. Дідоренка. 2011. Вип. Перший С. 81-88.

90. Фонова О. С. Спрощене електронне виробництво – інноваційний розвиток економічного процесу. 25 років господарської юрисдикції в Україні: досвід та перспективи: матер. Всеукр. науково-практичний. конф., Харків, 20 травня 2016 р. Харків, 2016. С. 178-183.

91. Френч Т. І. Політико-правові проблеми становлення та розвитку судової влади у незалежній Україні: дис. ... канд. юридичних наук. Одеса, 2001. 194 с.

ТЕМА 2. НОРМОТВОРЧА ДІЯЛЬНІСТЬ ОРГАНІВ ПУБЛІЧНОЇ ВЛАДИ: ПРИНЦИПИ, ОСНОВНІ НАПРЯМИ, СТАДІЇ

Теми для мультимедійних презентацій:

- Теорії виникнення держави.
- Причини та передумови появи держави.
- Держава: сутність, ознаки, призначення
- Види утворення держави (державне відокремлення, ліквідація, відділення, союзи тощо).

Підготувати анотацію до наступних тем:

- Типологія виникнення держави: види та їх характеристика.
- Демократія та державний суверенітет. Співвідношення різних видів суверенітету.
- Публічна влада: визначення, компоненти та зв'язок з близькими категоріями.

Розробити схеми:

- Ознаки народного суверенітету.
- Держава: сутність, ознаки, призначення.

- Види утворення держави (державне відокремлення, ліквідація, відділення, союзи тощо).
- Типологія виникнення держави: види та їх характеристика.
- Демократія та державний суверенітет. Співвідношення різних видів суверенітету.
- Публічна влада: визначення, компоненти та зв'язок з близькими категоріями.

Підготувати реферат:

- «Державний феномен: теоретичні основи виникнення та еволюції».
- «Загальноправові проблеми забезпечення народного суверенітету».
- «Символіка держави: елементи та їх характеристика».
- «Загальноправова характеристика підходів до типології держави».
- «Призначення держави: теоретико-методологічні основи пізнання».
- «Проблема фактичного претендування на народний суверенітет в умовах трансформації державно-суспільного устрою».
- «Суверенітет народу як ядро демократичної держави».
- «Вчення Платона про державно-правові явища».
- «Політична доктрина Нікколо Макіавеллі».
- «Проблеми та напрями розвитку країн Європейського Союзу».

Тестові завдання:

1. Інтелектуальною діяльністю, спрямованою на визначення змісту принципів і норм, встановлених у законодавчих текстах, з метою їх правильного застосування та реалізації є:

- а) застосування верховенства права;
- б) забезпечення верховенства права;
- в) Тлумачення правових норм;
- г) застосування верховенства права;
- е) дотримання законів.

2. Терміни «тлумачення» та «тлумачення» пов'язані таким чином:

- а) вони протилежні;
- б) вони споріднені за формою і змістом;
- в) «інтерпретація» є формою «тлумачення»;
- г) вони ідентичні;
- д) термін «тлумачення» походить від терміна «тлумачення».

3. Тлумачення правових норм включає процеси:

- а) уточнення та впровадження;
- б) реалізація та специфікація;
- в) підвищення обізнаності та освіти;
- г) буквальність і доречність;
- е) впровадження та дотримання.

4. Знання правових норм – це:

- а) тлумачення змісту правової норми для інших осіб;
- б) внутрішній інтелектуальний процес суб'єкта щодо визначення змісту правової норми, що не виходить за межі його свідомості;
- в) фактичний зміст правової норми, осмислений у повній відповідності з її текстовим вираженням;
- г) роз'яснення змісту норми права на основі встановлення її системних посилань;
- д) визначення сутності правової норми.

5. Тлумачення правових норм «для себе» – це:

- а) заява про тлумачення;
- б) тлумачення-уточнення;
- с) заява про тлумачення;
- г) офіційний переклад;
- д) форма тлумачення.

6. Тлумачення змісту правової норми для інших людей, назва, висловлена в усній або письмовій формі, доступна іншим людям – це:

- а) свідомість
- б) уточнення;
- в) буквально тлумачення;
- г) уточнення;
- д) офіційне тлумачення.

7. Тлумачення правових норм «для інших» таке:

- а) заява про тлумачення;
- б) роз'яснення щодо тлумачення;
- с) заява про тлумачення;
- г) офіційний переклад;
- д) неформальне тлумачення.

8. Елементами тлумачення правових норм є:

- а) об'єкт, об'єкт, об'єкт і мета тлумачення;
- б) суб'єкт, об'єкт, суб'єктивна сторона та об'єктивна сторона тлумачення;
- в) предмет, об'єкт і завдання інтерпретації;
- г) суб'єкт, об'єкт і методи тлумачення;
- д) суб'єкт, об'єкт, суб'єктивна сторона та методи інтерпретації.

9. Законами та підзаконними актами, нормативними договорами, проектами нормативних актів, правоохоронними законами та іншими джерелами права є:

- а) об'єкти інтерпретації;
- б) об'єкти інтерпретації;
- в) суб'єктивна сторона тлумачення;
- г) предмет тлумачення;
- д) наслідки тлумачення.

10. Активним правом голосу є:

- а) право голосу;
- б) право бути обраним;
- в) право просувати свого кандидата;
- г) право громадян на участь у формуванні представницьких органів;
- д) право громадян обирати та бути обраними.

11. Відповідно до статті 71 Конституції України вибори до органів державної влади та місцевого самоврядування:

- а) рівний;
- б) людський;
- в) відкритий;
- г) безкоштовно;
- д) самостійний.

12. Зміст принципу прямих виборів:

- а) виборець має належати до певної територіальної громади;
- б) громадянам створюються умови для вільного волевиявлення;
- в) громадяни України безпосередньо обирають депутатів шляхом голосування за кандидатів у депутати;
- г) у день виборів виборець повинен бути громадянином України;
- д) кожен виборець бере участь у виборах нарівні.

13. Таємниця голосування передбачає, що:

- а) поширення інформації про вибори заборонено;
- б) у виборчих бюлетенях зазначаються лише дата народження та адреса проживання виборців;
- в) кожен виборець бере участь у виборах анонімно;
- г) громадянам надаються умови для відкритого прийняття рішень;
- д) Контроль за волевиявленням виборців забороняється.

14. Вимога про місце проживання як вимога до кандидатів у народні депутати України означає, що кандидатом може бути особа, яка проживає на території України:

- а) за останні три роки;
- б) за останні п'ять років;
- в) за останні сім років;
- г) протягом п'яти років;
- г) за останні десять років.

15. Предметом виборчої процедури не є:

- а) виборець;
- б) Виборча комісія;
- в) кандидата на пост Президента;
- г) партія, яка висунула кандидата на пост Президента України.

Словникова робота:

держава, країна, територія, народ, влада, патріархальна теорія державотворення, теологія державотворення, теорія державотворення, теорія державотворення, теорія державотворення, теорія насильства, теорія класотворення, олігархічна держава теорія формування, квазідержава, формування державних договорів, конкордат, державний поділ, ліквідація держави, відділення, стандартизація держави, легітимний державний примус, держава участі, етична держава, демократія, державна держава, суверенітет, суверенітет деверев дерев'яний герж. Власність, народний суверенітет, суверенітет нації, суверенні права, внутрішня частина державного суверенітету, зовнішня частина державного суверенітету, гарантії державного суверенітету.

Підготувати анотацію до наступних тем:

- Зміст та етапи нормотворчого процесу.
- Юридична техніка: поняття, компоненти та їх характеристика.
- Систематизування нормативно-правових актів: сутність та види.

Розробити схеми:

- Сутність та властивості нормотворчості.
- Етапи нормотворчого процесу.
- Взаємозв'язок правових джерел.
- Компоненти нормативних актів.
- Відмінність НПА від інших правових актів.
- Види законів та їх властивостей.
- Діючі межі НПА у часі, просторі та групі людей.

Підготувати реферат:

- «Нормотворча діяльність органів законодавчої влади в Україні».
- «Форми права: Теоретико-правові основи».
- «Прецедент у системі правових джерел».
- «Вчення про систему права в Україні».
- «Питання впровадження прецедентів у національну правову систему».
- «Перші в історії України джерела права».
- «Нормотворча діяльність акт як компонент системи джерел права».

Практичні завдання

Завдання № 1. Роботи в малих групах. Час – 15 хвилин. ЗВО діляться на групи по 4-5 осіб. Кожна група отримує від вчителя картку з назвою певного типу держави (патерналістська держава, демократична держава, конституційна держава, етична держава, автократична держава, диктатура, світська держава, клерикальна держава, атеїстична держава тощо). Протягом 5 хв. Студенти консультуються в малій групі щодо презентації свого типу стану.

Завдання: 2 хв. представляти, описувати, але не називати природу стану. Решта ЗВО має вгадати, що це за держава, і назвати її. За потреби вчитель коригує відповіді ЗВО.

Завдання № 2. Мозковий штурм «карта ідей». Час – 25 хвилин. Обладнання – маркування, Wattmann A-1, наклейки. ЗВО потрібно розділити на підгрупи по 9-10 осіб.

Тема вищесказаного: Природа та соціальне призначення сучасної держави лідерства.

Етап 1. Мозковий штурм. Стікери ЗВО формують до 10 власних думок (на тему, яку надає вчитель).

Етап 2. Оцінка ідей. Зараз формуються ЗВО в рамках підгруп для обміну власними думками, обговорення їх змісту та потреб.

Етап 3. Створення ідейної карти. На ватмані ЗВО має намалювати чотири колонки та розділити вибрані ідей відповідно до таких блоків:

Етап 4. Презентація картки ідей. Представники кожної підгрупи виступають із ба і оголошують найбільшу конгрегацію, яку ви приїжджаєте.

Завдання № 3. Проаналізуйте текст Декларації Незалежності України.

«Вихід і смертоносна пускова установка висить над українською купою з деревним ендером 1991 року

– продовження тисячолітньої традиції становлення держави в Україні,

– позбавлення права на самовизначення, передбаченого Статутом ООН та іншими міжнародно-правовими документами,

– виконання Декларації про державний суверенітет України,

Верховна Рада Української Радянської Соціалістичної Республіки урочисто проголошує незалежність України та створення незалежної Української держави – УКРАЇНИ.

Територія України є неподільною і недоторканною. Відомості на території України мають силу Конституції та законів України.

Вкажіть метод, який використовувався для створення держави. Обґрунтуйте свою думку. Проаналізуйте зміст права на самовизначення та його національно-правову основу. Хто має на це право? Як і ким це надається?

Завдання № 4. Висловіть наступні тези дослідників:

Ч. Йолос: «Елітистська патерналістська держава, яка претендує на роль визначальної політичної цінності громадянського суспільства, проголошує забезпечення його інтересів, ставить себе вище права волі, активно впливає на економічну, політичну та духовну сфери суспільного життя».

Г. Касьянов: «нацг тотоораціоне з дерододовою, тобто двигунами

С. Лісенков: «Ця ідеологія є антиподом анархізму й демократії і розглядає державу як найвищий результат і мету суспільного розвитку, обґрунтовує її залучення до економічного та політичного життя суспільства тощо».

Про який стан йдеться у пропонованих тезах? Введіть свої помилки. Чи актуальна сьогодні така концепція держави? Як ставитися до ідей гуманізму? Введіть характеристику іншого типу країни.

Завдання № 5. Період – 15 хвилин. Студентів буде поділено на групи по 2-3 ЗВО. Для кожної групи НПП зазначає назву громадської організації. Протягом 10 хвилин представники ОВНС збираються у невеликій групі, щоб представити свою громадську організацію.

Задача: за 5 хвилини представити громадську організацію, описати її, але не називати. Інші претенденти повинні відгадати й назвати цю громадську організацію. За потреби НПП може виправити відповіді студентів.

Словникова робота:

правоутворення, правотворчість, нормотворчість, законотворчість, загальносоціальні джерела права, джерела правових актів, характеристика нормативно-правових актів, предмет прийняття законодавчого акта, структура законодавчого акта, преамбула, стаття законодавчого акта, розділ законодавчого акта, система законодавчих актів, законодавчий акт із заг. дію, законодавчий акт із особливою дією, нормативні акти з винятковою дією, звичайні закони, індивідуальні акти, закони, прийняті на референдумі Законодавчий орган держави, конституції, звичайні закони, кодифіковані закони, тематичний Закони, комплексні закони, закони про реформу, закони про ратифікацію, основні закони, статuti, акти тлумачення, указ, наказ, наказ, нормативно-правові акти із загальною дією, нормативно-правові акти зі спеціальною дією, нормативно-правові акти з виключною дією, пряма дія нормативно-правових актів, зворотна сила нормативно-правових актів, продовження дії нормативно-правових актів, прецедент, прецедентний знак, юриспруденція, звичай, юридична практика, підписати правовий звичай, правовий договір, знак юридичного договору, Акти міжнародного права, загальні правові принципи, юриспруденція, загальні правові принципи, юридична техніка.

Рекомендовані джерела:

1. Ibadov E. T., Mikhailina T. V. Electronic justice: prospects and problems of implementation. Bulletin of the Student Scientific Society of Donetsk National University. 2016. Vip. 8. pp. 30-34
2. Ivanovska A. M. The right to information about the activities of public authorities: some theoretical and legal aspects. Economy. Finances. Right. 2021. № 8. P. 9-14.
3. Ivantsov V. O. Types of anti-corruption expertise. Current issues of prevention of corruption in the public sector of Ukraine in modern conditions: materials All-Ukrainian. scientific-practical Conf., Dnipro, June 17, 2016. Dnipro: DDUVS, 2016. P. 41-44.
4. Igonin R. V. Functions of the judiciary. Entrepreneurship, economy and law. 2011. № 2. pp. 167–169.

5. Ilchenko O. Gender approach as a new methodology of scientific research in the field of pedagogy: the genesis of development. *Pedagogical sciences*. 2011. Vip. 3. pp. 22-30.
6. Golovaty S. P. Rule of law: idea, doctrine, principle: author's ref. dis. ... *Dr. Jurid. Science*. Kyiv, 2008. 44 p.
7. Коршун А. Теоретико-правові основи впровадження електронного правосуддя: досвід у країні та за кордоном. *Журнал східноєвропейського права*. 2017. № 44. С. 71–76.
8. Лупо Г., Бейлі Дж. Проектування та впровадження систем електронного правосуддя. *Закони*. 2014. Вип. 3(2). С. 1-35. URL: <https://ideas.repec.org/a/gam/jlawss/v3y2014i2p353-387d37449.html>
9. Рахель К., Прюгл Е., Томпсон Х. Гендерна експертиза в глобальному управлінні. *Європейський журнал політики та гендеру*. 2019. № 1. Р. 23-40.
10. Старостюк О. В., Кармаліта М. В. Правова культура у контексті розвитку правової системи України. *Право та суспільство*. 2014. №6.2. С. 3-8.
11. Стецик М. До питання природі судової практики. *Вісник Львівського університету*. Серія: Юридична. 2018. Випуск. 67. С. 110-118.
12. Стецик Н. Прецедентна судова практика: аналіз етапів впровадження та розвитку в Україні. *Вісник Львівського університету*. Серія: Юридична. 2019. Випуск. 68. С. 35-49.
13. Стецик Н. Прецедентна юриспруденція: до питання співвідношення споріднених понять. *Вісник Львівського університету*. Серія: Юридична. 2020. Випуск. 71. С. 24-32.
14. Сунегін С. О. Правова система в умовах глобалізації: суперечність ціннісному розвитку. *Вісник Міністерства юстиції України* 2019. №5. С. 45-50.
15. Сунегін С. О. Правова система: проблеми ефективності у тих сучасних тенденцій розвитку права. *Альманах правильно*. 2019. Випуск. Десята С. 252-264.
16. Тихомиров О. Д. Порівняльний підхід як основа методології правової компаративістики. *Вісник Харківського національного університету внутрішніх справ*. 2006. № 32. С. 229-234.
17. Тихомиров О. Д. Юридична компаративістика: філософсько-методологічні основи: дис. ... Лікар юрид. наук. Київ, 2006. 461 с.
18. Тищук Є. Правова система держави повинна мати запас міцності. *Віче*. 2010. № 21. С. 20-21. URL: http://nbuv.gov.ua/UJRN/viche_2010_21_11
19. Тополевський Р. Б. Юридична футурологія як інструмент прогнозування розвитку правової системи. *Науковий вісник Міжнародного гуманітарного університету*. Серія: Правознавство. 2014. Вип. 11(1). С. 21-22.
20. Утехін І. Б. Загальні положення про виконання договору в країнах континентального права: Німеччини та Франції. *Вісник Луганського державного університету внутрішніх справ імені О. О. Дідоренка*. 2011. Вип. Перший С. 81-88.

21. Фонова О. С. Спрощене електронне виробництво – інноваційний розвиток економічного процесу. 25 років господарської юрисдикції в Україні: досвід та перспективи: матер. Всеукр. науково-практичний. конф., Харків, 20 травня 2016 р. Харків, 2016. С. 178-183.
22. Френч Т. І. Політико-правові проблеми становлення та розвитку судової влади у незалежній Україні: дис. ... канд. юридичних наук. Одеса, 2001. 194 с.
23. Роза Дж., Тейшейра К., Пінту Дж.С. Загрози в інформаційних системах електронного правосуддя. Урядова інформація щоквартально. 2013. No 30. P. 241-256.
24. Альберта Т. Г. Механізм як загальнонауково-правова категорія («правовий механізм»). молодий вчений. 2013. No 2 (02). С. 64-68.
25. Астахова Н. І. Науково-практичні основи формування та реалізації нормативно-контрольної діяльності органів місцевого самоврядування в регіональному розвитку: дис. ... канд. Економічні науки: 08.00.05 / Астахова Наталя Ігорівна. Черкаси, 2014. 296 с.
26. Vasilevich M. V. Constitutional and legal guarantees of independence of the judiciary: theory and practice of implementation: author's ref. dis. ... cand. legal sciences Kyiv, 2010. 16 p.
27. Vozniuk E. V. Comparative dimension of gender policy of transitional states (on the example of Ukraine and Russia): dis. ... cand. flight. Science. Kyiv, 2011. 181 p.
28. Concepts and signs of legal facts that can be established in a separate proceeding. Current issues of improving the current legislation of Ukraine. 2013. Vip. Thirty-first pp. 147-159.
29. Балцій Ю. Громадянське суспільство в Україні в контексті розвитку конституційно-демократичної державності. Бюлетень Центральної виборчої комісії. 2008. No 1 (11). С. 46-49.
30. Bobechko O. Yu. Bandura art of the XX century in the context of feminization processes: author's ref. dis. ... cand. art critic. Lviv, 2013. 20 p.
31. Бегаль В. М. Харизматичне лідерство в сучасному політичному процесі: Автореф. дис. ... канд. політичних наук. Київ, 2015. 18 с.
32. Бедрак Н. А. Адміністративно-правове регулювання туристичної галузі: дис. ... канд. юридичних наук. К., 2009. 251 с.
33. Белінська К. А. До питання про суб'єкти інтерпретації оціночних понять. легальний уряд. 2013. No 16. С. 77-82
34. Vodnar S. V. Equality as a category of philosophy of law: dis. ... cand. legal sciences. Chernivtsi, 2009. 185 p.
35. Boychuk D. S. Legal awareness and legal culture as a prerequisite for expanding the modern scope of the human right to bear arms in Ukraine. Bulletin of the National Academy of Legal Sciences of Ukraine. 2019. Vip. 26, No. 2. pp. 13-23.
36. Busol A. Yu. Legal conflicts of the Law of Ukraine «On the State Bureau of Investigation». Journal of Eastern European Law. 2016. No 28. S. 4-12.

37. Vavilova N. V. Gender Transformations in the Armed Forces of Ukraine (1991-2011): author's ref. dis. ... cand. ist. Science. Kyiv, 2016. 20 p.
38. Бермічева О. В. Соціальна функція держави в Україні: дис. ... канд. юридичних наук. Х., 2002. 189 с.
39. Берназюк Я. А. Конституційні основи законодавства Президента України: теорія і практика: дис. ... д-р юридичних наук. Київ, 2014. 590 с.
40. Беррет Л. І. Свобода преси та неупередженість суду. Журналіст. 1996. № 2. С. 57-60.
41. Рафалюк О. Вплив конвенційної та континентальної правової культури на формування сучасних правових систем латиноамериканських держав. Порівняльне право. 2012. №3-4. стор 261-267.
42. Поняття та сутність судового прецеденту як джерела права: загальнотеоретичні засади. Актуальні проблеми удосконалення чинного законодавства України. 2020. Випуск. 52-а С. 178-191.
43. Судова практика як елемент правової системи України автореф. дис. ... канд. юридичних наук. Київ, 2019. 20 с.
44. Саїдов А. Порівняльне правознавство та національна правова система Узбекистану. Закон України. 2019. №3. стор 206-219.
45. Сапрун О. В. Практика англо-саксонської структури правоохоронних органів. Актуальні проблеми удосконалення чинного законодавства України. 2013. Випуск. Тридцять перша С. 114-126.
46. Сидоренко О. О. Правова система України за умов глобалізації. Теорія та практика юриспруденції. 2016. Випуск. 1. URL: http://nbuv.gov.ua/UJRN/tipp_2016_1_6.
47. Сікорський О. П., Зільник А. Ю. Судовий прецедент у країнах романо-німецької правової сім'ї. Вчені записки [Центральноукраїнський державний педагогічний університет імені Володимира Винниченка]. Серія: Право. 2019. Випуск. 7. С. 183-186.
48. Станко І. Я. Співвідношення принципів та норм права у правових системах України та Європейського Союзу: Автореф. дис. ... канд. юридичних наук. Київ, 2020. 20 с.
49. Берченко Г. В. Конституційні основи громадянського суспільства в Україні: дис. на здобуття наукового ступеня канд. ...юридичні науки: спец. 12.00.02. Х., 2011. 216 с.
50. Беляков А. І. Правова реальність і теорія систем. Вісник Національного університету внутрішніх справ. 2004-е видання. № 28. С. 112-118.
51. Бігич О. Л. Порівняльне правознавство: Природа та методологічне значення: Автореф. дис. на здобуття наукового ступеня канд. юридичних наук. М., 2002. 17 с.
52. Билінін Я. В. Правове регулювання фінансового контролю у сфері міждержавних відносин: автореф. дис. на здобуття наукового ступеня канд. юридичних наук. К., 2007. 18 с.

53. Белецька А. М. Реалізація принципу спеціалізації в організації роботи суду: Автореф. дис. дис. ... канд. юридичних наук. Харків, 2019. 24 с.
54. Белодід І. К. Словник української мови: в 11 т. Київ: Наук. думка, 1978. Т. 9: С. 916 с.
55. Блауберг І. І., Садовський В. Н., Юдін Є. Г. Системний підхід у сучасній науці. Проблеми методології системних досліджень. М.: Думка, 1970. С. 7-48.
56. Vanina Ya. A. Realization of the principle of openness in the activity of local self-government bodies: author's ref. dis. ... cand. Sciences for State vpr. Kharkiv, 2013. 19 p.
57. Vanchuk I. D. System of legal regulation of general relations: theoretical and methodological aspect: author's ref. dis. ... cand. legal sciences. Ivano-Frankivsk, 2018. 16 p.
58. Дембіцька С. Л. Державний та адміністративний примус: загальнотеоретичні поняття та ознаки. Вісник Національного університету «Львівська політехніка». Серія: Правові науки. 2016. No 845. С. 250-256
59. Bolokan I. V. Implementation of law and other related legal categories. Scientific works of the National University «Odesa Law Academy». 2016. Т. 18. S. 36-46.
60. Дудник О. «ЛІГА: ПРАВО» як універсальна інформаційно-правова система для відображення співпраці України в міжнародних організаціях. Наукові праці Національної бібліотеки імені В. І. Вернадського. 2020. Вип. 58-а С. 144-158.
61. Bolotina N. V. Social legislation of Ukraine. Gender expertise. К. : Logos, 2001. 82 p.
62. Калюжний Р. А., Колпаков В. К. Юридичні факти в судовому адміністративному судочинстві. Юридичний бюлетень. Повітряне і космічне право. 2013. No 2. С. 166-168.
63. Корнієнко В. А. Правові основи громадянського суспільства в сучасній Україні (інституційний аспект): автореф. дис. ... канд. юридичних наук: 12.00.01. Одеса, 2007. 19 с.
64. Коршун А. А. Взаємодія судової влади та ЗМІ: теоретико-правовий аналіз. Європейський політичний і коректний diskurz. 2018. Связек 5, випуск 1. P. 224-229.
65. Котович І. А. Касаційне провадження як додаткова гарантія судового захисту прав особи. Європейські перспективи. 2013. No 4. С. 84-88.
66. Кретова І. Ю. Тлумачення права: доктрини, розроблені Європейським судом з прав людини: Автореф. дис. ... канд. юридичних наук. Харків, 2015. 20 с.
67. Bratel O. The claim is a civil procedural and substantive fact. Entrepreneurship, economics and law. 2016. No 1. S. 3–10
68. Bukatyuk V. Women earn less than men, although they work more. How much does the Ukrainian economy lose due to sexism. URL: https://espresso.tv/article/2017/10/16/chomu_bilshe_zhinok_u_parlamenti_prynosyt_ekonomici_bilsh_e_groshey.

69. Кучук А. М. Правосвідомість В. Почуття справедливості. Юридичний журнал Донбасу. 2019. № 3. С. 28-34.
70. Лотюк О. Конституційно-правовий механізм формування та підтримки інститутів громадянського суспільства. Публічне право. № 2 (10) (2013). С. 37-42.
71. Лук'янов Д. В. Правова система: поняття і різноманітність у сучасному світі. Закон України. 2019. №3. С. 158-176.
72. Макаренко Л. А. Правова система і правова культура: особливості взаємовідносин. Держава і право. Серія: Правові науки. 2017. Вип. 77. С. 30-42.
73. Bondar G. G. Conceptualization of the determination of gender inequality in Ukrainian society: dis. ... cand. social sciences. Zaporozhye, 2012. 224 p.
74. Мельник В. П. Інститути громадянського суспільства та їх роль у формуванні недержавного соціального захисту інвалідів: науково-теоретичний аспект. Наукові записки Таврійського державного університету імені В. І. Вернадського. Серія: Правові науки. 2018. Т. 29(68), № 4. С. 65-70.
75. Мельник В. Юридична практика Теофіла Глазуневського. Наукові записки Львівського університету бізнесу і права. 2013. Вип. 11. С. 104-108.
76. Михайліна Т. Визначення типології праворозуміння через правосвідомість. Підприємництво, економіка та право. 2017. № 12. С. 225-228.
77. Мороз А. М. Правові форми взаємовідносин держави та громадських об'єднань в Україні в епоху глобалізації: дис. ... канд. юридичних наук: 12.00.01. Київ, 2015. 249 с
78. Vavilova N. V. Implementation of gender policy in the Armed Forces of Ukraine. Center for Military and Strategic Studies of the National University of Defense of Ukraine. Ivan Chernyakhovsky. 2016. No 1. S. 140–143
79. Volkova I. Legal facts-states in the dynamics of constitutional legal-son. Entrepreneurship, economics and law. 2018. No 11. S. 140–145
80. Volosheniuk O. V. The essence and scope of the concept of «legal conflicts». Bulletin of Kharkiv National University of Internal Affairs. 2006. № 35. S. 15-20
81. Karas A. Philosophy of civil society in classical theories and non-classical interpretations: monograph. Lvov: Ed. center LNU them. Ivan Franko, 2003. 520 p.
82. Karp D. I. Constitutions On the status of national minorities in modern constructive eyes: problems recognized. Social law. 2018. №2. pp. 170-174.
83. Judicial precedent in the system of tax and legal regulation in Ukraine: monogram. Kherson: Helvetika, 2019. 167 p.
84. Karpushova O. B. Legal mechanism for ensuring and realizing the labor rights of judges: author. dis. ... cand. legal Sciences. Kyiv, 2016. 18 p.
85. Katan O. I. Conceptual and political-practical principles for solving the gender problem in Ukraine: dis. ... cand. polit. Sciences. Kyiv, 2005. 201 p.
86. Kachinskaya M. O. Gender-based violence. Law and society. 2017. № 2. С.14-17.

87. Кретьова І. Ю. Тлумачення права: доктрини, розроблені Європейським судом з прав людини: автореф. дис. ... канд. юридичних наук. Харків, 2015. 20 с.
88. Bratel O. The claim is a civil procedural and substantive fact. *Entrepreneurship, economics and law*. 2016. No 1. S. 3–10
89. Кучук А. М. Правосвідомість В. Почуття справедливості. *Юридичний журнал Донбасу*. 2019. No 3. С. 28-34.
90. Лотюк О. Конституційно-правовий механізм формування та підтримки інститутів громадянського суспільства. *Публічне право*. No 2 (10) (2013). С. 37-42.
91. Лук'янов Д. В. Правова система: поняття і різноманітність у сучасному світі. *Закон України*. 2019. №3. С. 158-176.
92. Макаренко Л. А. Правова система і правова культура: особливості взаємовідносин. *Держава і право*. Серія: Правові науки. 2017. Вип. 77. С. 30-42.
93. Bondar G. G. Conceptualization of the determination of gender inequality in Ukrainian society: dis. ... cand. social sciences. Zaporozhye, 2012. 224 p.
94. Крусян О. Конституція та конституційне право як нормативна основа сучасного українського конституціоналізму. *Юридичний бюлетень*. 2005. № 1. С. 88-96.
95. Крусян О. Р. Сучасний український конституціоналізм: теорія та практика: вих. дис. ... професор Юрид. Наука. Одеса, 2010. 42 с.
96. Кувітанова Ю. І. Нормативно-правові акти Кабінету Міністрів України: загальнотеоретичні риси: дис. ... к.ю.н. Наука. Львів, 2018. 285 с.
97. Куценко Л. В. Законодавче регулювання права громадян інформацію у сфері управління: Автореф. дис. ... к.ю.н. Наука. Харків, 2003. 20 с.
98. Кузьменко О. О. Контроль за виконанням Державного бюджету України як функція управління: Автореф. дис. ... к.ю.н. Наука. Київ, 2002. 21 с.
99. Купрій В. М. Конституційний процес: питання правових обмежень: автореф. дис. ... к.ю.н. Наука. Київ, 2019. 21 с.
100. Купрій В., Паливода Л. Суспільна експертиза та громадський контроль за діяльністю органів влади: Підручник. Інструкція з експлуатації. Київ: Макрос, 2011. 199 с.
101. Олійник А. Ю. Конституційно-правовий механізм забезпечення основоположних свобод особи та громадянина в Україні: Монографія. М.: Алерта, КНТ, Центр навчальної літератури, 2008. 153 с.
102. Ulyanovska O. The essence of legal fiction. *Law of Ukraine*. 2010. № 11. pp. 66–75.
103. Fedorenko V. Theoretical and methodological problems of the system of modern constitutional law. *Law of Ukraine*. 2007. № 2. S. 21-25.
104. Fedorenko V. Approval of procedural constitutional law as a guarantee of the effectiveness of the rule of law in Ukraine. *Law of Ukraine*. 2010. № 3. pp. 89–97.
105. Philosophical encyclopedic dictionary: encyclopedia / National Academy of Sciences of Ukraine, Institute of Philosophy. GS Frying Pan; heads. ed. V. I. Shinkaruk. Kyiv: Abris, 2002. 742 p.

106. Philosophical Dictionary / Ed. VI Shinkaruk. K. : Head. ed. Ukr. ra-дян. encyclical. USSR Academy of Sciences, 1973. 600 p.

107. Fonova O. S. Simplified electronic proceedings – innovative development of the economic process. 25 years of economic jurisdiction in Ukraine: experience and prospects: mater. All-Ukrainian scientific-practical Conf., Kharkiv, May 20, 2016. Kharkiv, 2016. pp. 178-183.

108. Khaustova M. G. Theoretical and legal bases of transformation of the legal system of Ukraine in the conditions of globalization. Comparative and analytical law. 2015. № 4. pp. 52–56.

109. Khoma N. M. New approaches to understanding the models of the welfare state. State and law. Legal and political sciences. 2013. Vip. 60. pp. 455-461.

110. Чорнолуцький Р. В. Нормотлумачення у конституційному праві України: парадигма процесуально-стадійного забезпечення актуальних питань. Європейський політико-правовий дискурс. 2017. №4(2). С. 54-60.

111. Чорнолуцький Р. В. Планування нормативно-проектної діяльності у конституційному праві України. держава право. Серія: Право. 2015. Вип. 69. С. 79-99.

112. Чубоха Н. В. Співвідношення категорій «форма» та «джерело» права. Історико-правовий журнал. 2018. № 2. С. 105-110.

113. Чудовський В. І. Громадський контроль за дотриманням законодавства щодо забезпечення гідних, безпечних та здорових умов праці. Форум права. 2011. № 4. С. 807-812.

114. Чуріна Ю. Ю. Державна політика реформування судової системи України: Довідник автора. дис. ... канд. держ. наук. упр Дніпропетровськ, 2011. 20 с.

115. Чущенко В. Форма правління в теорії та практиці української державності. Закон України. 2009. № 10. С. 78-82.

116. Шабанов Р. Проблемні питання гендерно-правової експертизи трудового права. бізнес, економіка та право. 2021. № 6. С. 101-106.

117. Шаповал В. М., Корнєєв А. В. Історія Основного закону: Конституційний процес в Україні 1990-1996 років. Харків: Фоліо, 2011. 108 с.

118. Шаповал В. Перспективи розвитку науки конституційного права України. Закон України. 1996. № 9. С. 49-62.

119. Грищенко І. С. Формування та розвиток наукових поглядів на основні інститути вітчизняного адміністративного права: монографія. К. : Київ. ун-т, 2007. 335 с.

120. Грицяк І. Децентралізований та регіоналізований унітаризм як нові форми правління. віче. 2015. No 14. С. 5-11.

121. Грищенко А. В. Правове право: питання теорії та практики в Україні: дис. ... канд. Київ, 2002. 227 с.

122. Грищук А. Б. Державна служба в Україні: адміністративно-правовий вимір: монографія. Львів: Львівський державний університет внутрішніх справ України, 2018. 232 с.

123. Гришук О. В., Шейна А. М. Онтологія принципу правової демократії: філософсько-правова частина: монографія. Хмельницький : [б. і.], 2019. 217 с.
124. Ленивий М. Основи вітчизняного конституціоналізму в козацьку добу. Вісник Конституційного Суду України. 2016. №6. С. 198-207.
125. Ленивий М. М. Історичні витoki вітчизняного конституціоналізму: звичаї, традиції, пам'ятки права, філософські концепції : моногр. К.: Юрінком Інтер, 2017. 240 с.
126. Гураль П. Ф. Громадянське суспільство і держава в Україні: взаємодія та розвиток. Журнал Київського юридичного університету. 2013. №3. С. 13-16.
127. Гусак Є. С. Принципи судочинства в системі правових засад: Теоретико-правові аспекти: автореф. дис. ... канд. Київ, 2018. 19 с.
128. Даниленко С. А. Відкритість та прозорість влади: механізм регулювання взаємодії із ЗМІ на регіональному рівні: автореф. дис. ... канд. наук після держ. Пр. Одеса, 2018. 20 с.
129. Даниляк О. Шляхи вдосконалення механізму контрасигнатури в рамках конституційної модернізації. Актуальні проблеми державного управління. Видання 2013 року. 4. С. 51-54.
130. Населення та соціальна статистика. Ринок праці, зайнятості та безробіття. Зайнятість населення за статтю, типом місцеположення та віковими групами у 2017 р. Офіційний сайт Держстату.
131. Демченко П. С. Швейцарія: від конфедерації до федералізму. Бізнес. Гроші. Правильно. 2017. № 5(3). С. 44-48.
132. Деркач А. Л. Актуальні проблеми захисту прав людини в конституційному процесі в контексті глобальних викликів: Монографія. Одеса: Фенікс, 2018. 372 с.
133. Цуркан-Сайфуліна Ю. В. Чи є закон самостійною силою? (До інструментального підходу в юриспруденції). Науковий вісник УжНУ. Серія: Закон. 2015. № 35. Частина II. Т. 3. С. 203–206.
134. Чанишев Р. І. Право на інформацію про трудове законодавство України: автореф. дис. ... канд. юридичних наук. Київ, 2012. 20 с.
135. Адміністративно-правові основи реалізації принципу незалежності суддів в адміністративному судочинстві: автореф. дис. ... канд. юридичних наук. Київ, 2017. 18 с.
136. Чемшит А. А. Критерії прийнятності та неприйнятності політичної участі Грані. 2004. № 3. С. 108-122.
137. Чернадчук В. Д. Бюджетні правовідносини в Україні: теорія, практика та перспективи розвитку: дис. ... д-р юрид. наук. К., 2010. 450 с.
138. Черніков Д. Л. Правові основи фінансування прокуратури в Україні: дис. ... канд. юридичних наук. К., 2013. 277 с.
139. Чуб А. О. Конституційне право громадян України на участь в управлінні державними справами. дис. ... к.т.н. юрид. наук. Харків 2004. 232 с.

140. Чудаєва Є. П. Застосування технічних засобів на стадії судового розгляду для забезпечення своєчасного розгляду та вирішення цивільних справ. Законодавство. 2009. № 3. С. 34.
141. Ведучий Г. В. Судовий прецедент у правовій системі Польщі. Вісник Харківського національного університету внутрішніх справ. 2005. Вип. Двадцять дев'ятий С. 151-155.
142. Чуприна Ю. Ю. Державна політика реформування судової влади в Україні: автореф. дис. ... канд. наук за держ. впр. Дніпропетровськ, 2011. 20 с.
143. Шапочка Т. І. Адміністративно-правова база контролю та нагляду за законністю у сфері ліцензування: дис. на здобуття наукового ступеня канд. юридичних наук. К., 2011. 20 с.
144. Шапочка Т. І. Адміністративно-правова база контролю та нагляду за законністю у сфері ліцензування : дис. ... канд. юридичних наук. Сімферополь, 2011. 212 с.
145. Шаптала Н. К. Конституційне право України: навч. надбавка. Дніпро: Лізунов Прес, 2012. 472 с.
146. Швед З. В. Правова система іудаїзму. Гіллі. 2013. № 72. С. 588–592.
147. Швед З. В. Релігійний синкретизм і правова система Японії. Політичний вісник. 2013. Вип. 69. С. 140-151.
148. Шевченко Є. А. Прокурорський нагляд за додержанням законодавства про звернення громадян: моногр. Х.: Фоліо, 2009. 181 с.
149. Шевчук О. М. Про поняття системи права. Вісник Одеського інституту внутрішніх справ. 2001. № 3. С. 165-171.
150. Шевчук С. В. Загальнотеоретичні проблеми нормативності актів судової влади: автореф. дис. ... д-р юрид. наук. Харків, 2008. 38 с.
151. Шейна А. М. Філософсько-правові засади принципу демократії в праві: автореф. дис. ... канд. юридичних наук. Львів, 2016. 20 с.
152. Шеломанова Л. В. Незалежність суддів як конституційний принцип правосуддя: дис. ... канд. юридичних наук. Орел, 2013. 157 с.
153. Шемшученко Ю. С. Принцип верховенства права: проблеми теорії і практики: у 2 кн. / Ю. С. Шемшученко. К. : Конус-Ю, 2008. Кн. 2: Принцип верховенства права в діяльності держави та в адміністративному праві. 314 с.
154. Шестак В. С. Державний контроль в сучасній Україні (теоретико-правові питання): автореф. дис. на здобуття наукового ступеня канд. юридичних наук Х., 2002. 18 с.
155. Шестак В. С. Державний контроль в сучасній Україні (теоретико-правові питання): монографія / В. С. Шестак. Х.: Основа, 2003. 208 с.
156. Шимон І. П. Правова система Румунії: теоретичні та історико-правові аспекти : автореф. дис. ... канд. юридичних наук. Львів, 2017. 20 с.
157. Шопіна І. М. Підходи до розуміння мети правового регулювання. Право і суспільство. 2011. №6. С. 45-48.
158. Шуліпа О. В. Міжнародні моральні норми поведінки суддів. Наукові записки Інституту законодавства Верховної Ради України. 2013. № 4. С. 131-135.

159. Шульгач Н. М. Принципи правосуддя, забезпечення правового статусу судді в Україні: автореф. дис. ... канд. юридичних наук. Львів, 2012. 20 с.
160. Шуміло І. А., Івчук К. І., Чернявський О. В. Міжнародно-правові проблеми повернення культурних цінностей у світлі судового прецеденту. Міжнародний науковий журнал «Інтернаука». Серія: Правові науки. 2020. № 12(1). С. 94–102.
161. Шундиків К. В. Правові механізми: Основи теорії. Держава і право. 2006. № 12. С. 13-19.
162. Юревич І. В. Єдність судової влади : моногр. Харків: Право, 2014. 263 с.
163. Деркач А. Л. Захист прав людини в конституційному процесі: питання теорії та практики: автореф. дис. ... лікар юридичний наук. Київ, 2019. 39 с.
164. Джураєва О. А. Загальна функція держави. Актуальні проблеми держави і права. 2004. № 22. С. 107-111.
165. Джураєва О. О. Динаміка сучасної держави: загальнотеоретичний аспект. Лекс Портус. № 2(10). 2018. С. 190-201.
166. Kveliashvili I. Reforms: a declaration of intentions or a way of renewal. *Leges or Viata*. 2018. No. 4, part 2. С 63-66.
167. Kleimenov E. A. Opening as a factor in increasing the efficiency of public administration: on the example of Khabaro: Khabaro. ... cand. sociological Sciences. Khabarovsk, 2010. 210 p.
168. Klymenko E. I. Legislative consolidation of the constitutional and legal reform in Ukraine. *Journal of Kyiv University of Law*. 2016. №2. pp. 67-70.
169. Kobilnik V. B. Features of the democratic transformation of the political regimes of Ukraine and Poland: dis. ... cand. polit. Sciences. Kyiv, 2010. 200 p.
170. Kobrinsky V. Yu. State control in the sphere of national security of Ukraine: author. dis. for the scientific Ph.D. degree legal Sciences. K., 2008. 20 p.

ТЕМА 3. ЗАКОНОТВОРЧІСТЬ. ПІДЗАКОННА НОРМОТВОРЧІСТЬ

Теми для мультимедійних презентацій:

- Сутність та аналіз складових форми державного правління. Чинники, що визначають різноманіття форм державного устрою.
- Монархія, республіка як форми правління та нетипові форми

Підготувати анотацію до наступних тем:

- Унітарна держава та федерація як форми державного устрою.
- Види та характеристика державно-правових режимів.

Розробити схеми:

- Особливості монархічної форми правління.
- Особливості демократичного державного режиму.
- Загальна характеристика міжнародних спільнот держав.
- Порівняльний аналіз міжнародних утворень.
- Ознаки різних видів республіки.

Підготувати реферат:

- «Формування та перспективи розвитку абсолютних монархій».
- «Ретроспектива та напрями становлення форма правління України».
- «Джамахіярія: тенденції становлення та розвитку».
- «Парламентська республіка як гарантія демократичності держави».
- «Державні форми в державах постсоціалізму».
- «Змішана форма правління: правова модель та практика».
- «Політичний та державний режими: сутність та взаємозв'язки».
- «Парламентська форма устрою: атрибути та характеристика».
- «Роль та місце президента у змішаній республіці».

Тестові завдання:

1. Офіційною формою зовнішнього вираження та закріплення визнаних у конкретному суспільстві правових норм, наявність яких підтверджується посиланнями, є:

- а) правові принципи;
- б) організаційно-правова форма;
- в) правові методи;
- г) функції закону;
- е) правові цілі.

2. У науковій літературі термін «юридичні джерела» вживається у значенні:

- а) «Джерела правових знань»;
- б) «Джерела правової думки»;
- в) «Джерела праворозуміння»;
- г) «Джерела використання права»;
- д) «Джерела філософії права».

3. Ознакою юридичного джерела є те, що воно:

- а) містить індивідуальний рецепт;
- б) визначає волю суб'єкта законодавчої діяльності;
- в) має певні ефективні межі;
- г) є персоналізованим;
- д) виникає, змінюється або припиняється відповідно до правових норм.

4. «Правовими джерелами» в юридичному розумінні є:

- а) результат законодавчої діяльності законодавчого органу;
- б) особливий спосіб зовнішньої та внутрішньої організації кодексу поведінки;
- в) трансформація власне норм, що склалися в суспільстві;
- г) спосіб організації всіх сфер життя особистості;
- д) спосіб захисту держави від непокори громадян.

5. У формальному сенсі «джерела права» – це:

- а) діяльність державних корпорацій та установ як об'єктів правового формування та законодавства;
- б) економічні, соціальні, політичні та інші умови, що спричиняють або об'єктивно зумовлюють виникнення правових норм;
- в) правова та політична свідомість суб'єктів нормотворчості; ідеї, концепції, теорії, що лежать в основі правових норм;
- г) акти уповноважених юридичних осіб, які є формою вираження та закріплення правових норм і принципів, на основі яких створюються, змінюються або припиняються правовідносини;
- д) правова та політична свідомість суб'єктів нормотворчості; ідеї, концепції, теорії, що лежать в основі правових норм.

6. Економічними, соціальними, політичними та іншими умовами, що спричиняють або об'єктивно зумовлюють виникнення правових норм, є:

- а) правові джерела в абстрактному розумінні;
- б) джерела права в ідеологічному сенсі;
- в) джерела права в матеріальному сенсі;
- г) правові джерела в юридичному розумінні;
- д) джерела права в інституційному розумінні.

7. Джерелами права є діяльність публічних корпорацій та установ як суб'єктів правового формування та законодавства:

- а) в матеріальному плані;
- б) в ідейному сенсі;
- в) в інституційному розумінні;
- г) у формальному значенні;
- д) у пізнавальному сенсі.

8. Правова та політична обізнаність з питань нормотворчості; ідеї, концепції та теорії, на яких базуються правові норми, є джерелами права:

- а) в ідейному сенсі;
- б) у формальному значенні;
- в) у матеріальному плані;
- г) в інституційному розумінні;
- д) в абстрактному сенсі.

9. За важливістю посилання на відповідне правове джерело, його суспільним значенням та поширенням правові джерела поділяються на:

- а) загальні та специфічні;
- б) основні та допоміжні
- в) первинні та вторинні;
- г) основні та спеціальні;
- д) загальні та другорядні.

10. Відповідно до частини першої статті 6(133) Конституції України до складу України входять:

- а) 24 області;
- б) Автономна Республіка Крим та 24 області;
- в) 24 області та міста Київ та Сімферополь;
- г) Автономна Республіка Крим, 24 області, міста та Севастополь;
- д) 24 області, міста та Севастополь.

11. Середню ланку адміністративно-територіального устрою складають:

- а) повіти та міста обласного підпорядкування;
- б) міста та Севастополь;
- в) міста обласного підпорядкування;
- г) Автономна Республіка Крим;
- д) райони в містах, селищах і селах.

12. Адміністративно-територіальною одиницею є:

- а) державний суб'єкт, адміністративна незалежність якого реалізується з урахуванням економічних, національних та інших особливостей відповідної території;
- б) верхній рівень адміністративно-територіального устрою України;
- в) невеликий регіон агропромислового характеру економіки, транспортної, інформаційної та іншої соціальної інфраструктури, спрямований на забезпечення сполучення між сільськими та міськими поселеннями, що входять до нього як самостійні адміністративно-територіальні одиниці.

13. Рівень територіального представництва включає:

- а) міста
- б) села;
- в) райони;
- г) села;
- д) райони в містах.

14. Співвідношення понять «район» та «район у місті» згідно з рішенням Конституційного Суду України у справі адміністративно-територіального устрою є таким:

- а) ці поняття тотожні;
- б) ці поняття різні;
- в) значення цих понять можна уточнити лише в контексті конкретного нормативного акта;
- г) тотожність чи відмінність цих понять залежить від адміністративно-територіальної одиниці;
- д) поняття фактично тотожні, що потребує юридичного закріплення.

15. До міських поселень належать:

- а) міські поселення;
- б) сільські поселення;
- в) об'єкти службового призначення;
- г) регіони;
- д) верхній рівень адміністративно-територіального устрою.

16. Україна за формою територіального устрою відноситься до:

- а) унітарна держава з елементами конфедералізму;
- б) децентралізована унітарна держава;
- в) централізована унітарна держава;
- г) держава, в межах якої існує автономія;
- д) централізована федеративна держава.

17. Площа:

а) частина комплексної населеної території України, що склалася внаслідок господарської та іншої соціальної діяльності, має постійний склад населення, має власну назву та зареєстрована у встановленому законом порядку;

б) основна частина території України, історично сформована та характеризується певною організаційною відокремленістю, цілісністю, економічною та соціальною самодостатністю, місцевими особливостями та традиціями;

в) частина території України, невеликий регіон агропромислового характеру економіки, транспортної, інформаційної та іншої соціальної інфраструктури, спрямованої на забезпечення сполучення між сільськими та міськими поселеннями, що входять як самостійні адміністративно-територіальні одиниці;

г) населений пункт зі стабільним складом мешканців, зайнятих переважно сільськогосподарським виробництвом;

д) автономне утворення має свій особливий вид публічної влади – владу автономії та має право самостійно змінювати свій правопорядок.

18. Обласний центр Волинської області:

- а) Володимир-Волинський;
- б) Волинська;
- в) Нововолинськ;
- г) Луцьк;
- д) Ужгород.

19. Народ може здійснювати владу в Українській державі:

- а) тільки прямий;
- б) лише органами влади;
- в) виключно органами державної влади та місцевого самоврядування;
- г) безпосередньо та через органи державної влади та місцевого самоврядування;
- д) органами державної влади та місцевого самоврядування.

20. Адміністративно-територіальні одиниці, розташовані в гірських районах, мають нерозвиненість сфери роботи та системи соціального обслуговування, обмежену транспортну сполучення:

- а) міста районного значення;
- б) сільський міст;
- в) гірські поселення;
- г) міста обласного значення;
- д) сільські поселення.

21. Суб'єктом місцевого самоврядування відповідно до чинної Конституції України є:

- а) територіальна громада – жителі села або добровільне об'єднання в сільське товариство жителів кількох сіл, селищ, міст;
- б) районна державна адміністрація;
- в) обласна державна адміністрація;
- г) голова райдержадміністрації;
- д) голова обласної губернської адміністрації.

22. Територіальна автономія – це:

- а) форма централізації держави;
- б) форма децентралізації в унітарній державі на рівні регіону, що має деякі особливості свого розвитку;
- в) державні утворення, що мають власні органи законодавчої та виконавчої влади, статут та деякі інші ознаки державності;
- г) державне утворення, що виникає через акт самовизначення свого народу;
- д) державне утворення, що не порушує унітарного характеру держави і має власний суверенітет.

23. Автономія, створена для об'єднання національних меншин, які відокремлені або пов'язані з мовними уособленнями:

- а) територіальна автономія;
- б) особиста та корпоративна автономія;
- в) автономія окремих територій з географічних причин;
- г) договірна автономія;
- д) національно-територіальна автономія.

24. Відповідно до Конституції Автономна Республіка Крим:

- а) регіон;
- б) суверенна держава;
- в) за регіонами;
- г) форма адміністративно-територіальної автономії;
- д) регіон.

25. Правовою основою статусу та повноважень Автономної Республіки Крим є:

- а) Конституція України;
- б) Конституція та закони України;
- в) Конституції Автономної Республіки Крим;
- г) Конституція Автономної Республіки Крим та закони України;

26. Сесія Верховної Ради України розпочинається:

- а) понеділок;
- б) четвер;
- в) п'ятниця;
- г) вівторок;
- г) середа.

27. Право скликати на позачергову сесію Верховної Ради України:

- а) Голова Верховної Ради України за поданням не менш як однієї третини народних депутатів України від конституційного складу Верховної Ради або Президента України;
- б) Прем'єр-міністр України та Президент України;
- в) Голова Конституційного Суду України;
- г) Голова Верховної Ради України за власним, але мотивованим бажанням;
- д) Голова Верховної Ради України та Президент України.

28. Верховна Рада України збирається без скликання за два дні до початку, якщо:

- а) прибуття іноземних делегацій з важливих для України питань оборони;
- б) смерть Президента;
- в) введення воєнного або надзвичайного стану;
- г) Смерть Голови Верховної Ради України;
- д) Смерть Голови Конституційного Суду України.

29. Термін «депутатський мандат» звучить так:

- а) обрання особи на посаду народного депутата України або депутата Верховної Ради Автономної Республіки Крим, депутата селищної, міської, районної у місті, районної, обласної ради;
- б) надання депутату певних повноважень, у тому числі виступати від імені виборців;
- в) визнання виборчою комісією даного кандидата обраним народним депутатом України;
- г) свобода народу, виражена і встановлена у встановленому законом порядку, на представлення своїх інтересів у парламенті визначеною особою;
- д) депутатська недоторканність.

30. Замінною інвеститурою є:

- а) видавати депутату або групі депутатів довіреності;
- б) відповідальність депутата за реалізацію власних здібностей;
- в) звільнення депутата з посади;
- г) звільнення депутата;
- е) недоторканність члена.

31. Виходячи зі змісту Конституції України, розкриття змісту постійного характеру українського парламенту не включає:

- а) строк повноважень Верховної Ради України становить п'ять років;
- б) народні депутати України здійснюють свої повноваження постійно;
- в) Верховна Рада України працює сесійно;
- г) чергові сесії Верховної Ради України починаються щороку в перший вівторок лютого та перший вівторок вересня;
- д) Верховна Рада України проводить першу сесію не пізніше п'ятого дня після офіційного оголошення результатів виборів.

32. Функція Верховної Ради України, виконання якої належить до її виключної компетенції:

- а) зовнішньополітична функція;
- б) функція держави;
- в) законодавча функція;
- г) фінансово-бюджетна функція;
- д) політична функція.

33. Орган державної влади, орган місцевого самоврядування, його посадові особи, керівники підприємств, установ та організацій, об'єднання громадян, до яких адресовано звернення, зобов'язані:

- а) 5 днів з дня його отримання розглянути та надати письмову відповідь;
- б) 10 днів з дня отримання розглянути та надати письмову відповідь;
- в) 14 днів з дня його отримання розглянути та надати письмову відповідь;
- г) 30 днів з дня отримання розглянути та надати письмову відповідь;
- д) 45 днів з дати отримання для розгляду та надання письмової відповіді.

34. Строк розгляду звернення народного депутата Верховної Ради України з урахуванням продовження не може перевищувати:

- а) 15 днів з дня отримання;
- б) 30 днів після отримання;
- в) 45 днів після отримання;
- г) 60 днів після отримання;
- д) 10 днів після отримання.

35. В інтерпеляції йдеться:

- а) Заява на посаду депутата;
- б) винагорода членів;
- в) висунення депутата;
- г) голосування депутатів за прийняття законопроекту;
- д) відповідальність депутата за невиконання наданих йому повноважень.

Словникова робота:

форма правління, структура форми правління, форма правління, монархія, республіка, монархія парламентська, необмежені монархії становна монархія, президентська республіка, капіталістична республіка, змішана республіка, форма правління, унітарна держава, федерація, конфедерація, імперія, форма правління, геронтократична форма правління, держава, апарат, політичний режим, політична система, суверенітет, уряд, верховенство права, міжнародні федерації держав, міжнародні міжурядові організації, міжнародні неурядові організації.

Практичні завдання

Завдання № 1. Гра передбачає засвоєння лексики з вивченої теми «Форма державного устрою. Форма державного правління. Форма державного режиму» та загальнонавчаних слів.

Це гра, в якій студент має хвилину, щоб описати поняття, вказане на картці. Учасник повинен надати більше інформації про тему, її роль, застосування тощо. Перемагає ЗВО, який надасть максимально повну та достовірну інформацію про об'єкт, вказаний на картці.

Перевірка знань: лексичний запас на певну тему в поєднанні з аналізом. Об'єктивний спосіб зміцнити оброблену тканину.

Атрибути гри: вдосконалюються навички швидкої реакції.

Рекомендовані джерела:

1. Pchenko O. Gender approach as a new methodology of scientific research in the field of pedagogy: the genesis of development. Pedagogical sciences. 2011. Vip. 3. pp. 22-30.

2. Golovaty S. P. Rule of law: idea, doctrine, principle: author's ref. dis. ... Dr. Jurid. Science. Kyiv, 2008. 44 p.

3. Коршун А. Теоретико-правові основи впровадження електронного правосуддя: досвід у країні та за кордоном. Журнал східноєвропейського права. 2017. No 44. С. 71–76.

4. Астахова Н. І. Науково-практичні основи формування та реалізації нормативно-контрольної діяльності органів місцевого самоврядування в регіональному розвитку: дис. ... канд. Економічні науки: 08.00.05 / Астахова Наталя Ігорівна. Черкаси, 2014. 296 с.

5. Vasilevich M. V. Constitutional and legal guarantees of independence of the judiciary: theory and practice of implementation: author's ref. dis. ... cand. legal sciences Kyiv, 2010. 16 p.

6. Vozniuk E. V. Comparative dimension of gender policy of transitional states (on the example of Ukraine and Russia): dis. ... cand. flight. Science. Kyiv, 2011. 181 p.

7. Concepts and signs of legal facts that can be established in a separate proceeding. Current issues of improving the current legislation of Ukraine. 2013. Vip. Thirty-first pp. 147-159.

8. Балцій Ю. Громадянське суспільство в Україні в контексті розвитку конституційно-демократичної державності. Бюлетень Центральної виборчої комісії. 2008. No 1 (11). С. 46-49.

9. Bobechko O. Yu. Bandura art of the XX century in the context of feminization processes: author's ref. dis. ... cand. art critic. Lviv, 2013. 20 p.

10. Бегаль В. М. Харизматичне лідерство в сучасному політичному процесі: Автореф. дис. ... канд. політичних наук. Київ, 2015. 18 с.

11. Бедрак Н. А. Адміністративно-правове регулювання туристичної галузі: дис. ... канд. юридичних наук. К., 2009. 251 с.

12. Белінська К. А. До питання про суб'єкти інтерпретації оціночних понять. легальний уряд. 2013. No 16. С. 77-82

13. Vodnar S. B. Equality as a category of philosophy of law: dis. ... cand. legal sciences. Chernivtsi, 2009. 185 p.

14. Boychuk D. S. Legal awareness and legal culture as a prerequisite for expanding the modern scope of the human right to bear arms in Ukraine. Bulletin of the National Academy of Legal Sciences of Ukraine. 2019. №. 26(2). pp. 13-23.

15. Busol A. Yu. Legal conflicts of the Law of Ukraine «On the State Bureau of Investigation». Journal of Eastern European Law. 2016. No 28. S. 4-12.

16. Vavilova N. V. Gender Transformations in the Armed Forces of Ukraine (1991-2011): author's ref. dis. ... cand. ist. Science. Kyiv, 2016. 20 p.

17. Бермічева О. В. Соціальна функція держави в Україні: дис. ... канд. юридичних наук. Х., 2002. 189 с.

18. Берназюк Я. А. Конституційні основи законодавства Президента України: теорія і практика: дис. ... д-р юридичних наук. Київ, 2014. 590 с.

19. Беррет Л. І. Свобода преси та неупередженість суду. Журналіст. 1996. No 2. С. 57-60.

20. Берченко Г. В. Конституційні основи громадянського суспільства в Україні: дис. на здобуття наукового ступеня канд. ...юридичні науки: спец. 12.00.02. Х., 2011. 216 с.
21. Беляков А. І. Правова реальність і теорія систем. Вісник Національного університету внутрішніх справ. 2004-е видання. Двадцять восьма С. 112-118.
22. Бігич О. Л. Порівняльне правознавство: Природа та методологічне значення: Автореф. дис. на здобуття наукового ступеня канд. юридичних наук. М., 2002. 17 с.
23. Билінін Я. В. Правове регулювання фінансового контролю у сфері міждержавних відносин: автореф. дис. на здобуття наукового ступеня канд. юридичних наук. К., 2007. 18 с.
24. Белецька А. М. Реалізація принципу спеціалізації в організації роботи суду: Автореф. дис. дис. ... канд. юридичних наук. Харків, 2019. 24 с.
25. Белодід І. К. Словник української мови: в 11 т. Київ: Наук. думка, 1978. Т. 9: С. 916 с.
26. Блауберг І. І., Садовський В. Н., Юдін Є. Г. Системний підхід у сучасній науці. Проблеми методології системних досліджень. М.: Думка, 1970. С. 7-48.
27. Vanina Ya. A. Realization of the principle of openness in the activity of local self-government bodies: author's ref. dis. ... cand. Sciences for State vpr. Kharkiv, 2013. 19 p.
28. Vanchuk I. D. System of legal regulation of general relations: theoretical and methodological aspect: author's ref. dis. ... cand. legal sciences. Ivano-Frankivsk, 2018. 16 p.
29. Дембіцька С. Л. Державний та адміністративний примус: загальнотеоретичні поняття та ознаки. Вісник Національного університету «Львівська політехніка». Серія: Правові науки. 2016. No 845. С. 250-256
30. Bolokan I. V. Implementation of law and other related legal categories. Scientific works of the National University «Odesa Law Academy». 2016. Т. 18. S. 36-46.
31. Дудник О. «ЛІГА: ПРАВО» як універсальна інформаційно-правова система для відображення співпраці України в міжнародних організаціях. Наукові праці Національної бібліотеки імені В. І. Вернадського. 2020. Вип. 58-а С. 144-158.
32. Bolotina NB Social legislation of Ukraine. Gender expertise. К. : Logos, 2001. 82 p.
33. Калюжний Р. А., Колпаков В. К. Юридичні факти в судовому адміністративному судочинстві. Юридичний бюлетень. Повітряне і космічне право. 2013. No 2. С. 166-168.
34. Корнієнко В. А. Правові основи громадянського суспільства в сучасній Україні (інституційний аспект): автореф. дис. ... канд. юридичних наук: 12.00.01. Одеса, 2007. 19 с.
35. Коршун А. А. Взаємодія судової влади та ЗМІ: теоретико-правовий аналіз. Європейський політичний і коректний diskurz. 2018. Связек 5(1). Р. 224-229.

36. Котович І. А. Касаційне провадження як додаткова гарантія судового захисту прав особи. Європейські перспективи. 2013. No 4. С. 84-88.
37. Кретьова І. Ю. Тлумачення права: доктрини, розроблені Європейським судом з прав людини: Автореф. дис. ... канд. юридичних наук. Харків, 2015. 20 с.
38. Bratel O. The claim is a civil procedural and substantive fact. *Entrepreneurship, economics and law*. 2016. No 1. S. 3–10
39. Bukatyuk V. Women earn less than men, although they work more. How much does the Ukrainian economy lose due to sexism. URL: https://espreso.tv/article/2017/10/16/chomu_bilshe_zhinok_u_parlamentu_prynosyt_ekonomici_bilsh_e_groshey.
40. Кучук А. М. Правосвідомість В. Почуття справедливості. *Юридичний журнал Донбасу*. 2019. No 3. С. 28-34.
41. Лотюк О. Конституційно-правовий механізм формування та підтримки інститутів громадянського суспільства. *Публічне право*. No 2 (10) (2013). С. 37-42.
42. Лук'янов Д. В. Правова система: поняття і різноманітність у сучасному світі. *Закон України*. 2019. №3. С. 158-176.
43. Макаренко Л. А. Правова система і правова культура: особливості взаємовідносин. *Держава і право*. Серія: Правові науки. 2017. Вип. 77. С. 30-42.
44. Bondar G. G. Conceptualization of the determination of gender inequality in Ukrainian society: dis. ... cand. social sciences. Zaporozhye, 2012. 224 p.
45. Мельник В. П. Інститути громадянського суспільства та їх роль у формуванні недержавного соціального захисту інвалідів: науково-теоретичний аспект. *Наукові записки Таврійського державного університету імені В. І. Вернадського*. Серія: Правові науки. 2018. Т. 29(68), No 4. С. 65-70.
46. Мельник В. Юридична практика Теофіла Глазуневського. *Наукові записки Львівського університету бізнесу і права*. 2013. Вип. 11. С. 104-108.
47. Михайліна Т. Визначення типології праворозуміння через правосвідомість. *Підприємництво, економіка та право*. 2017. No 12. С. 225-228.
48. Мороз А. М. Правові форми взаємовідносин держави та громадських об'єднань в Україні в епоху глобалізації: дис. ... канд. юридичних наук: 12.00.01. Київ, 2015. 249 с
49. Vavilova N. V. Implementation of gender policy in the Armed Forces of Ukraine. Center for Military and Strategic Studies of the National University of Defense of Ukraine. Ivan Chernyakhovsky. 2016. No 1. S. 140–143
50. Volkova I. Legal facts-states in the dynamics of constitutional legal-son. *Entrepreneurship, economics and law*. 2018. No 11. S. 140–145
51. Volosheniuk O. V. The essence and scope of the concept of «legal conflicts». *Bulletin of Kharkiv National University of Internal Affairs*. 2006. No 35. S. 15-20
52. Хавронюк М. І. Система кримінального права в Україні у взаємодії з зарубіжними кримінально-правовими системами (частина II). *Вісник Асоціації кримінального права*. 2015. Вип. 2. С. 9-43.

53. Хавронюк М. І. Система кримінального права в Україні у взаємодії з зарубіжними кримінально-правовими системами (Ч. I). Вісник Асоціації кримінального права. 2015. Вип. Перша С. 18-70.

54. Харитонов Є. О., Харитонova О. І. Правова адаптація як форма взаємодії правових систем. легальний уряд. 2016. Вип. 27. С. 454-461.

55. Харитонов Р. Ф. Галузеве правове компаративістичні дослідження: загальнотеоретичне дослідження: автореф. дис. ... канд. юридичних наук. Одеса, 2016. 20 с.

56. Харитонов Р. Ф. Концепція галузевого правового компаративістики: науково-навчальний аспекти: моногр. Одеса: Фенікс, 2019. 218 с.

57. Хаустова М. Г. Правова система України серед правових систем ХХ ст. юридичні труднощі. 2013. Вип. 123. С. 23-33.

58. Австралійська правова система та її відмінність від правових систем інших країн англосаксонської правової сім'ї. легальний уряд. 2009. No 11. С. 203-207.

59. Хомов С. М. Адміністративно-правова база громадського контролю за діяльністю Державної фіскальної служби України: автореф. дис. ... канд. юридичних наук. Київ, 2016. 18 с.

60. Цивільний кодекс України від 16.01.2003 р. (зі змінами та доповненнями). Відомості Верховної Ради України. 2003. No 40-44. ст. 356.

61. Циганюк Ю. В. Цивільний позов у кримінальному процесі України та країн континентальної правової системи: порівняльно-правове дослідження: дис. ... канд. юридичних наук. Київ 2008. 206 с.

62. Зіппеліус Р. Юридична методологія. К.: Автореф., 2004. 176 с.

63. Дракон В. А. Правова герменевтика: антропологічна складова. Науковий вісник Львівського державного університету внутрішніх справ. Серія: Юридична. 2017. Вип. 3. С. 299-306.

64. Цуркан-Сайфуліна Ю. В. Чи є закон самостійною силою? (До інструментального підходу в юриспруденції). Науковий вісник УжНУ. Серія: Закон. 2015. No 35. Частина II. Т. 3. С. 203–206.

65. Чанишев Р. І. Право на інформацію про трудове законодавство України: автореф. дис. ... канд. юридичних наук. Київ, 2012. 20 с.

66. Адміністративно-правові основи реалізації принципу незалежності суддів в адміністративному судочинстві: автореф. дис. ... канд. юридичних наук. Київ, 2017. 18 с.

67. Чемшит А. А. Критерії прийнятності та неприйнятності політичної участі Грані. 2004. No 3. С. 108-122.

68. Чернадчук В. Д. Бюджетні правовідносини в Україні: теорія, практика та перспективи розвитку: дис. ... д-р юрид. наук. К., 2010. 450 с.

69. Черніков Д. Л. Правові основи фінансування прокуратури в Україні: дис. ... канд. юридичних наук. К., 2013. 277 с.

70. Чуб А. О. Конституційне право громадян України на участь в управлінні державними справами. дис. ... к.т.н. юрид. наук. Харків 2004. 232 с.

71. Чудаєва Є. П. Застосування технічних засобів на стадії судового розгляду для забезпечення своєчасного розгляду та вирішення цивільних справ. Законодавство. 2009. № 3. С. 34.
72. Ведучий Г. В. Судовий прецедент у правовій системі Польщі. Вісник Харківського національного університету внутрішніх справ. 2005. Вип. Двадцять дев'ятий С. 151-155.
73. Чуприна Ю. Ю. Державна політика реформування судової влади в Україні: автореф. дис. ... канд. наук за держ. впр. Дніпропетровськ, 2011. 20 с.
74. Шаптала Н. К. Конституційне право України: навч. надбавка. Дніпро: Лізунов Прес, 2012. 472 с.
75. Швед З. В. Релігійний синкретизм і правова система Японії. Політичний вісник. 2013. Вип. 69. С. 140-151.
76. Шевчук С. В. Загальнотеоретичні проблеми нормативності актів судової влади: автореф. дис. ... д-р юрид. наук. Харків, 2008. 38 с.
77. Шейна А. М. Філософсько-правові засади принципу демократії в праві : автореф. дис. ... канд. юридичних наук. Львів, 2016. 20 с.
78. Шеломанова Л. В. Незалежність суддів як конституційний принцип правосуддя: дис. ... канд. юридичних наук. Орел, 2013. 157 с.
79. Шестак В. С. Державний контроль в сучасній Україні (теоретико-правові питання): автореф. дис. на здобуття наукового ступеня канд. юридичних наук Х., 2002. 18 с.
80. Шестак В. С. Державний контроль в сучасній Україні (теоретико-правові питання): монографія / В. С. Шестак. Х.: Основа, 2003. 208 с.
81. Шимон І. П. Правова система Румунії: теоретичні та історико-правові аспекти : автореф. дис. ... канд. юридичних наук. Львів, 2017. 20 с.
82. Шуміло І. А., Івчук К. І., Чернявський О. В. Міжнародно-правові проблеми повернення культурних цінностей у світлі судового прецеденту. Міжнародний науковий журнал «Інтернаука». Серія: Правові науки. 2020. № 12(1). С. 94–102.
83. Явір В. А. Політико-правова система: структура, складові, функції. легальний уряд. 2021. Вип. Тридцять другий С. 489-496.
84. Яковюк І. Правова культура як ознака якісного стану правової системи. Закон України. 2013. № 1. С. 117-132.
85. Крестовська Н. М., Матвєєва Л. Г. Держава та правова теорія: підручник. Київ: Юринком Інтер, 2015. 584 с.
86. Крєтова І. Ю. Тлумачення закону: Доктрини Європейського суду з прав людини: Автореф. дис. ... к.ю.н. Наука. Харків, 2015. 20 с.
87. Кривенко Л. Конституційний процес. Кому вигідно «заплющувати очі»? Камера. 2004. № 39. С. 9-13.
88. Кривенко Л. Регулювання парламенту та парламентська реформа в Україні. Юридичний бюлетень. 1999. № 4. С. 60-66.
89. Kunenko I. S. Verfassungsprozess in der Ukraine: aktuelle Fragen der Justiz: dis. ... Ph.D. Wissenschaft. Kiew, 2011. 210 p.
90. Kupriy V. M. Verfassungsprozess: Fragen der rechtlichen Beschränkungen: Verfasserref. dis. ... Ph.D. Wissenschaft. Kiew, 2019. 21 p.

91. Kupriy V., Palivoda L. Öffentliche Expertise und öffentliche Kontrolle über die Aktivitäten von Behörden: Lehrbuch. Bedienungsanleitung. Kiew: Macros, 2011. 199 p.
92. Kuschinskaja L. A. Gewohnheitsrecht und seine Entwicklung in der ostslawischen Gesellschaft (VI-XI Jahrhunderte): Monographie. Kiew: NPU-Verlag. MP Dragomanova, 2008. 140 S.
93. Крип'якевич І. П. Історія України/І.П. Крип'якевич. Львів: Світ, 1990. 520 с.
94. Крочук М. І. Філософсько-правовий вимір гендерної рівності: дис. ... канд. законний. Наука. Львів, 2014. 160 с.
95. Крусян О. Конституція та конституційне право як нормативна основа сучасного українського конституціоналізму. Юридичний бюлетень. 2005. № 1. С. 88-96.
96. Крусян О. Р. Сучасний український конституціоналізм: теорія та практика: вих. дис. ... професор Юрид. Наука. Одеса, 2010. 42 с.
97. Крусян О. Р. Методологія сучасного українського конституціоналізму. Юридичний бюлетень. 2012. № 2. С. 4-13.
98. Крутий О. М. Технології соціального діалогу влади та населення. Наукова робота. Гід. 2011. ВІП. 169. Стор. 22-28.
99. Круш П. В. Регулююча функція держави та її роль формуванні інституційного ринкового середовища. Наукова праця Донецького національного технічного університету. 2004. № 75. С. 223-229.
100. Конституційне право України/ За ред. Ю. М. Тодікі, В. С. Журавського. К., 2002. 450 с.
101. Кувітанова Ю. І. Нормативно-правові акти Кабінету Міністрів України: загальнотеоретичні риси: дис. ... к.ю.н. Наука. Львів, 2018. 285 с.
102. Куценко Л. В. Законодавче регулювання права громадян інформацію у сфері управління: Автореф. дис. ... к.ю.н. Наука. Харків, 2003. 20 с.
103. Кузьменко О. О. Контроль за виконанням Державного бюджету України як функція управління: Автореф. дис. ... к.ю.н. Наука. Київ, 2002. 21 с.
104. Кузьменко О.В. Сучасний парламентаризм у тих виховання конституціоналізму на демократичних засадах. Вісник Харківського національного університету імені В. Н. Каразіна. Серія: Правильно. 2018. Вип. 25. С. 72-77.
105. Куненко І. Проблеми правового регулювання внесення змін до Конституції України. Підприємництво, економіка та право. 2014. № 2. С. 90-93.
106. Куненко І. С. Конституційний процес в Україні: актуальні питання відправлення правосуддя: дис. ... к.ю.н. Наука. Київ, 2011. 210 с.
107. Купрій В. М. Конституційний процес: питання правових обмежень: автореф. дис. ... к.ю.н. Наука. Київ, 2019. 21 с.
108. Купрій В., Паливода Л. Суспільна експертиза та громадський контроль за діяльністю органів влади: Підручник. Інструкція з експлуатації. Київ: Макрос, 2011. 199 с.
109. Кушинська Л. А. Звичайне право та його розвиток у східнослов'янському суспільстві (VI-XI ст.): Монографія. Київ: Вид-во НПУ. М. П. Драгоманова, 2008. 140 с.

Теми для мультимедійних презентацій:

- Сутність та особливості механізму країни. Складові частини державного механізму: органи громадського управління, установи та організації.
- Засади державного механізму: перехід, види, правове регулювання.
- Апарат держави: підхід, характеристика та елементи. Взаємозв'язок державного механізму і апарату країни.

Підготувати анотацію до наступних тем:

- Державний орган як ключова компонента механізму держави: перехід, характеристика, види.
- Аналіз, функції та обґрунтування діяльності виконавчої та судової влади. Особливості реалізації вибірки публічної влади в Україні. Поділ влади.
- Публічна служба та її види, класифікація посадових осіб.

Розробити схеми:

- Принципи діяльності державного апарату.
- Елементи апарату держави.
- Правові основи функціонування державного апарату.
- Органи державної влади як основний компонент державного апарату.
- Розподіл влади як принцип механізму держави.
- Теоретико-правовий аналіз законодавчої, виконавчої та судової гілок влади.
- Публічна служба.
- «Судова влада», «правосуддя», «судовий процес» та «судове правозастосування»: взаємозв'язок категорій.

Підготувати реферат:

- «Державний орган у системі публічного управління».
- «Роль принципу публічної влади на розвиток моделі демократичної влади: національний досвід та практика зарубіжжя».
- «Органи публічної влади як суб'єкти гарантування прав ВПО в Україні».
- «Правоохоронні органи в системі координат публічної влади».
- «Поліпшення функціонування органів публічної влади стосовно гарантування прав особи».
- «Публічна служба в умовах становлення громадянського суспільства».
- «Посадова особа в умовах модернізації державного управління».
- «Посадові особи та державні службовці: термінологічні та правові особливості».
- «НАЗК як інституційний механізм гарантування прав і свобод людини у сфері боротьби з корупцією».

Словникова робота:

державний апарат, структура державного апарату, державний апарат, структура державного апарату, державний орган, державні підприємства, державні установи, принципи організації та діяльності державного апарату, влада, суб'єкт владних повноважень, об'єкт влади, державна влада відносини, виборчі принципи, принципи поділу та поєднання влад, принцип командної єдності, принцип колегіальності, принцип ієрархії, професійний принцип, органи судової влади, судова влада, законодавча влада, виконавча, судова влада, прямий контроль, керівник державної служби в державній установі, посада державного службовця, професійна компетентність, прирівняна посада, службова дисципліна, служба державного службовця, мілітаризована (військова, воєнізована) державна служба.

Практичні завдання

Завдання № 1. Гра передбачає засвоєння лексики з вивченої теми «Апарат держави» та загальноживаних слів.

Це гра, в якій студент має хвилину, щоб описати поняття, вказане на картці. Учасник повинен надати більше інформації про тему, її роль, застосування тощо. Перемагає ЗВО, який надасть максимально повну та достовірну інформацію про об'єкт, вказаний на картці.

Перевірка знань: лексичний запас на певну тему в поєднанні з аналізом. Об'єктивний спосіб зміцнити оброблену тканину.

Атрибути гри: вдосконалюються навички швидкої реакції.

Рекомендовані джерела:

1. Concepts and signs of legal facts that can be established in a separate proceeding. Current issues of improving the current legislation of Ukraine. 2013. Vip. Thirty-first pp. 147-159.

2. Балцій Ю. Громадянське суспільство в Україні в контексті розвитку конституційно-демократичної державності. Бюлетень Центральної виборчої комісії. 2008. No 1 (11). С. 46-49.

3. Bobechko O. Yu. Bandura art of the XX century in the context of feminization processes: author's ref. dis. ... cand. art critic. Lviv, 2013. 20 p.

4. Busol A. Yu. Legal conflicts of the Law of Ukraine «On the State Bureau of Investigation». Journal of Eastern European Law. 2016. No 28. S. 4-12.

5. Vavilova N. V. Gender Transformations in the Armed Forces of Ukraine (1991-2011): author's ref. dis. ... cand. ist. Science. Kyiv, 2016. 20 p.

6. Бермічева О. В. Соціальна функція держави в Україні: дис. ... канд. юридичних наук. Х., 2002. 189 с.

7. Берченко Г. В. Конституційні основи громадянського суспільства в Україні: дис. на здобуття наукового ступеня канд. ...юридичні науки: спец. 12.00.02. Х., 2011. 216 с.

8. Билінін Я. В. Правове регулювання фінансового контролю у сфері міждержавних відносин: автореф. дис. на здобуття наукового ступеня канд. юридичних наук. К., 2007. 18 с.

9. Белецька А. М. Реалізація принципу спеціалізації в організації роботи суду: Автореф. дис. дис. ... канд. юридичних наук. Харків, 2019. 24 с.
10. Белодід І. К. Словник української мови: в 11 т. Київ: Наук. думка, 1978. Т. 9: С. 916 с.
11. Блауберг І. І., Садовський В. Н., Юдін Є. Г. Системний підхід у сучасній науці. Проблеми методології системних досліджень. М.: Думка, 1970. С. 7-48.
12. Vanina Ya. A. Realization of the principle of openness in the activity of local self-government bodies: author's ref. dis. ... cand. Sciences for State vpr. Kharkiv, 2013. 19 p.
13. Vanchuk I. D. System of legal regulation of general relations: theoretical and methodological aspect: author's ref. dis. ... cand. legal sciences. Ivano-Frankivsk, 2018. 16 p.
14. Дембіцька С. Л. Державний та адміністративний примус: загальнотеоретичні поняття та ознаки. Вісник Національного університету «Львівська політехніка». Серія: Правові науки. 2016. No 845. С. 250-256
15. Bolokan I. V. Implementation of law and other related legal categories. Scientific works of the National University «Odesa Law Academy». 2016. Т. 18. S. 36–46.
16. Дудник О. «ЛІГА: ПРАВО» як універсальна інформаційно-правова система для відображення співпраці України в міжнародних організаціях. Наукові праці Національної бібліотеки імені В. І. Вернадського. 2020. Вип. 58-а С. 144-158.
17. Volotina N. B. Social legislation of Ukraine. Gender expertise. К .: Logos, 2001. 82 p.
18. Калюжний Р. А., Колпаков В. К. Юридичні факти в судовому адміністративному судочинстві. Юридичний бюлетень. Повітряне і космічне право. 2013. No 2. С. 166-168.
19. Корнієнко В. А. Правові основи громадянського суспільства в сучасній Україні (інституційний аспект): автореф. дис. ... канд. юридичних наук: 12.00.01. Одеса, 2007. 19 с.
20. Коршун А. А. Взаємодія судової влади та ЗМІ: теоретико-правовий аналіз. Європейський політичний і коректний diskurz. 2018. Связек 5, випуск 1. Р. 224-229. (Чеська Республіка).
21. Котович І. А. Касаційне провадження як додаткова гарантія судового захисту прав особи. Європейські перспективи. 2013. No 4. С. 84-88.
22. Кретова І. Ю. Тлумачення права: доктрини, розроблені Європейським судом з прав людини: Автореф. дис. ... канд. юридичних наук. Харків, 2015. 20 с.
23. Bratel O. The claim is a civil procedural and substantive fact. Entrepreneurship, economics and law. 2016. No 1. S. 3–10
24. Bukatyuk V. Women earn less than men, although they work more. How much does the Ukrainian economy lose due to sexism. URL: https://espresso.tv/article/2017/10/16/chomu_bilshe_zhinok_u_parlamenti_prynosyt_ekonomici_bilsh_e_groshey.

25. Кучук А. М. Правосвідомість В. Почуття справедливості. Юридичний журнал Донбасу. 2019. № 3. С. 28-34.
26. Лотюк О. Конституційно-правовий механізм формування та підтримки інститутів громадянського суспільства. Публічне право. № 2 (10) (2013). С. 37-42.
27. Лук'янов Д. В. Правова система: поняття і різноманітність у сучасному світі. Закон України. 2019. №3. С. 158-176.
28. Макаренко Л. А. Правова система і правова культура: особливості взаємовідносин. Держава і право. Серія: Правові науки. 2017. Вип. 77. С. 30-42.
29. Bondar G. G. Conceptualization of the determination of gender inequality in Ukrainian society: dis. ... cand. social sciences. Zaporozhye, 2012. 224 p.
30. Мельник В. П. Інститути громадянського суспільства та їх роль у формуванні недержавного соціального захисту інвалідів: науково-теоретичний аспект. Наукові записки Таврійського державного університету імені В. І. Вернадського. Серія: Правові науки. 2018. Т. 29(68), № 4. С. 65-70.
31. Мельник В. Юридична практика Теофіла Глазуневського. Наукові записки Львівського університету бізнесу і права. 2013. Вип. 11. С. 104-108.
32. Михайліна Т. Визначення типології праворозуміння через правосвідомість. Підприємництво, економіка та право. 2017. № 12. С. 225-228.
33. Мороз А. М. Правові форми взаємовідносин держави та громадських об'єднань в Україні в епоху глобалізації: дис. ... канд. юридичних наук: 12.00.01. Київ, 2015. 249 с
34. Vavilova N. V. Implementation of gender policy in the Armed Forces of Ukraine. Center for Military and Strategic Studies of the National University of Defense of Ukraine. Ivan Chernyakhovsky. 2016. No 1. S. 140–143
35. Volkova I. Legal facts-states in the dynamics of constitutional legal-son. Entrepreneurship, economics and law. 2018. No 11. S. 140–145
36. Volosheniuk O. V. The essence and scope of the concept of «legal conflicts». Bulletin of Kharkiv National University of Internal Affairs. 2006. No 35. S. 15-20
37. Крестовська Н. М., Матвєєва Л. Г. Держава та правова теорія: підручник. Київ: Юринком Інтер, 2015. 584 с.
38. Крєтова І. Ю. Тлумачення закону: Доктрини Європейського суду з прав людини: Автореф. дис. ... к.ю.н. Наука. Харків, 2015. 20 с.
39. Переш І. Є. Інститут конституційного контролю в Чехословаччині, Чехії та Словаччині: історико-правове дослідження (1918-2000): автореф. дис. на науковий ступінь кан. Закон. Л., 2004. 20 с.
40. Переш І. Є., Зан М. І., Руснак В. І. Юридичні факти в системі запобігання розв'язанню юридичних конфліктів. Науковий вісник УжНУ. Ряд: правий. Видання 2015 року. 31(1). С. 24-27.

ТЕМА 4. НОРМАТИВНО-ПРАВОВІ ТА ІНДИВІДУАЛЬНІ АКТИ: ПОНЯТТЯ, СУТНІСТЬ, ЗМІСТ

Теми для мультимедійних презентацій:

- Сутність та види організаційно-правових форм.
- Звичай як форма права.
- Правознавство як правове джерело.
- Нормативно-правовий договір у системі джерел права.
- Правовий акт: поняття, характеристика, види. Взаємозв'язок системи права та правової системи.

Підготувати анотацію до наступних тем:

- Закон: сутність, види їх аналіз. Кодекс як особлива правова форма.
- Статути нормативно-правових актів.
- Дія правових актів у часі, просторі та по групі людей.
- Загальні правові засади в системі правових джерел.

Розробити схеми:

- Різноманітність форм (юридичних джерел).
- Характеристика джерел права.
- Тлумачення терміну «регулюючий договір».
- Взаємозв'язок правових джерел.
- Компоненти нормативних актів.
- Відмінність НПА від інших правових актів.
- Види законів та їх властивостей.
- Статути: поняття, види.
- Діючі межі НПА у часі, просторі та групі людей.

Підготувати реферат:

- «Форми права: Теоретико-правові основи».
- «Прецедент у системі правових джерел».
- «Вчення про систему права в Україні».
- «Питання впровадження прецедентів у національну правову систему».
- «Отримання правових джерел».
- «НПА та критерії їх конституційності».
- «Перші в історії України джерела права».
- «Нормативний акт як компонент системи джерел права».
- «Правова природа законів і нормативних актів».
- «Вимоги до статутного нормативно-правового акта як офіційного документа».
- «Особливості режиму дії нормативно-правових актів у групі осіб».

Тестові завдання:

1. Об'єктивне правове право – це:

а) система загальнообов'язкових норм, що мають формальне вираження, встановлена і гарантована державою, з метою загострення суспільних відносин;

б) захід юридично можливої поведінки, що відповідає інтересам конкретної особи;

в) сукупність створених державою соціальних норм, що визначають об'єктивні обов'язки учасників правовідносин;

г) сукупність моральних обов'язків особи перед іншими відповідно до суспільних, групових та індивідуальних інтересів населення держави;

д) суспільно значуща поведінка особи свідомо бажаного характеру, яка регулюється нормами права і тягне за собою правові наслідки.

2. Суб'єктивне право – це:

а) система загальнообов'язкових норм, що мають формальне вираження, створена державою з метою загострення суспільних відносин;

б) захід юридично можливої поведінки, що відповідає інтересам конкретної особи;

в) сукупність створених державою соціальних норм, що визначають об'єктивні обов'язки учасників правовідносин;

г) сукупність моральних обов'язків особи перед іншими відповідно до суспільних, групових та індивідуальних інтересів населення держави;

д) суспільно значуща поведінка особи свідомо бажаного характеру, яка регулюється нормами права і тягне за собою правові наслідки.

3. Сукупність правових норм, що регулюють відносини у сфері загальнодержавних інтересів громадян (порядок організації та діяльності органів державної влади, місцевого самоврядування, захист суверенітету, питання міждержавних відносин, правопорядку, територіальний устрій тощо) – це:

а) об'єктивне право;

б) нормативне право;

в) матеріальне право;

г) публічне право;

д) процесуальне право.

4. Сукупністю правових норм, що регулюють відносини у сфері приватного інтересу (майнові, шлюбно-сімейні, трудові відносини), є:

а) публічне право;

б) нормативне право;

в) приватне право;

г) об'єктивне право;

д) процесуальне право.

5. Сукупністю правових норм, що становлять особливу частину правового порядку, призначених для захисту врегульованих законом суспільних відносин від будь-якого втручання та відновлення порядку їх функціонування шляхом використання державних ресурсів владного впливу є:

- а) публічне право;
- б) нормативне право;
- в) права інтелектуальної власності;
- г) об'єктивне право;
- д) процесуальне право.

6. Системою правових норм, що регулюють поведінку суб'єктів права, розподіляють між ними юридичні права та обов'язки та виходячи з правомірності їх дій, є:

- а) публічне право;
- б) нормативне право;
- в) права інтелектуальної власності;
- г) об'єктивне право;
- д) процесуальне право.

7. Сукупністю правових норм, за допомогою яких держава впливає на суспільні відносини шляхом прямого правового регулювання, є:

- а) публічне право;
- б) нормативне право;
- в) матеріальне право;
- г) об'єктивне право;
- д) процесуальне право.

8. До норм системи права, що регулюють відносини, що виникають у процесі розслідування кримінальних правопорушень, розгляду та вирішення кримінальних і цивільних справ, належать:

- а) публічне право;
- б) нормативне право;
- в) права інтелектуальної власності;
- г) об'єктивне право;
- д) процесуальне право.

9. Наукова категорія, що відображає процес і результат цілеспрямованої розумової діяльності людини, що включає знання закону, його оцінку та ставлення до нього як цілісного соціального явища – це:

- а) правосвідомість;
- б) закон;
- в) праворозуміння;
- г) правова ідеологія;
- д) правове поняття.

10. Характеристиками конституційного ладу, що характеризують забезпечення правовідносин системою державних гарантій, передбачених конституційними нормами, є:

- а) суверенітет;
- б) фактичності;
- в) програмне забезпечення;
- г) відносна стабільність;
- д) наступництво.

11. Під гарантіями конституційного ладу України слід розуміти таке:

- а) система захисту свобод людини від державних обмежень;
- б) система загальносоціальних і спеціальних правових умов і засобів матеріально-процесуального характеру, що забезпечують дієвість основних засад та інститутів суспільно-державного устрою України;
- в) система різноманітності в політичній сфері суспільства;
- г) система соціального забезпечення та охорони здоров'я та право;
- д) передбачена Конституцією система основних організаційно-правових форм суспільних відносин.

12. Гуманізм конституційного ладу полягає у:

- а) існування необмеженої влади народу;
- б) встановлення та гарантування Конституцією України такого порядку, заснованого на справжній і всебічній повазі до особи, особи та громадянина, що забезпечує та гарантує права і свободи особи;
- в) громадські організації;
- г) забезпечення гідних умов проживання громадян;
- д) підпорядкування владі.

13. Носіями суверенітету та єдиним джерелом влади в Україні відповідно до статті 5 Конституції України є:

- а) народ України;
- б) Верховна Рада України;
- в) Президент України;
- г) органи місцевого самоврядування;
- д) територіальна громада.

14. Державний устрій – це:

- а) сукупність суспільних (економічних, соціальних, політичних) відносин формальних і неформальних структур;
- б) складна сукупність передбачених Конституцією та законами України відносин щодо формування, організації та здійснення державної влади;
- в) структура і система всіх суспільних відносин;
- г) ряд процесуальних етапів розробки, прийняття та конституювання;
- д) закріплена в Конституції України організаційна форма держави та система суспільних відносин, що охоплює різноманітні сторони її соціально-економічного, духовного та політичного розвитку.

15. Відповідно до статті 1 Конституції України:

- а) Україна є суверенною і світською соціальною конституційною державою;
- б) Україна є світською і незалежною, суверенною і соціальною, правовою і демократичною державою;
- в) Україна є суверенною і незалежною, демократичною, соціальною конституційною державою;
- г) Україна є суверенною та незалежною демократичною правовою державою;
- д) Україна є суверенною і незалежною, демократичною, соціальною, правовою та світською державою.

16. Демократична держава – це:

- а) характер держави, в якій народ є джерелом влади;
- б) конституційна держава, в якій діяльність держави, її органів і посадових осіб здійснюється на основі і в межах, визначених законом, в якій держава несе відповідальність перед особою за свою діяльність;
- в) держава, в якій церква і релігія відокремлені від держави;
- г) держава, лідери якої прагнуть до повного контролю над землею і людьми;
- д) держава, в якій її глава є одночасно главою церкви.

17. Свідченням демократичності держави є:

- а) малочисельність, наявність конкуренції у сфері державної діяльності, забезпечення ефективності її функціонування;
- б) нестабільність, встановлення соціальної рівноваги, високий рівень довіри до державних інституцій;
- в) забезпечення ефективності його функціонування, наявності конкуренції у сфері державної діяльності, встановлення соціальної рівноваги та гармонійних відносин між державою та громадянами, високого рівня довіри суспільства до державних інституцій;
- г) малочисельність, нестабільність, висока довіра суспільства до державних інституцій;
- д) комерційні організації, встановлення соціальної рівноваги та гармонійних відносин між державою та громадянами.

18. Світська держава – це:

- а) вільна держава в міжнародних відносинах;
- б) держава, в якій гарантуються права і свободи людини і громадянина;
- в) держава, в якій особа і громадянин несуть взаємну відповідальність;
- г) держава, в якій церква і релігія відокремлені від держави;
- д) держава, в якій її глава є одночасно главою церкви.

19. Верховенство права – це:

- а) держава, територія якої складається з державних органів, наділених юридичною та певною політичною незалежністю;
- б) конституційна держава, в якій діяльність держави, її органів і посадових осіб здійснюється на основі і в межах, визначених законом, в якій держава несе відповідальність перед особою за свою діяльність;
- в) держава, в якій церква і релігія відокремлені від держави.

20. Ознака верховенства права:

- а) протистояння інтересів різних соціальних груп, що створюють політичні партії як інструмент реалізації власних інтересів;
- б) верховенство права, перевага представницьких органів влади, поділ влади, гарантія прав і свобод особи, високий рівень громадських структур, контроль державної влади з боку суспільства;
- в) контроль державної влади, протистояння інтересам різних соціальних груп;
- г) накопичення і вираження соціальних інтересів, мобілізація ресурсів, визначення цілей і завдань суспільства;
- д) верховенство права, перевага представницьких органів влади, поділ влади, гарантія прав і свобод особи, високий рівень громадських структур, контроль державної влади з боку суспільства.

21. Формальні ознаки верховенства права включають:

- а) регулювання відносин між особою та державою на основі загальновизнаного принципу «особі дозволено робити все, що прямо не заборонено законом»;
- б) наявність конституційної юрисдикції;
- в) відсутність регламентації в законах найважливіших прав людини;
- г) домінування в суспільному та державному житті розпоряджень і інструкцій керівництва;
- д) суворе і загальне виконання законів і нормативних актів усіма учасниками суспільного життя.

22. Верховенство права передбачає:

- а) верховенства права і справедливості;
- б) мінімальна гарантія прав і свобод людини;
- в) нерівність усіх перед законом і судом;
- г) відповідальність громадян;
- д) безоплатний захист особи некваліфікованими працівниками.

23. Вихідним пунктом забезпечення правової справедливості та стабільності конституційного ладу України є принцип:

- а) примат конституції;
- б) принцип демократизму;
- в) верховенство права;
- г) верховенство права;
- д) наукове обґрунтування.

24. Основний принцип права і юриспруденції, який стверджує, що ніхто не стоїть вище закону, що ніхто не може бути покараний державою, крім випадків, коли він порушує закон, і що ніхто не може бути засуджений за порушення закону інакше, як у встановленому порядку, за законом – це:

- а) верховенство права;
- б) політичний плюралізм;
- в) панування народу;
- г) верховенство права;
- д) ідеологічне різноманіття.

25. Верховенство права регулюється:

- а) ст. 1 Конституції України;
- б) мистецтво. 5 Конституції України;
Автомобіль. 8 Конституції України;
- г) мистецтво. 32 Конституції України;
- д) ст. 10 Конституції України.

26. Свобода вибору суспільного ладу та форми правління, право народу визначати та змінювати конституційний лад при дотриманні захисту прав людини – це:

- а) рівноправна участь усього народу (а не лише частини населення) в управлінні справами суспільства та держави;
- б) проголошення та фактичне забезпечення основних прав людини і громадянина;
- в) політична свобода;
- г) правова легітимність як спосіб суспільно-політичного життя;
- д) взаємна відповідальність держави і громадянина.

27. Відповідно до Конституції України на захист суверенітету та територіальної цілісності України, забезпечення її економічної та інформаційної безпеки в першу чергу покладаються:

- а) народ
- б) Верховна Рада України;
- в) держава;
- г) місцеве самоврядування;
- д) Президент України.

28. Ст. 20 Конституції України визначено, що:

- а) державними символами України є державний прапор України, державний герб України та державний гімн України;
- б) держава гарантує свободу політичної діяльності, не забороненої Конституцією та законами України;

в) держава забезпечує соціальний захист громадян України, які перебувають на службі у Збройних Силах України та інших військових частинах, та членам їх сімей;

г) держава сприяє консолідації та розвитку української нації, її історичної свідомості, традицій і культури, а також розвитку етнічної, культурної, мовної та релігійної самобутності всіх корінних народів і національних меншин України;

д) Конституційні права і свободи гарантуються і не можуть бути скасовані.

29. Держава добробуту – це:

а) особлива форма організації суспільства з конкретною територією, економікою, політичною владою;

б) формальний інститут, який є організаційною формою політичного суспільства в управлінні державою;

в) діяльність з управління та управління суспільством на засадах публічної влади;

г) організаційна форма державної влади, при якій правління в усіх сферах життя належить до правової держави;

д) соціально орієнтована держава, яка визнає людину найвищою соціальною цінністю, надає соціальну допомогу людям, які опинилися у скрутному становищі з метою забезпечення кожного гідного рівня життя, перерозподіляє економічні вигоди відповідно до соціального принципу справедливості та бачить своє завдання. для забезпечення громадського миру та злагоди в суспільстві.

30. Держава, яка підтримує вразливі верстви населення – це:

а) світська держава

б) верховенство права;

в) союзна держава;

г) соціальна держава;

д) канцелярський уряд.

Словникова робота:

джерело права, правова форма, джерело права в матеріальному плані, джерело права в інституційному плані, джерело права в правовому плані, джерело права в ідеологічному плані, зміст джерела права, внутрішня і зовнішня правова форма, загальносоціальні джерела права, джерела правових актів, характеристика нормативно-правових актів, предмет прийняття законодавчого акта, структура законодавчого акта, преамбула, стаття законодавчого акта, розділ законодавчого акта, система законодавчих актів, законодавчий акт із заг. дію, законодавчий акт із особливою дією, нормативні акти з винятковою дією, звичайні закони, індивідуальні акти, закони, прийняті на референдумі Законодавчий орган держави, конституції, звичайні

закони, кодифіковані закони, тематичний Закони, санаторно-курортні соціальні закони, комплексні закони, закони про реформу, імплементаційні закони Статутні закони, закони про ратифікацію, основні закони, статути, акти тлумачення, указ, указ, наказ, наказ, наказ, нормативно-правові акти із загальною дією, нормативно-правові акти зі спеціальною дією, нормативно-правові акти з виключною дією, пряма дія нормативно-правових актів, зворотна сила нормативно-правових актів, продовження дії нормативно-правових актів, прецедент, прецедентний знак, юриспруденція, звичай, юридична практика, підписати правовий звичай, правовий договір, знак юридичного договору, Акти міжнародного права, загальні правові принципи, юриспруденція, загальні правові принципи.

Практичні завдання

Завдання № 1. Заповнити порівняльну таблицю.

Критерії порівняння	Закон	Судовий прецедент	Принципи права	Міжнародний акт
1.				
2.				
3.				
4.				

Завдання № 2. Період – 15 хвилин. Студентів буде поділено на групи по 2-3 ЗВО. Для кожної групи НПП зазначає назву громадської організації. Протягом 10 хвилин представники ОВНС збираються у невеликій групі, щоб представити свою громадську організацію.

Задача: за 5 хвилини представити громадську організацію, описати її, але не називати. Інші претенденти повинні відгадати й назвати цю громадську організацію. За потреби НПП може виправити відповіді студентів коледжу.

Рекомендовані джерела:

1. Bondar G. G. Conceptualization of the determination of gender inequality in Ukrainian society: dis. ... cand. social sciences. Zaporozhye, 2012. 224 p.

2. Крусян О. Конституція та конституційне право як нормативна основа сучасного українського конституціоналізму. Юридичний бюлетень. 2005. № 1. С. 88-96.

3. Крусян О. Р. Сучасний український конституціоналізм: теорія та практика: вих. дис. ... професор Юрид. Наука. Одеса, 2010. 42 с.

4. Кувітанова Ю. І. Нормативно-правові акти Кабінету Міністрів України: загальнотеоретичні риси: дис. ... к.ю.н. Наука. Львів, 2018. 285 с.

5. Куценко Л. В. Законодавче регулювання права громадян інформацію у сфері управління: Автореф. дис. ... к.ю.н. Наука. Харків, 2003. 20 с.

6. Кузьменко О. О. Контроль за виконанням Державного бюджету України як функція управління: Автореф. дис. ... к.ю.н. Наука. Київ, 2002. 21 с.
7. Купрій В. М. Конституційний процес: питання правових обмежень: автореф. дис. ... к.ю.н. Наука. Київ, 2019. 21 с.
8. Купрій В., Паливода Л. Суспільна експертиза та громадський контроль за діяльністю органів влади: Підручник. Інструкція з експлуатації. Київ: Макрос, 2011. 199 с.
9. Олійник А. Ю. Конституційно-правовий механізм забезпечення основоположних свобод особи та громадянина в Україні: Монографія. М.: Алерта, КНТ, Центр навчальної літератури, 2008. 153 с.
10. Ulyanovska O. The essence of legal fiction. Law of Ukraine. 2010. № 11. pp. 66–75.
11. Fedorenko V. Theoretical and methodological problems of the system of modern constitutional law. Law of Ukraine. 2007. № 2. S. 21-25.
12. Fedorenko V. Approval of procedural constitutional law as a guarantee of the effectiveness of the rule of law in Ukraine. Law of Ukraine. 2010. № 3. pp. 89–97.
13. Philosophical encyclopedic dictionary: encyclopedia/ National Academy of Sciences of Ukraine, Institute of Philosophy. GS Frying Pan; heads. ed. V. I. Shinkaruk. Kyiv: Abris, 2002. 742 p.
14. Philosophical Dictionary / Ed. VI Shinkaruk. K. : Head. ed. Ukr. ра-дян. encyclical. USSR Academy of Sciences, 1973. 600 p.
15. Fonova O. S. Simplified electronic proceedings – innovative development of the economic process. 25 years of economic jurisdiction in Ukraine: experience and prospects: mater. All-Ukrainian scientific-practical Conf., Kharkiv, May 20, 2016. Kharkiv, 2016. pp. 178-183.
16. Khaustova M. G. Theoretical and legal bases of transformation of the legal system of Ukraine in the conditions of globalization. Comparative and analytical law. 2015. № 4. pp. 52–56.
17. Khoma N. M. New approaches to understanding the models of the welfare state. State and law. Legal and political sciences. 2013. Vip. 60. pp. 455-461.
18. Чорнолуцький Р. В. Нормотлумачення у конституційному праві України: парадигма процесуально-стадійного забезпечення актуальних питань. Європейський політико-правовий дискурс. 2017. №4(2). С. 54-60.
19. Чорнолуцький Р. В. Планування нормативно-проектної діяльності у конституційному праві України. держава право. Серія: Право. 2015. Вип. 69. С. 79-99.
20. Чубоха Н. В. Співвідношення категорій «форма» та «джерело» права. Історико-правовий журнал. 2018. № 2. С. 105 – 110.
21. Чудовський В. І. Громадський контроль за дотриманням законодавства щодо забезпечення гідних, безпечних та здорових умов праці. Форум права. 2011. № 4. С. 807-812.
22. Чуріна Ю. Ю. Державна політика реформування судової системи України: Довідник автора. дис. ... канд. держ. наук. упр Дніпропетровськ, 2011. 20 с.

23. Чущенко В. Форма правління в теорії та практиці української державності. Закон України. 2009. № 10. С. 78-82.
24. Шабанов Р. Проблемні питання гендерно-правової експертизи трудового права. бізнес, економіка та право. 2021. № 6. С. 101-106.
25. Циганюк Ю. В. Цивільний позов у кримінальному процесі України та країн континентальної правової системи: порівняльно-правове дослідження: дис. ... канд. юридичних наук. Київ 2008. 206 с.
26. Зіппеліус Р. Юридична методологія. К.: Автореф., 2004. 176 с.
27. Дракон В. А. Правова герменевтика: антропологічна складова. Науковий вісник Львівського державного університету внутрішніх справ. Серія: Юридична. 2017. Вип. 3. С. 299-306.
28. Цуркан-Сайфуліна Ю. В. Чи є закон самостійною силою? (До інструментального підходу в юриспруденції). Науковий вісник УжНУ. Серія: Закон. 2015. № 35. Частина II. Т. 3. С. 203–206.
29. Чанишев Р. І. Право на інформацію про трудове законодавство України: автореф. дис. ... канд. юридичних наук. Київ, 2012. 20 с.
30. Адміністративно-правові основи реалізації принципу незалежності суддів в адміністративному судочинстві: автореф. дис. ... канд. юридичних наук. Київ, 2017. 18 с.
31. Чемшит А. А. Критерії прийнятності та неприйнятності політичної участі Грани. 2004. № 3. С. 108-122.
32. Чернадчук В. Д. Бюджетні правовідносини в Україні: теорія, практика та перспективи розвитку: дис. ... д-р юрид. наук. К., 2010. 450 с.
33. Черніков Д. Л. Правові основи фінансування прокуратури в Україні: дис. ... канд. юридичних наук. К., 2013. 277 с.
34. Чуб А. О. Конституційне право громадян України на участь в управлінні державними справами. дис. ... к.т.н. юрид. наук. Харків 2004. 232 с.
35. Чудаєва Є. П. Застосування технічних засобів на стадії судового розгляду для забезпечення своєчасного розгляду та вирішення цивільних справ. Законодавство. 2009. №3. С. 34.
36. Ведучий Г. В. Судовий прецедент у правовій системі Польщі. Вісник Харківського національного університету внутрішніх справ. 2005. Вип. Двадцять дев'ятий С. 151-155.
37. Чуприна Ю. Ю. Державна політика реформування судової влади в Україні: автореф. дис. ... канд. наук за держ. впр. Дніпропетровськ, 2011. 20 с.
38. Шапочка Т. І. Адміністративно-правова база контролю та нагляду за законністю у сфері ліцензування : дис. на здобуття наукового ступеня канд. юридичних наук. К., 2011. 20 с.
39. Шапочка Т. І. Адміністративно-правова база контролю та нагляду за законністю у сфері ліцензування : дис. ... канд. юридичних наук. Сімферополь, 2011. 212 с.
40. Шаптала Н. К. Конституційне право України: навч. надбавка. Дніпро: Лізунов Прес, 2012. 472 с.
41. Швед З. В. Правова система іудаїзму. Гіллі. 2013. № 72. С. 588–592.

42. Швед З. В. Релігійний синкретизм і правова система Японії. Політичний вісник. 2013. Вип. 69. С. 140-151.
43. Шевченко Є. А. Прокурорський нагляд за додержанням законодавства про звернення громадян: моногр. Х.: Фоліо, 2009. 181 с.
44. Шевчук О. М. Про поняття системи права. Вісник Одеського інституту внутрішніх справ. 2001. № 3. С. 165-171.
45. Шевчук С. В. Загальнотеоретичні проблеми нормативності актів судової влади: автореф. дис. ... д-р юрид. наук. Харків, 2008. 38 с.
46. Шейна А. М. Філософсько-правові засади принципу демократії в праві : автореф. дис. ... канд. юридичних наук. Львів, 2016. 20 с.
47. Шаповал В. М., Корнєєв А. В. Історія Основного закону: Конституційний процес в Україні 1990-1996 років. Харків: Фоліо, 2011. 108 с.
48. Шаповал В. Перспективи розвитку науки конституційного права України. Закон України. 1996. № 9. С. 49-62.
49. Гриценко І. С. Формування та розвиток наукових поглядів на основні інститути вітчизняного адміністративного права: монографія. Київ. ун-т, 2007. 335 с.
50. Грицяк І. Децентралізований та регіоналізований унітаризм як нові форми правління. віче. 2015. № 14. С. 5-11.
51. Грищенко А. В. Правове право: питання теорії та практики в Україні: дис. ... канд. Київ, 2002. 227 с.
52. Грищук А. Б. Державна служба в Україні: адміністративно-правовий вимір: монографія. Львів: Львівський державний університет внутрішніх справ України, 2018. 232 с.
53. Грищук О. В., Шейна А. М. Онтологія принципу правової демократії: філософсько-правова частина: монографія. Хмельницький : [б. і.], 2019. 217 с.
54. Губін П. Є. Право на інформацію та обов'язок надання інформації як частина організаційно-правової форми підприємця: дис. ... канд. М., 2004. 206 с.
55. Гудзь Б. Д. Судовий контроль за законністю адміністративної діяльності органів виконавчої влади: дис. ... к.ю.н.: 12.00.07 / Гудзь Богдан Данилович. К., 2013. 219 с.
56. Гультай М. Патріотичний конституціоналізм радянських часів та його трансформація після здобуття Україною незалежності. Вісник Конституційного Суду України. 2015. № 5. С. 59-77.
57. Ленивий М. Основи вітчизняного конституціоналізму в козацьку добу. Вісник Конституційного Суду України. 2016. №6. С. 198-207.
58. Ленивий М. М. Історичні витоки вітчизняного конституціоналізму: звичаї, традиції, пам'ятки права, філософські концепції : моногр. К.: Юрінком Інтер, 2017. 240 с.
59. Гунін Д. І. Прозорість і секретність інформації: теоретико-правовий аспект: автореф. дис. ... канд. Єкатеринбург, 2008. 29 с.

60. Гураль П. Ф. Громадянське суспільство і держава в Україні: взаємодія та розвиток. Журнал Київського юридичного університету. 2013. №3. С. 13-16.

61. Деркач А. Л. Актуальні проблеми захисту прав людини в конституційному процесі в контексті глобальних викликів: Монографія. Одеса: Фенікс, 2018. 372 с.

62. Деркач А. Л. Захист прав людини в конституційному процесі: питання теорії та практики: автореф. дис. ... лікар юридичний наук. Київ, 2019. 39 с.

63. Джураєва О. А. Загальна функція держави. Актуальні проблеми держави і права. 2004. № 22. С. 107-111.

64. Джураєва О. О. Динаміка сучасної держави: загальнотеоретичний аспект. Лекс Портус. № 2(10). 2018. С. 190-201.

ТЕМА 5. ЗАСОБИ, ПРИЙОМИ І ПРАВИЛА ФОРМУВАННЯ ЗМІСТУ НОРМАТИВНО-ПРАВОВИХ ТА ПРАВАЗАСТОСОВНИХ АКТІВ

Теми для мультимедійних презентацій:

- Визначення та властивості демократичної країни.
- Методи та принципи демократії в Україні.
- Поняття правової держави: ретроспектива та сучасність.
- Правовий уряд: поняття, ознаки та принципи.

Підготувати анотацію до наступних тем:

- Правова держава і верховенство права.
- Проблеми розвитку правової держави в Україні
- Сутність та характеристика соціальної держави.
- Визначення та властивості демократичної країни.
- Методи та принципи демократії в Україні.

Розробити схеми:

- Елементи верховенства права.
- Види інститутів громадянського суспільства.
- Взаємозв'язок громадянського суспільства та політичних партій.
- Зміст, особливості та компоненти політичної системи.
- Значення держави для громадянського суспільства.
- Сутність та різновиди політичних партій.

Підготувати реферат:

- «Проблеми забезпечення принципу верховенства права»
- «Взаємозв'язок відкритого суспільства та країни у зовнішній і внутрішній політиці та правових концепціях сучасності».

- «Забезпечення рівності прав і свобод жінок і чоловіків та вплив на формування громадянського суспільства».
- «Відкрите суспільство як спосіб демократичного вирішення суперечностей у контексті політичної».
- «Політичні партії, особистість, країна: правові основи взаємодії в умовах правового розвитку».
- «Дієвість співпраці органів влади, державних інституцій та політичних партій у боротьбі з корупцією».
- «Зарубіжний досвід поліпшення відносин між країною та громадянськими організаціями».
- «Зарубіжна практика продуктивної комунікації держави та відкритого суспільства та його впровадження у досвід державного керівництва».

Тестові завдання:

1. Інтелектуальною діяльністю, спрямованою на визначення змісту принципів і норм, встановлених у законодавчих текстах, з метою їх правильного застосування та реалізації є:

- а) застосування верховенства права;
- б) забезпечення верховенства права;
- в) тлумачення правових норм;
- г) застосування верховенства права;
- е) дотримання законів.

2. Терміни «тлумачення» та «тлумачення» пов'язані таким чином:

- а) Вони протилежні
- б) вони споріднені за формою і змістом;
- в) «інтерпретація» є формою «тлумачення»;
- г) вони ідентичні;
- д) термін «тлумачення» походить від терміна «тлумачення».

3. Тлумачення правових норм включає процеси:

- а) уточнення та впровадження;
- б) реалізація та специфікація;
- в) підвищення обізнаності та освіти;
- г) буквальність і доречність;
- е) Впровадження та дотримання.

4. Знання правових норм – це:

- а) тлумачення змісту правової норми для інших осіб;
- б) внутрішній інтелектуальний процес суб'єкта щодо визначення змісту правової норми, що не виходить за межі його свідомості;
- в) фактичний зміст правової норми, осмислений у повній відповідності з її текстовим вираженням;
- г) роз'яснення змісту норми права на основі встановлення її системних посилань;
- д) визначення сутності правової норми.

5. Тлумачення правових норм «для себе» – це:

- а) заява про тлумачення;
- б) тлумачення-уточнення;
- с) заява про тлумачення;
- г) офіційний переклад;
- д) форма тлумачення.

6. Тлумачення змісту правової норми для інших людей, назва, висловлена в усній або письмовій формі, доступна іншим людям – це:

- а) свідомість
- б) уточнення;
- в) буквально тлумачення;
- г) уточнення;
- д) офіційне тлумачення.

7. Тлумачення правових норм «для інших» таке:

- а) заява про тлумачення;
- б) роз'яснення щодо тлумачення;
- в) заява про тлумачення;
- г) офіційний переклад;
- д) неформальне тлумачення.

8. Елементами тлумачення правових норм є:

- а) об'єкт, об'єкт, об'єкт і мета тлумачення;
- б) суб'єкт, об'єкт, суб'єктивна сторона та об'єктивна сторона тлумачення;
- в) предмет, об'єкт і завдання інтерпретації;
- г) суб'єкт, об'єкт і методи тлумачення;
- д) суб'єкт, об'єкт, суб'єктивна сторона та методи інтерпретації.

9. Законами та підзаконними актами, нормативними договорами, проектами нормативних актів, правоохоронними законами та іншими джерелами права є:

- а) об'єкти інтерпретації;
- б) об'єкти інтерпретації;
- в) суб'єктивна сторона тлумачення;
- г) предмет тлумачення;
- д) наслідки тлумачення.

10. Функція конституційно-правової відповідальності, в якій проявляється позитивний аспект, реалізована через добровільну правомірну поведінку суб'єкта:

- а) правоохоронна функція;
- б) стимулююча функція;
- в) правоохоронна функція;
- г) онтологічна функція;
- д) регулятивна функція.

11. Момент, коли настає позитивна юридична відповідальність:

- а) вчинення неконституційного акту;
- б) набрання законної сили вироком суду;
- в) відкриття конституційної процедури;
- г) закупівлі державних органів і державних службовців державними органами;
- д) прийняття рішення органом конституційного контролю.

12. Вирази позитивної конституційної відповідальності включають:

- а) нагляд;
- б) звіт;
- в) притягнути винних до відповідальності;
- г) зміни існуючих правовідносин;
- д) припинення існуючих правовідносин.

13. Правовою основою конституційно-правової відповідальності є:

- б) рішення суду;
- в) правовий статус Конституційного Суду України;
- а) верховенство права;
- г) вино;
- д) прецедент.

14. Основою конституційно-правової відповідальності є:

- а) можливість конституційної відповідальності;
- б) достовірність підзвітності;
- в) застосування конституційної відповідальності;
- г) вчинення порушення Конституції;
- д) підконтрольність суб'єктів конституційної відповідальності.

15. Рішення компетентного суб'єкта про застосування конкретного заходу конституційно-правової відповідальності є:

- а) фактичну основу конституційно-правової відповідальності;
- б) процесуальні основи конституційно-правової відповідальності;
- в) правові основи конституційно-правової відповідальності;
- г) матеріальні основи конституційно-правової відповідальності;
- д) органічні основи конституційної відповідальності.

16. Процесуально-процесуальною формою реалізації ретроспективної конституційно-правової відповідальності є:

- а) відносини щодо створення умов для звітності та підзвітності осіб, які несуть конституційно-правові обов'язки;
- б) конкретний порядок звітності та підзвітності суб'єктів конституційної відповідальності;

- в) система організаційно-процесуальних відносин, пов'язаних із здійсненням звітності, підзвітністю суб'єктів з конституційною відповідальністю;
- г) конкретний порядок порушення та розгляду питань відповідальності винних суб'єктів конституційного права, що проводиться уповноваженими суб'єктами правоохоронної діяльності;
- д) форма притягнення винних осіб до конституційно-правової відповідальності.

17. У конституційній юриспруденції порушенням конституції є:

- а) деліктоздатність;
- б) злочин;
- в) правопорушення;
- г) конституційний злочин;
- д) випадок.

18. Юридичний факт, що є підставою конституційно-правової відповідальності:

- а) конституційні відносини;
- б) неконституційність;
- в) конституційний акт чи подія;
- г) конституційна санкція;
- д) конституційний закон.

19. Сmachне в конституційному праві:

- а) особа без громадянства;
- б) злочинець;
- в) подвійний патрид;
- г) виконавці;
- д) орган, який накладає санкції за порушення конституції.

20. Причини виникнення «ретроспективної» конституційно-правової відповідальності:

- а) вчинити державну зраду;
- б) вихід з громадянства;
- в) вчинення конституційно допустимого делікту;
- г) рішення Конституційного Суду України;
- д) Указ Президента України.

21. До елементів правового оформлення конституційного делікту належать:

- а) особливий суб'єкт, об'єкт, об'єктивна сторона;
- б) предмет, об'єкт, юридичний факт;
- в) суб'єкт, суб'єктивна сторона, об'єкт, юридичний факт;
- г) суб'єкт, суб'єктивна сторона, об'єкт, об'єктивна сторона;
- д) суб'єкт, суб'єктивна сторона, об'єкт, об'єктивна сторона, юридичний факт.

22. За суб'єктом конституційно-правова відповідальність поділяється на:

- а) індивідуально та колективно;
- б) позитивні та негативні;
- в) формальні та фактичні;
- г) основні та додаткові;
- д) прямі та непрямі.

23. Суб'єкт конституційного права не несе відповідальності:

- а) перед українським народом;
- б) перед Верховною Радою України;
- в) перед Президентом України;
- г) перед іноземцями, подвійним громадянством, особами без громадянства;
- д) громадянам України.

24. Основним об'єктом конституційно-правової відповідальності є:

- а) народ;
- б) фізична особа;
- в) державні органи;
- г) громадяни;
- д) громадські організації.

25. До складу суб'єктивної сторони конституційного порушення належать:

- а) сертифікати;
- б) призначення;
- в) наслідки;
- г) метод;
- г) думка.

26. Формою зовнішнього прояву конституційного правопорушення є:

- а) предмет злочину;
- б) об'єктивна сторона правопорушення;
- в) суб'єктивна сторона злочину;
- г) сертифікати;
- д) суб'єктивна сторона злочину.

27. Об'єктивною стороною конституційно-правової помилки є:

- а) дії та наслідки, пов'язані із заподіянням шкоди суб'єкту конституційно-правових порушень;
- б) дії та наслідки, пов'язані із заподіянням шкоди суб'єкту порушення Конституції;
- в) бездіяльність та наслідки, пов'язані із заподіянням шкоди суб'єкту порушення Конституції;
- г) діяння, яке не завдає шкоди, але заборонене конституційним законодавством;
- д) неспроможність посадових осіб або всього персоналу державного органу виконувати покладені на них обов'язки.

28. Елементом об'єктивної сторони порушення Конституції є:

- а) почуття провини;
- б) призначення;
- в) сертифікати;
- г) суб'єктивне право;
- д) звільнення з посади.

29. Яка з наведених санкцій є мірою конституційної відповідальності:

- а) позбавлення волі;
- б) звільнення з посади шляхом звільнення з посади;
- в) штраф;
- г) сувора догана;
- г) попередження.

30. Зовнішній стороною конституційно-правової помилки є:

- а) наявність конституційно відповідального органу;
- б) наявність конституційної норми, що визначає обов'язковість поведінки;
- в) порушення обов'язкової поведінки, вираженої в нормах конституційного права;
- г) наявність конституційної санкції за вчинення конституційного правопорушення;

Словникова робота:

демократія, верховенство права, правова держава, конституційна юрисдикція, верховенство права, соціальна держава, професійні організації саморегулювання, неприбуткові організації, політичний суспільний устрій, питання політики, політико-правових інститутів, політичних норм, політичних відносин, політичного процесу, політичних функцій, політичного режиму, політичної свідомості, громадянського об'єднання, політичної партії, партійної системи, політичних норм, політичного процесу, політична діяльність, громадське об'єднання, асоціації органів місцевого самоврядування, некорпоративні товариства, корпорації, світове громадянство, демократичні режими їх, органи державної влади, люди суверенітет, союз, головна організація профспілки, профспілкові організації, уряд.

Практичні завдання

Завдання № 1. Час – 20 хвилин. Кандидатів слід розділити на невеликі підгрупи. НПП звертається до центральної теми дискусії «Відкрите суспільство як спосіб демократичного вирішення суперечностей у контексті політичної». Кожна підгрупа ЗВО збирає 8 питань на задану тему, надсилає їх у вигляді «бумеранга» в будь-яку підгрупу ЗВТ і вислуховує відповідь. Якщо відповідь неповна, бумеранг повертається до підгрупи, яка його «послала». Фрілансери, які надають повну відповідь, надсилають «бумеранг» іншій підгрупі. Учитель оцінює як запитання, так і відповіді. В кінці бумеранга вчитель підраховує кількість балів, набраних кожною підгрупою.

Рекомендовані джерела:

1. Bedrak N. O. Administrative and legal regulation of the tourism industry: dis. ... cand. jurid. Science. K., 2009. 251 p.
2. Begal V. M. Charismatic leadership in the modern political process: author. dis. ... cand. flight. Science. Kyiv, 2015. 18 p.
3. Belinska K. O. On the question of the subjects of interpretation of evaluative concepts. Constitutional state. 2013. № 16. pp. 77–82.
4. Belous A. The concept of civil society in the history of European philosophical thought (Part II). East. 2012. № 1 (115). Pp. 146-149.
5. Belous O. V. Principles, canons, ways of interpreting the rules of law: analysis of the relationship of categories. Scientific Bulletin of Uzhhorod National University. Series: Right. 2020. Vip. 61 (1). Pp. 7-11.
6. Berchenko G. V. Constitutional principles of civil society in Ukraine: dis. for science. degree of Cand. ... jurid. Science: special. 12.00.02. H., 2011. 216 p.
7. Berchenko G. V. Decommunization in Ukraine: constitutional and legal aspects. Law Forum. 2017. № 4. С. 13-23.
8. Berchenko G. V. Restoration of the text of the constitution in the aspect of the concept of constituent power. Law Forum. 2016. № 4. pp. 25-34.
9. Berestova I. E. Legal category «public interest» from the standpoint of a systems approach. Constitutional state. 2019. № 33. pp. 19–28.
10. Berezovsky D. O. Improvement of mechanisms of public monitoring and control in the system of public administration of Ukraine: author's ref. dis. ... cand. Sciences of the state. упр. Kyiv, 2016. 20 p.
11. Bernazyuk Ya. O. Constitutional bases of law-making of the President of Ukraine: theory and practice: dis. ... Dr. Jurid. Science. Kyiv, 2014. 590 p.
12. Biletska A. M. Realization of the principle of specialization in the organization of court work: author's ref. dis. ... cand. jurid. Science. Kharkiv, 2019. 24 p.
13. Bilodid I. K. Dictionary of the Ukrainian language: in 11 volumes. Kyiv: Nauk. Dumka, 1978. T. 9: S. 916 s.
14. Bilozerska T. O. Reforming public administration in Ukraine as a step towards European integration. Forum of Law. 2007. № 2. S. 11-19.
15. Bobechko O. Y. Bandura art of the XX century in the context of feminization processes: author's ref. dis. ... cand. art critic. Lviv, 2013. 20 p.
16. Bogomol Yu. Features of realization of functions of the state. Entrepreneurship, economy and law. 2018. № 12. Pp. 249-252.
17. Bondar G. G. Conceptualization of the determination of gender inequality in Ukrainian society: dis. ... cand. social sciences. Zaporozhye, 2012. 224 p.
18. Bratel O. The claim is a civil procedural and substantive fact. Entrepreneurship, economics and law. 2016. No 1. S. 3–10
19. Bukatyuk V. Women earn less than men, although they work more. How much does the Ukrainian economy lose due to sexism. URL: https://espresso.tv/article/2017/10/16/chomu_bilshe_zhinok_u_parlamenti_prynosyt_ekonomici_bilsh_e_groshey.

20. Fedorenko V. Approval of procedural constitutional law as a guarantee of the effectiveness of the rule of law in Ukraine. Law of Ukraine. 2010. № 3. pp. 89–97.

21. Fedorenko V. Theoretical and methodological problems of the system of modern constitutional law. Law of Ukraine. 2007. № 2. S. 21-25.

22. Fonova O. S. Simplified electronic proceedings – innovative development of the economic process. 25 years of economic jurisdiction in Ukraine: experience and prospects: mater. All-Ukrainian scientific-practical Conf., Kharkiv, May 20, 2016. Kharkiv, 2016. pp. 178-183.

23. Khaustova M. G. Theoretical and legal bases of transformation of the legal system of Ukraine in the conditions of globalization. Comparative and analytical law. 2015. № 4. pp. 52–56.

24. Khoma N. M. New approaches to understanding the models of the welfare state. State and law. Legal and political sciences. 2013. Vip. 60. pp. 455-461.

25. Philosophical Dictionary / Ed. VI Shinkaruk. К. : Head. ed. Ukr. ра-дян. encyclical. USSR Academy of Sciences, 1973. 600 p.

26. Philosophical encyclopedic dictionary: encyclopedia / National Academy of Sciences of Ukraine, Institute of Philosophy. GS Frying Pan; heads. ed. V. I. Shinkaruk. Kyiv: Abris, 2002. 742 p.

27. Tulenkov M. V. Social protection in the sociological dimension: monograph. Kyiv: IPK DSZU, 2010. 178 p.

28. Ulyanovska O. The essence of legal fiction. Law of Ukraine. 2010. № 11. pp. 66–75.

29. Yarmysh O. Temporal action of constitutional and legal norms: problems of theory and practice. Bulletin of the Academy of Legal Sciences of Ukraine. 2010. № 3. pp. 69–82.

30. Австралійська правова система та її відмінність від правових систем інших країн англосаксонської правової сім'ї. легальний уряд. 2009. No 11. С. 203-207.

31. Адміністративно-правові основи реалізації принципу незалежності суддів в адміністративному судочинстві: автореф. дис. ... канд. юридичних наук. Київ, 2017. 18 с.

32. Ведучий Г. В. Судовий прецедент у правовій системі Польщі. Вісник Харківського національного університету внутрішніх справ. 2005. Вип. Двадцять дев'ятий С. 151-155.

33. Дракон В. А. Правова герменевтика: антропологічна складова. Науковий вісник Львівського державного університету внутрішніх справ. Серія: Юридична. 2017. Вип. 3. С. 299-306.

34. Зіппеліус Р. Юридична методологія. К.: Автореф., 2004. 176 с.

35. Котович І. А. Касаційне провадження як додаткова гарантія судового захисту прав особи. Європейські перспективи. 2013. No 4. С. 84-88.

36. Кретьова І. Ю. Тлумачення права: доктрини, розроблені Європейським судом з прав людини: Автореф. дис. ... канд. юридичних наук. Харків, 2015. 20 с.

37. Крусян О. Конституція та конституційне право як нормативна основа сучасного українського конституціоналізму. Юридичний бюлетень. 2005. № 1. С. 88-96.
38. Крусян О. Р. Сучасний український конституціоналізм: теорія та практика: вих. дис. ... професор Юрид. Наука. Одеса, 2010. 42 с.
39. Кувітанова Ю. І. Нормативно-правові акти Кабінету Міністрів України: загальнотеоретичні риси: дис. ... к.ю.н. Наука. Львів, 2018. 285 с.
40. Кузьменко О. О. Контроль за виконанням Державного бюджету України як функція управління: Автореф. дис. ... к.ю.н. Наука. Київ, 2002. 21 с.
41. Куценко Л. В. Законодавче регулювання права громадян інформацію у сфері управління: Автореф. дис. ... к.ю.н. Наука. Харків, 2003. 20 с.
42. Кучук А. М. Правосвідомість В. Почуття справедливості. Юридичний журнал Донбасу. 2019. № 3. С. 28-34.
43. Лотюк О. Конституційно-правовий механізм формування та підтримки інститутів громадянського суспільства. Публічне право. № 2 (10) (2013). С. 37-42.
44. Лук'янов Д. В. Правова система: поняття і різноманітність у сучасному світі. Закон України. 2019. №3. С. 158-176.
45. Макаренко Л. А. Правова система і правова культура: особливості взаємовідносин. Держава і право. Серія: Правові науки. 2017. Вип. 77. С. 30-42.
46. Онищенко Н. М. До питання про категоріальний апарат сучасного правового дослідження (правові конструкції знання). публічне право.
47. Переш І. Є., Зан М. І., Руснак В. І. Юридичні факти в системі запобігання розв'язанню юридичних конфліктів. Науковий вісник УжНУ. Ряд: правий. Видання 2015 року. 31(1). С. 24-27.
48. Хавронюк М. І. Система кримінального права в Україні у взаємодії з зарубіжними кримінально-правовими системами (частина II). Вісник Асоціації кримінального права. 2015. Вип. 2. С. 9-43.
49. Хавронюк М. І. Система кримінального права в Україні у взаємодії з зарубіжними кримінально-правовими системами (Ч. I). Вісник Асоціації кримінального права. 2015. Вип. Перша С. 18-70.
50. Харитонов Є. О., Харитонova О. І. Правова адаптація як форма взаємодії правових систем. легальний уряд. 2016. Вип. 27. С. 454-461.
51. Харитонов Р. Ф. Галузеве правове компаративістичні дослідження: загальнотеоретичне дослідження: автореф. дис. ... канд. юридичних наук. Одеса, 2016. 20 с.
52. Харитонов Р. Ф. Концепція галузевого правового компаративістики: науково-навчальний аспекти: моногр. Одеса: Фенікс, 2019. 218 с.
53. Хаустова М. Г. Правова система України серед правових систем ХХ ст. юридичні труднощі. 2013. Вип. 123. С. 23-33.
54. Хомов С. М. Адміністративно-правова база громадського контролю за діяльністю Державної фіскальної служби України: автореф. дис. ... канд. юридичних наук. Київ, 2016. 18 с.
55. Цивільний кодекс України від 16.01.2003 р. (зі змінами та доповненнями). Відомості Верховної Ради України. 2003. № 40-44. ст. 356.

56. Циганюк Ю. В. Цивільний позов у кримінальному процесі України та країн континентальної правової системи: порівняльно-правове дослідження: дис. ... канд. юридичних наук. Київ 2008. 206 с.
57. Цуркан-Сайфуліна Ю. В. Чи є закон самостійною силою? (До інструментального підходу в юриспруденції). Науковий вісник УжНУ. Серія: Закон. 2015. № 35. Частина II. Т. 3. С. 203–206.
58. Чанишев Р. І. Право на інформацію про трудове законодавство України: автореф. дис. ... канд. юридичних наук. Київ, 2012. 20 с.
59. Чемшит А. А. Критерії прийнятності та неприйнятності політичної участі Грани. 2004. № 3. С. 108-122.
60. Чернадчук В. Д. Бюджетні правовідносини в Україні: теорія, практика та перспективи розвитку: дис. ... д-р юрид. наук. К., 2010. 450 с.
61. Черніков Д. Л. Правові основи фінансування прокуратури в Україні: дис. ... канд. юридичних наук. К., 2013. 277 с.
62. Чорнолуцький Р. В. Нормотлумачення у конституційному праві України: парадигма процесуально-стадійного забезпечення актуальних питань. Європейський політико-правовий дискурс. 2017. №4(2). С. 54-60.
63. Чорнолуцький Р. В. Планування нормативно-проектної діяльності у конституційному праві України. держава право. Серія: Право. 2015. Вип. 69. С. 79-99.
64. Чуб А. О. Конституційне право громадян України на участь в управлінні державними справами. дис. ... к.т.н. юрид. наук. Харків 2004. 232 с.
65. Чубоха Н. В. Співвідношення категорій «форма» та «джерело» права. Історико-правовий журнал. 2018. № 2. С. 105 – 110.
66. Чудаєва Є. П. Застосування технічних засобів на стадії судового розгляду для забезпечення своєчасного розгляду та вирішення цивільних справ. Законодавство. 2009. № 3. С. 34.
67. Чудовський В. І. Громадський контроль за дотриманням законодавства щодо забезпечення гідних, безпечних та здорових умов праці. Форум права. 2011. № 4. С. 807-812.
68. Чуприна Ю. Ю. Державна політика реформування судової влади в Україні: автореф. дис. ... канд. наук за держ. впр. Дніпропетровськ, 2011. 20 с.
69. Чуріна Ю. Ю. Державна політика реформування судової системи України: Довідник автора. дис. ... кандидат держ. наук. упр Дніпропетровськ, 2011. 20 с.
70. Чущенко В. Форма правління в теорії та практиці української державності. Закон України. 2009. № 10. С. 78-82.
71. Шапочка Т. І. Адміністративно-правова база контролю та нагляду за законністю у сфері ліцензування : дис. на здобуття наукового ступеня канд. юридичних наук. К., 2011. 20 с.
72. Шаптала Н. К. Конституційне право України: навч. надбавка. Дніпро: Лізунов Прес, 2012. 472 с.
73. Швед З. В. Правова система іудаїзму. Гіллі. 2013. № 72. С. 588–592.
74. Швед З. В. Релігійний синкретизм і правова система Японії. Політичний вісник. 2013. Вип. 69. С. 140-151.

75. Шевченко Є. А. Прокурорський нагляд за додержанням законодавства про звернення громадян: моногр. Х.: Фоліо, 2009. 181 с.
76. Шевчук О. М. Про поняття системи права. Вісник Одеського інституту внутрішніх справ. 2001. № 3. С. 165-171.
77. Шевчук С. В. Загальнотеоретичні проблеми нормативності актів судової влади: автореф. дис. ... д-р юрид. наук. Харків, 2008. 38 с.
78. Шейна А. М. Філософсько-правові засади принципу демократії в праві : автореф. дис. ... канд. юридичних наук. Львів, 2016. 20 с.
79. Шеломанова Л. В. Незалежність суддів як конституційний принцип правосуддя: дис. ... канд. юридичних наук. Орел, 2013. 157 с.
80. Шемшутенко Ю. Конституційно-правові засади державного суверенітету України: до 20-ї річниці проголошення незалежності України. Вісник Національної академії наук України. 2011. №6. С. 3-16.
81. Шемшученко Ю. С. Принцип верховенства права: проблеми теорії і практики: у 2 кн. / Ю. С. Шемшученко. К. : Конус-Ю, 2008. Кн. 2: Принцип верховенства права в діяльності держави та в адміністративному праві / [За ред. В. Б. Авер'янов]. 314 с.
82. Шестак В. С. Державний контроль в сучасній Україні (теоретико-правові питання): автореф. дис. на здобуття наукового ступеня канд. юридичних наук Х., 2002. 18 с.
83. Шестак В. С. Державний контроль в сучасній Україні (теоретико-правові питання): монографія / В. С. Шестак. Х.: Основа, 2003. 208 с.
84. Шульгач Н. М. Принципи правосуддя, забезпечення правового статусу судді в Україні: автореф. дис. ... канд. юридичних наук. Львів, 2012. 20 с.
85. Шуміло І. А., Івчук К. І., Чернявський О. В. Міжнародно-правові проблеми повернення культурних цінностей у світлі судового прецеденту. Міжнародний науковий журнал «Інтернаука». Серія: Правові науки. 2020. № 12(1). С. 94–102.
86. Шундигов К. В. Правові механізми: Основи теорії. Держава і право. 2006. № 12. С. 13-19.
87. Юревич І. В. Єдність судової влади : моногр. Харків: Право, 2014. 263 с.
88. Явір В. А. Політико-правова система: структура, складові, функції. легальний уряд. 2021. Вип. Тридцять другий С. 489-496.

ТЕМА 6. ПРАВОТВОРЧІ І ПРАВОЗАСТОСОВНІ ПОМИЛКИ: ПОНЯТТЯ, ВИДИ

Теми для мультимедійних презентацій:

- Праворозуміння: концепції та їх характеристика.
- Сутність права та його характеристика. Труднощі у формулюванні визначення дефініції права.
- Соціальна роль права.
- Зміст і структура закону.

Підготувати анотацію до наступних тем:

- Правові принципи: сутність та види.
- Правові функції.
- Праворозуміння: концепції та їх характеристика.
- Сутність права та його характеристика. Труднощі у формулюванні визначення дефініції права.

Розробити схеми:

- Концепції праворозуміння.
- Елементи права.
- Поняття та види функцій права.
- Сутність та види принципів права.

Підготувати реферат:

- «Праворозуміння в міжнародній та національній правознавстві».
- «Зміст аксіологічної функції права та особливості її реалізації».
- «Взаємозв'язок юридичної та соціальної підсистем суспільства».
- «Позитивне право: діалектика особистого і суспільного».
- «Поняття та елементи верховенства права».
- «Поняття державної безпеки як особливої юридичної особи (правові аспекти)».

Тестові завдання:

1. Поведінка в правовій сфері:

- а) суспільно корисне діяння відповідає закону;
- б) суспільно шкідливий, конституційний акт;
- в) протиправне діяння, яке є суспільно шкідливим, але не становить кримінального правопорушення;
- г) суспільно значуща свідома поведінка окремих або колективних суб'єктів, що передбачена законом і тягне за собою правові наслідки;
- д) діяння, яке формально підпадає під дію верховенства права, але є соціально шкідливим за своєю природою.

2. Поведінка в юридичній сфері – це:

- а) не регулюється правовими нормами;
- б) немає зовнішнього вираження;
- в) відсутня вольовий характер;
- г) є соціально значущим;
- д) не має правових наслідків.

3. Основними характеристиками правової поведінки є:

- а) суспільно корисний характер правової поведінки;
- б) здатність викликати правові наслідки;
- в) є результатом свідомої волі людини;
- г) надається можливість застосування державного примусу;
- д) формується відповідно до розвитку громадянського суспільства.

4. Контрольність правової поведінки полягає в тому, що:

а) саме держава виступає гарантом правомірної поведінки та суб'єктом, який може активізувати примусовий апарат від імені суспільства, щоб нести відповідальність за протиправну поведінку;

б) лише конкретне умисне волевиявлення суб'єкта права у сфері правового регулювання правовідносин може бути юридично оцінене як правомірне чи протиправне і може мати правові наслідки на підставі правових норм;

в) соціально шкідлива поведінка перешкоджає розвитку їх позитивного потенціалу, спричиняє негативні економічні, соціально-політичні, морально-психологічні та інші наслідки (адміністративні правопорушення, кримінальні правопорушення, порушення цивільно-правових зобов'язань тощо);

г) правова поведінка підлягає контролю свідомості та волі особи;

д) викладені в нормах межі поведінки показують коло можливостей і чітко визначених випадків впливу на поведінку правовими засобами.

5. За змістом закону правова поведінка поділяється на:

- а) конституційне та цивільне право;
- б) законні і протиправні;
- в) договірно-адміністративні;
- г) пов'язані та уповноважені;
- д) Наказовий і диспозитивний.

6. Законна поведінка – це:

а) діяння, яке порушує верховенство права, є суспільно шкідливим, але не є фактом;

б) необхідну, бажану та допустиму з точки зору інтересів громадянського суспільства поведінку окремих або колективних суб'єктів, що полягає у дотриманні (виконуванні, застосуванні) охоронюваних і гарантованих державою правових норм;

в) суспільно шкідливі та конституційні акти;

г) суспільно-юридично значуща свідомо і свавільна поведінка особи, що передбачена законом і тягне або може спричинити можливі правові наслідки;

д) діяння, яке формально підпадає під дію верховенства права, але є соціально шкідливим за своєю природою.

7. Ознаками правомірної поведінки не є:

- а) відповідає вимогам законодавства, г. Х. особа діє правомірно, коли неухильно дотримується закону;
- б) має свідомо-вольовий характер, тобто проявляється як дія чи бездіяльність;
- в) гарантується і охороняється державою, у тому числі державними примусовими заходами;
- г) є суспільно корисною поведінкою, тобто бажаною та об'єктивно необхідною для нормального функціонування та розвитку суспільства;
- д) має протиправний, протиправний характер, тобто є протиправним, протиправно вчиненим.

8. Законна поведінка включає два аспекти:

- а) інформативний, поведінковий;
- б) інформативний, точний;
- в) інформування, надання;
- г) теоретичні, практичні;
- д) теоретична, поведінка.

9. Правомірна поведінка з точки зору соціальної значущості насамперед характеризується:

- а) придатність;
- б) пільги;
- в) протиправність;
- г) допустимість;
- г) міцність.

10. Відповідно до частини першої статті 6(133) Конституції України до складу України входять:

- а) 24 області;
- б) Автономна Республіка Крим та 24 області;
- в) 24 області та міста Київ та Сімферополь;
- г) Автономна Республіка Крим, 24 області, міста та Севастополь;
- д) 24 області, міста та Севастополь.

11. Середню ланку адміністративно-територіального устрою складають:

- а) повіти та міста обласного підпорядкування;
- б) міста та Севастополь;
- в) міста обласного підпорядкування;
- г) Автономна Республіка Крим;
- д) райони в містах, селищах і селах.

12. Адміністративно-територіальною одиницею є:

а) державний суб'єкт, адміністративна незалежність якого реалізується з урахуванням економічних, національних та інших особливостей відповідної території;

б) верхній рівень адміністративно-територіального устрою України;

в) невеликий регіон агропромислового характеру економіки, транспортної, інформаційної та іншої соціальної інфраструктури, спрямований на забезпечення сполучення між сільськими та міськими поселеннями, що входять до нього як самостійні адміністративно-територіальні одиниці;

13. Рівень територіального представництва включає:

а) міста

б) села;

в) райони;

г) села;

д) райони в містах.

14. Співвідношення понять «район» та «район у місті» згідно з рішенням Конституційного Суду України у справі адміністративно-територіального устрою є таким:

а) ці поняття тотожні;

б) ці поняття різні;

в) значення цих понять можна уточнити лише в контексті конкретного нормативного акта;

г) тотожність чи відмінність цих понять залежить від адміністративно-територіальної одиниці;

д) поняття фактично тотожні, що потребує юридичного закріплення.

15. До міських поселень належать:

а) міські поселення;

б) сільські поселення;

в) об'єкти службового призначення;

г) регіони;

д) верхній рівень адміністративно-територіального устрою.

16. Україна за формою територіального устрою відноситься до:

а) унітарна держава з елементами конфедералізму;

б) децентралізована унітарна держава;

в) централізована унітарна держава;

г) держава, в межах якої існує автономія;

д) централізована федеративна держава.

17. Площа:

а) частина комплексної населеної території України, що склалася внаслідок господарської та іншої соціальної діяльності, має постійний склад населення, має власну назву та зареєстрована у встановленому законом порядку;

б) основна частина території України, історично сформована та характеризується певною організаційною відокремленістю, цілісністю, економічною та соціальною самодостатністю, місцевими особливостями та традиціями;

в) частина території України, невеликий регіон агропромислового характеру економіки, транспортної, інформаційної та іншої соціальної інфраструктури, спрямованої на забезпечення сполучення між сільськими та міськими поселеннями, що входять як самостійні адміністративно-територіальні одиниці;

г) населений пункт зі стабільним складом мешканців, зайнятих переважно сільськогосподарським виробництвом;

д) автономне утворення має свій особливий вид публічної влади – владу автономії та має право самостійно змінювати свій правопорядок

18. Обласний центр Волинської області:

а) Володимир-Волинський;

б) Волинська;

в) Нововолинськ;

г) Луцьк;

д) Ужгород.

19. Народ може здійснювати владу в Українській державі:

а) тільки прямий;

б) лише органами влади;

в) виключно органами державної влади та місцевого самоврядування;

г) безпосередньо та через органи державної влади та місцевого самоврядування;

д) органами державної влади та місцевого самоврядування.

20. Адміністративно-територіальні одиниці, розташовані в гірських районах, мають нерозвиненість сфери роботи та системи соціального обслуговування, обмежену транспортну сполучення:

а) міста районного значення;

б) сільський міст;

в) гірські поселення;

г) міста обласного значення;

д) сільські поселення.

Словникова робота:

право, предмет праворозуміння, правове право, об'єктивне правове право, суб'єктивне правове право, формальна правова визначеність, систематика права, загальна чинність права, правова функція, гуманітарно-правова функція, ідейно-правова функція, організаційно-адміністративна функція права, культурно-правова функція, комунікативна правова функція, порядок-статична правова функція, порядку-динамічна правова функція, захисна функція права, компенсаційна правова функція, поновлююча юридична функція, обмежувальна Правова функція, загальносоціальна правова функція Правовий принцип, принцип демократії, законні принцип дії, істотний принцип права, економіка, політика, правовий зміст, право, правова поведінка, верховенство права, правові особливості, звичаєве право, звичай, юриспруденція, юриспруденція, релігійні норми, традиція, норма звичай, правова цінність, функціональна система права.

Практичні завдання

Завдання № 1. Час – 20 хвилин. Кандидатів слід розділити на невеликі підгрупи. НПП звертається до центральної теми дискусії «Відкрите суспільство як спосіб демократичного вирішення суперечностей у контексті політичної». Кожна підгрупа ЗВО збирає 8 питань на задану тему, надсилає їх у вигляді «бумеранга» в будь-яку підгрупу ЗВТ і вислуховує відповідь. Якщо відповідь неповна, бумеранг повертається до підгрупи, яка його «послала». Фрілансери, які надають повну відповідь, надсилають «бумеранг» іншій підгрупі. Учитель оцінює як запитання, так і відповіді. В кінці бумеранга вчитель підраховує кількість балів, набраних кожною підгрупою.

Рекомендовані джерела:

1. Кретьова І. Ю. Тлумачення права: доктрини, розроблені Європейським судом з прав людини: Автореф. дис. ... канд. юридичних наук. Харків, 2015. 20 с.
2. Bratel O. The claim is a civil procedural and substantive fact. *Entrepreneurship, economics and law*. 2016. No 1. S. 3-10
3. Кучук А. М. Правосвідомість В. Почуття справедливості. *Юридичний журнал Донбасу*. 2019. No 3. С. 28-34.
4. Лотюк О. Конституційно-правовий механізм формування та підтримки інститутів громадянського суспільства. *Публічне право*. No 2 (10) (2013). С. 37-42.
5. Лук'янов Д. В. Правова система: поняття і різноманітність у сучасному світі. *Закон України*. 2019. № 3. С. 158-176.
6. Макаренко Л. А. Правова система і правова культура: особливості взаємовідносин. *Держава і право*. Серія: Правові науки. 2017. Вип. 77. С. 30-42.
7. Bondar G. G. Conceptualization of the determination of gender inequality in Ukrainian society: dis. ... cand. social sciences. Zaporozhye, 2012. 224 p.

8. Крусян О. Конституція та конституційне право як нормативна основа сучасного українського конституціоналізму. Юридичний бюлетень. 2005. № 1. С. 88-96.
9. Крусян О. Р. Сучасний український конституціоналізм: теорія та практика: вих. дис. ... професор Юрид. Наука. Одеса, 2010. 42 с.
10. Кувітанова Ю. І. Нормативно-правові акти Кабінету Міністрів України: загальнотеоретичні риси: дис. ... к.ю.н. Наука. Львів, 2018. 285 с.
11. Куценко Л. В. Законодавче регулювання права громадян інформацію у сфері управління: Автореф. дис. ... к.ю.н. Наука. Харків, 2003. 20 с.
12. Кузьменко О. О. Контроль за виконанням Державного бюджету України як функція управління: Автореф. дис. ... к.ю.н. Наука. Київ, 2002. 21 с.
13. Купрій В.М. Конституційний процес: питання правових обмежень: автореф. дис. ... к.ю.н. Наука. Київ, 2019. 21 с.
14. Купрій В., Паливода Л. Суспільна експертиза та громадський контроль за діяльністю органів влади: Підручник. Інструкція з експлуатації. Київ: Макрос, 2011. 199 с.
15. Олійник А. Ю. Конституційно-правовий механізм забезпечення основоположних свобод особи та громадянина в Україні: Монографія. М.: Алерта, КНТ, Центр навчальної літератури, 2008. 153 с.
16. Ulyanovska O. The essence of legal fiction. Law of Ukraine. 2010. № 11. pp. 66–75.
17. Fedorenko V. Theoretical and methodological problems of the system of modern constitutional law. Law of Ukraine. 2007. № 2. S. 21-25.
18. Fedorenko V. Approval of procedural constitutional law as a guarantee of the effectiveness of the rule of law in Ukraine. Law of Ukraine. 2010. № 3. pp. 89–97.
19. Philosophical encyclopedic dictionary: encyclopedia/ National Academy of Sciences of Ukraine, Institute of Philosophy. GS Frying Pan; heads. ed. V. I. Shinkaruk. Kyiv: Abris, 2002. 742 p.
20. Philosophical Dictionary / Ed. V. I. Shinkaruk. К .: Head. ed. Ukr. ра-дян. encyclical. USSR Academy of Sciences, 1973. 600 p.
21. Fonova O. S. Simplified electronic proceedings – innovative development of the economic process. 25 years of economic jurisdiction in Ukraine: experience and prospects: mater. All-Ukrainian scientific-practical Conf., Kharkiv, May 20, 2016. Kharkiv, 2016. pp. 178-183.
22. Khaustova M. G. Theoretical and legal bases of transformation of the legal system of Ukraine in the conditions of globalization. Comparative and analytical law. 2015. № 4. pp. 52–56.
23. Khoma NM New approaches to understanding the models of the welfare state. State and law. Legal and political sciences. 2013. Вип. 60. pp. 455-461.
24. Чорнолуцький Р. В. Нормотлумачення у конституційному праві України: парадигма процесуально-стадійного забезпечення актуальних питань. Європейський політико-правовий дискурс. 2017. №4(2). С. 54-60.

25. Чернолуцький Р. В. Планування нормативно-проектної діяльності у конституційному праві України. держава право. Серія: Право. 2015. Вип. 69. С. 79-99.
26. Чубоха Н. В. Співвідношення категорій «форма» та «джерело» права. Історико-правовий журнал. 2018. № 2. С. 105 – 110.
27. Чудовський В. І. Громадський контроль за дотриманням законодавства щодо забезпечення гідних, безпечних та здорових умов праці. Форум права. 2011. № 4. С. 807-812.
28. Чуріна Ю. Ю. Державна політика реформування судової системи України: Довідник автора. дис. ... кандидат держ. наук. упр Дніпропетровськ, 2011. 20 с.
29. Чушенко В. Форма правління в теорії та практиці української державності. Закон України. 2009. № 10. С. 78-82.
30. Шабанов Р. Проблемні питання гендерно-правової експертизи трудового права. бізнес, економіка та право. 2021. № 6. С. 101-106.
31. Шаповал В. М., Корнєєв А. В. Історія Основного закону: Конституційний процес в Україні 1990-1996 років. Харків: Фоліо, 2011. 108 с.
32. Шаповал В. Перспективи розвитку науки конституційного права України. Закон України. 1996. № 9. С. 49-62.
33. Гриценко І. С. Формування та розвиток наукових поглядів на основні інститути вітчизняного адміністративного права: монографія. Київ. ун-т, 2007. 335 с.
34. Грицяк І. Децентралізований та регіоналізований унітаризм як нові форми правління. віче. 2015. № 14. С. 5-11.
35. Грищенко А. В. Правове право: питання теорії та практики в Україні: дис. ... канд. Київ, 2002. 227 с.
36. Грищук А. Б. Державна служба в Україні: адміністративно-правовий вимір: монографія. Львів: Львівський державний університет внутрішніх справ України, 2018. 232 с.
37. Грищук О. В., Шейна А. М. Онтологія принципу правової демократії: філософсько-правова частина: монографія. Хмельницький : [б. і.], 2019. 217 с.
38. Губін П.Є. Право на інформацію та обов'язок надання інформації як частина організаційно-правової форми підприємця: дис. ... канд. М., 2004. 206 с.
39. Гудзь Б. Д. Судовий контроль за законністю адміністративної діяльності органів виконавчої влади: дис. ... к.ю.н.: 12.00.07 / Гудзь Богдан Данилович. К., 2013. 219 с.
40. Гультай М. Патріотичний конституціоналізм радянських часів та його трансформація після здобуття Україною незалежності. Вісник Конституційного Суду України. 2015. № 5. С. 59-77.
41. Ленивий М. Основи вітчизняного конституціоналізму в козацьку добу. Вісник Конституційного Суду України. 2016. №6. С. 198-207.
42. Ленивий М. М. Історичні витоки вітчизняного конституціоналізму: звичаї, традиції, пам'ятки права, філософські концепції : моногр. К.: Юрінком Інтер, 2017. 240 с.

43. Гумба М. Г. Система конституційних засад судоустрою та форми їх реалізації в Російській Федерації: дис. ... канд. М., 2002. 185 с.
44. Гунін Д. І. Прозорість і секретність інформації: теоретико-правовий аспект: автореф. дис. ... канд. Єкатеринбург, 2008. 29 с.
45. Гураль П. Ф. Громадянське суспільство і держава в Україні: взаємодія та розвиток. Журнал Київського юридичного університету. 2013. №3. С. 13-16.
46. Гусак Є.С. Принципи судочинства в системі правових засад: Теоретико-правові аспекти: автореф. дис. ... канд. Київ, 2018. 19 с.
47. Даниленко С. А. Відкритість та прозорість влади: механізм регулювання взаємодії із ЗМІ на регіональному рівні: Автореф. дис. ... канд. наук після держ. Пр. Одеса, 2018. 20 с.
48. Даниляк О. Шляхи вдосконалення механізму контрасигнатури в рамках конституційної модернізації. Актуальні проблеми державного управління. Видання 2013 року. 4. С. 51-54.
49. Деркач А. Л. Захист прав людини в конституційному процесі: питання теорії та практики: автореф. дис. ... лікар юридичний наук. Київ, 2019. 39 с.
50. Джураєва О. А. Загальна функція держави. Актуальні проблеми держави і права. 2004. № 22. С. 107-111.
51. Джураєва О. О. Динаміка сучасної держави: загальнотеоретичний аспект. Лекс Портус. № 2(10). 2018. С. 190-201.
52. Джураєва О. О. Загальнотеоретичний аспект інноваційної функції сучасної держави. легальний уряд. 2017. № 26. С. 5-9.
53. Дзевелюк М. В. Теоретико-правові основи інформаційної функції. Порівняльно-аналітичне право. 2015. №2. С. 15-18
54. Дрягіна Т. Б. Конституційні засади організації та функціонування судової влади в Україні: автореф. дис. ... канд. Харків, 2011. 21 с.
55. Зіппеліус Р. Юридична методологія. К.: Автореф., 2004. 176 с.
56. Дракон В. А. Правова герменевтика: антропологічна складова. Науковий вісник Львівського державного університету внутрішніх справ. Серія: Юридична. 2017. Вип. 3. С. 299-306.
57. Цуркан-Сайфуліна Ю. В. Чи є закон самостійною силою? (До інструментального підходу в юриспруденції). Науковий вісник УжНУ. Серія: Закон. 2015. № 35. Частина II. Т. 3. С. 203–206.
58. Чанишев Р. І. Право на інформацію про трудове законодавство України: автореф. дис. ... канд. юридичних наук. Київ, 2012. 20 с.
59. Адміністративно-правові основи реалізації принципу незалежності суддів в адміністративному судочинстві: автореф. дис. ... канд. юридичних наук. Київ, 2017. 18 с.
60. Чемшит А. А. Критерії прийнятності та неприйнятності політичної участі Грані. 2004. № 3. С. 108-122.
61. Чернадчук В. Д. Бюджетні правовідносини в Україні: теорія, практика та перспективи розвитку: дис. ... д-р юрид. наук. К., 2010. 450 с.

62. Черніков Д. Л. Правові основи фінансування прокуратури в Україні: дис. ... канд. юридичних наук. К., 2013. 277 с.
63. Чуб А. О. Конституційне право громадян України на участь в управлінні державними справами. дис. ... к.т.н. юрид. наук. Харків 2004. 232 с.
64. Чудаєва Є. П. Застосування технічних засобів на стадії судового розгляду для забезпечення своєчасного розгляду та вирішення цивільних справ. Законодавство. 2009. № 3. С. 34.
65. Ведучий Г. В. Судовий прецедент у правовій системі Польщі. Вісник Харківського національного університету внутрішніх справ. 2005. Вип. 29. С. 151-155.
66. Чуприна Ю. Ю. Державна політика реформування судової влади в Україні: автореф. дис. ... канд. наук за держ. впр. Дніпропетровськ, 2011. 20 с.
67. Шапочка Т. І. Адміністративно-правова база контролю та нагляду за законністю у сфері ліцензування : дис. на здобуття наукового ступеня канд. юридичних наук. К., 2011. 20 с.
68. Шапочка Т. І. Адміністративно-правова база контролю та нагляду за законністю у сфері ліцензування : дис. ... канд. юридичних наук. Сімферополь, 2011. 212 с.
69. Шаптала Н. К. Конституційне право України: навч. надбавка. Дніпро: Лізунов Прес, 2012. 472 с.
70. Швед З. В. Правова система іудаїзму. Гіллі. 2013. № 72. С. 588–592.
71. Швед З. В. Релігійний синкретизм і правова система Японії. Політичний вісник. 2013. Вип. 69. С. 140-151.
72. Шевченко Є. А. Прокурорський нагляд за додержанням законодавства про звернення громадян: моногр. Х.: Фоліо, 2009. 181 с.
73. Шевчук О. М. Про поняття системи права. Вісник Одеського інституту внутрішніх справ. 2001. № 3. С. 165-171.
74. Шевчук С. В. Загальнотеоретичні проблеми нормативності актів судової влади: автореф. дис. ... д-р юрид. наук. Харків, 2008. 38 с.
75. Шейна А. М. Філософсько-правові засади принципу демократії в праві : автореф. дис. ... канд. юридичних наук. Львів, 2016. 20 с.
76. Шеломанова Л. В. Незалежність суддів як конституційний принцип правосуддя: дис. ... канд. юридичних наук. Орел, 2013. 157 с.
77. Шемшученко Ю. С. Принцип верховенства права: проблеми теорії і практики: у 2 кн. / Ю. С. Шемшученко. К. : Конус-Ю, 2008. Кн. 2: Принцип верховенства права в діяльності держави та в адміністративному праві / [За ред. В. Б. Авер'янов]. 314 с.
78. Шестак В. С. Державний контроль в сучасній Україні (теоретико-правові питання): автореф. дис. на здобуття наукового ступеня канд. юридичних наук Х., 2002. 18 с.
79. Шестак В. С. Державний контроль в сучасній Україні (теоретико-правові питання): монографія / В. С. Шестак. Х.: Основа, 2003. 208 с.
80. Шимон І. П. Правова система Румунії: теоретичні та історико-правові аспекти : автореф. дис. ... канд. юридичних наук. Львів, 2017. 20 с.

81. Шопіна І. М. Підходи до розуміння мети правового регулювання. Право і суспільство. 2011. №6. С. 45-48.

82. Шуліпа О. В. Міжнародні моральні норми поведінки суддів. Наукові записки Інституту законодавства Верховної Ради України. 2013. № 4. С. 131-135.

83. Шульгач Н. М. Принципи правосуддя, забезпечення правового статусу судді в Україні: автореф. дис. ... канд. юридичних наук. Львів, 2012. 20 с.

84. Шуміло І. А., Івчук К. І., Чернявський О. В. Міжнародно-правові проблеми повернення культурних цінностей у світлі судового прецеденту. Міжнародний науковий журнал «Інтернаука». Серія: Правові науки. 2020. № 12(1). С. 94–102.

85. Шундиків К. В. Правові механізми: Основи теорії. Держава і право. 2006. № 12. С. 13-19.

86. Юревич І. В. Єдність судової влади : моногр. Харків: Право, 2014. 263 с.

ТЕМА 7. ТЕХНІКА СКЛАДАННЯ ТА ОСОБЛИВОСТІ ОФОРМЛЕННЯ НОРМАТИВНИХ, РОЗПОРЯДЧИХ І ОРГАНІЗАЦІЙНО-ПРАВОВИХ ДОКУМЕНТІВ

Теми для мультимедійних презентацій:

- Правова система: поняття, характеристика та компоненти.
- Характеристика публічного та приватного права.
- Правова сфера: поняття, формування правових сфер.
- Сутність, характеристика та види правових інститутів.
- Зміст, характеристика та елементи правової держави.

Підготувати анотацію до наступних тем:

- Види правових норм. Спеціалізовані правові норми.
- Прийоми представлення елементів правових норм у положеннях статей нормативно-правових актів.
- Правова система: поняття, характеристика та елементи.

Розробити схеми:

- Елементи системи права.
- Галузі права та їх характеристика.
- Структура норми права та характеристика її елементів.
- Компоненти нормативних актів.
- Види законів та їх властивостей.

Підготувати реферат:

- «Теоретико-правова характеристика системи законодавства»
- «Теоретико-правова характеристика галузей права
- «Нормотворча діяльність органів законодавчої влади в Україні»
- «Форми права: Теоретико-правові основи».
- «Питання впровадження прецедентів у національну правову систему».
- «Перші в історії України джерела права».
- «Нормотворча діяльність акт як компонент системи джерел права».
- «Диспозиція як елемент правового регулювання».

Тестові завдання:

1. Юридична відповідальність – це вид:

- а) колективна відповідальність;
- б) соціальна відповідальність;
- в) політична відповідальність;
- г) моральна відповідальність;
- д) цивільно-правова відповідальність.

2. Застосування в особливому порядку до особи, яка вчинила кримінальні правопорушення, що є засобом державного примусу, передбаченим санкцією правової норми:

- а) юридична відповідальність;
- б) кримінальна відповідальність;
- в) депутатська відповідальність;
- г) ретроспективна відповідальність;
- д) позитивна відповідальність.

3. Законодавчі ознаки відповідальності включають положення, за винятком:

а) виникає за фактом вчинення злочину внаслідок недотримання фізичними або юридичними особами встановлених законом заборон, невиконання ними встановлених законом обов'язків, порушення охоронюваних державою прав і свобод суб'єктів суспільних відносин і має характер охоронні правовідносини між державою та винним;

б) проявляється в обов'язку особи засвоїти зі своєї вини окремі види та заходи позбавлення пільг психологічного, організаційного та матеріального характеру, наступ;

в) має місце лише за вчинені або вчинені злочини, навіть без встановлення фактів, тобто вони є наслідком винного антигромадського діяння;

г) здійснюється компетентним органом у суворій відповідності до закону, а саме санкції правових норм, що визначають характер і розмір позбавлення пільг;

д) реалізується у відповідних процесуальних формах у процесі правозахисної діяльності у встановленому законом порядку та формах.

4. У юридичній науці виділяють два аспекти юридичної відповідальності:

- а) негативні, права людини;
- б) негативний, притягнення до відповідальності;
- в) перспективний, ретроспективний;
- г) ретроспективний, негативний;
- д) позитивний, перспективний.

5. Юридична відповідальність у позитивному сенсі:

- а) конкретні, індивідуалізовані правовідносини, що виникли внаслідок кримінального правопорушення;
- б) правомірний наслідок порушення формально встановлених правових приписів або окремих нормативно-правових актів, заснованих на них;
- в) визначені законом негативні наслідки для конкретної особи у зв'язку з вчиненням нею злочину;
- г) абсолютне відношення, що є сумлінним виконанням своїх обов'язків перед суспільним суспільством, верховенством права, групою людей, окремою особою;
- д) факт застосування закону легітимним суб'єктом вмотивованого рішення про притягнення особи до відповідальності.

6. Юридично визначеними несприятливими наслідками, які настають для конкретної особи у зв'язку з вчиненням нею кримінального правопорушення, є:

- а) юридична відповідальність;
- б) кримінальна відповідальність;
- в) ретроспективна відповідальність;
- г) депутатська відповідальність;
- д) позитивна відповідальність.

7. Наявність можливостей вільного здійснення суб'єктивних прав та отримання правового результату шляхом правомірної поведінки суспільних відносин осіб:

- а) принципи юридичної відповідальності;
- б) юридично відповідальні функції;
- в) з метою юридичної відповідальності;
- г) підстави відповідальності;
- д) сфери юридичної юрисдикції.

8. Конкретною (щодо винного) метою юридичної відповідальності є:

- а) охорона існування та громадського порядку (забезпечення постраждалих громадських інтересів);
- б) державний примус особи до поведінки в усіх правових ситуаціях відповідно до встановленого законом правопорядку, покарання винного та визначення правових наслідків для нього;

в) відшкодування (відшкодування) шкоди, завданої винними діями працівника власнику майна (роботодавцю);

г) направлення на відновлення незаконно порушених прав;

д) керування сприйняттям цінності права всіма громадянами, сприяння шанобливому ставленню суспільства до права, підвищення юридичної активності щодо запобігання злочинам.

9. До видів мети юридичної відповідальності не слід віднести:

а) вплив на свідомість правопорушника;

б) моральна перебудова особистості;

в) універсальне попередження злочину;

г) формування в особи, яка порушила норми закону, встановлення на випадок неправомірної поведінки в майбутньому;

д) покарання правопорушника.

10. Характеристиками конституційного ладу, що характеризують забезпечення праввідносин системою державних гарантій, передбачених конституційними нормами, є:

а) суверенітет;

б) фактичності;

в) програмне забезпечення;

г) відносна стабільність;

д) наступництво.

11. Під гарантіями конституційного ладу України слід розуміти таке:

а) система захисту свобод людини від державних обмежень;

б) система загальносоціальних і спеціальних правових умов і засобів матеріально-процесуального характеру, що забезпечують дієвість основних засад та інститутів суспільно-державного устрою України;

в) система різноманітності в політичній сфері суспільства;

г) система соціального забезпечення та охорони здоров'я та право;

д) передбачена Конституцією система основних організаційно-правових форм суспільних відносин.

12. Гуманізм конституційного ладу полягає у:

а) існування необмеженої влади народу;

б) встановлення та гарантування Конституцією України такого порядку, заснованого на справжній і всебічній повазі до особи, особи та громадянина, що забезпечує та гарантує права і свободи особи;

в) громадські організації;

г) забезпечення гідних умов проживання громадян;

д) підпорядкування владі.

13. Носіями суверенітету та єдиним джерелом влади в Україні відповідно до статті 5 Конституції України є:

- а) народ України;
- б) Верховна Рада України;
- в) Президент України;
- г) органи місцевого самоврядування;
- д) територіальна громада.

14. Державний устрій – це:

- а) сукупність суспільних (економічних, соціальних, політичних) відносин формальних і неформальних структур;
- б) складна сукупність передбачених Конституцією та законами України відносин щодо формування, організації та здійснення державної влади;
- в) структура і система всіх суспільних відносин;
- г) ряд процесуальних етапів розробки, прийняття та конституювання;
- д) закріплена в Конституції України організаційна форма держави та система суспільних відносин, що охоплює різноманітні сторони її соціально-економічного, духовного та політичного розвитку.

15. Відповідно до статті 1 Конституції України:

- а) Україна є суверенною і світською соціальною конституційною державою;
- б) Україна є світською і незалежною, суверенною і соціальною, правовою і демократичною державою;
- в) Україна є суверенною і незалежною, демократичною, соціальною конституційною державою;
- г) Україна є суверенною та незалежною демократичною правовою державою;
- д) Україна є суверенною і незалежною, демократичною, соціальною, правовою та світською державою.

16. Демократична держава – це:

- а) характер держави, в якій народ є джерелом влади;
- б) конституційна держава, в якій діяльність держави, її органів і посадових осіб здійснюється на основі і в межах, визначених законом, в якій держава несе відповідальність перед особою за свою діяльність;
- в) держава, в якій церква і релігія відокремлені від держави;
- г) держава, лідери якої прагнуть до повного контролю над землею і людьми;
- д) держава, в якій її глава є одночасно главою церкви.

17. Свідченням демократичності держави є:

- а) малочисельність, наявність конкуренції у сфері державної діяльності, забезпечення ефективності її функціонування;
- б) нестабільність, встановлення соціальної рівноваги, високий рівень довіри до державних інституцій;

в) забезпечення ефективності його функціонування, наявності конкуренції у сфері державної діяльності, встановлення соціальної рівноваги та гармонійних відносин між державою та громадянами, високого рівня довіри суспільства до державних інституцій;

г) малочисельність, нестабільність, висока довіра суспільства до державних інституцій;

д) комерційні організації, встановлення соціальної рівноваги та гармонійних відносин між державою та громадянами.

18. Світська держава – це:

а) вільна держава в міжнародних відносинах;

б) держава, в якій гарантуються права і свободи людини і громадянина;

в) держава, в якій особа і громадянин несуть взаємну відповідальність;

г) держава, в якій церква і релігія відокремлені від держави;

д) держава, в якій її глава є одночасно главою церкви.

19. Верховенство права – це:

а) держава, територія якої складається з державних органів, наділених юридичною та певною політичною незалежністю;

б) конституційна держава, в якій діяльність держави, її органів і посадових осіб здійснюється на основі і в межах, визначених законом, в якій держава несе відповідальність перед особою за свою діяльність;

в) держава, в якій церква і релігія відокремлені від держави.

20. Ознака верховенства права:

а) протистояння інтересів різних соціальних груп, що створюють політичні партії як інструмент реалізації власних інтересів;

б) верховенство права, перевага представницьких органів влади, поділ влади, гарантія прав і свобод особи, високий рівень громадських структур, контроль державної влади з боку суспільства;

в) контроль державної влади, протистояння інтересам різних соціальних груп;

г) накопичення і вираження соціальних інтересів, мобілізація ресурсів, визначення цілей і завдань суспільства;

д) верховенство права, перевага представницьких органів влади, поділ влади, гарантія прав і свобод особи, високий рівень громадських структур, контроль державної влади з боку суспільства.

Словникова робота:

система права, правова система, інститут законодавства, міжнародне право, мораль, джерела правових актів, характеристика нормативно-правових актів, предмет прийняття законодавчого акта, структура законодавчого акта, преамбула, стаття законодавчого акта, розділ законодавчого акта, система

законодавчих актів, законодавчий акт із заг. дію, законодавчий акт із особливою дією, нормативні акти з винятковою дією, звичайні закони, індивідуальні акти, закони, прийняті на референдумі Законодавчий орган держави, конституції, звичайні закони, кодифіковані закони, тематичний Закони, комплексні закони, зворотна сила нормативно-правових актів, продовження дії нормативно-правових актів, прецедент, прецедентний знак, юриспруденція, звичай, юридична практика, підписати правовий звичай, правовий договір, знак юридичного договору, Акти міжнародного права, загальні правові принципи, юриспруденція, загальні правові принципи, юридична техніка, звичай, релігія.

Практичні завдання

Завдання № 1. Період – 15 хвилин. Студентів буде поділено на групи по 2-3 ЗВО. Для кожної групи НПП зазначає назву громадської організації. Протягом 10 хвилин представники ОВНС збираються у невеликій групі, щоб представити свою громадську організацію.

Задача: за 5 хвилини представити громадську організацію, описати її, але не називати. Інші претенденти повинні відгадати й назвати цю громадську організацію. За потреби НПП може виправити відповіді студентів коледжу.

Рекомендовані джерела:

1. Budlender D., Hewitt G. Gender Budgets Make More Cents Country Studies and Good Practice. Commonwealth Secretariat. Marlborough House, Pall Mall, London. 2002. 194 p.

2. Базов В. П. Теорія та принципи міжнародного гуманітарного права: Монографія. Київ: Фенікс, 2020. 511 с.

3. Берестова І. Є. Правова категорія «суспільний інтерес» з точки зору системного підходу. легальний уряд. 2019. No 33. С. 19-28.

4. Бехруз Х. Конституціоналізм в ісламських державах: поява, сучасний стан та напрями трансформації. Закон України. 2012. No 11-12. С. 349-356.

5. Бехруз Х. Порівняльне правознавство: сучасні аспекти дослідження. порівняльне правознавство. 2013. NoNo 1-2. С. 278-285.

6. Бехруз Х. Правова система є центральною категорією порівняльного правознавства. Актуальні проблеми держави і права. 2003. № 21. С. 27-32.

7. Беляков А. І. Правова реальність і теорія систем. Вісник Національного університету внутрішніх справ. 2004. № 28. С. 112-118.

8. Джерела права в державах континентального та загального права: проблеми їх визначення. Науковий журнал НПУ імені М. П. Драгоманова. Серія 18: Економіка і право. Видання 2013 року. Двадцять другий С. 120-127.

9. Бовсуновська І. Г. Розвиток наукових поглядів на визнання прецеденту (судової практики) джерелом права в Україні. Журнал Київського юридичного університету. 2012. No 1. С. 55-60.

10. Богов Т. М. Місце судового прецеденту та судової практики в системі джерел права в Україні. Міжнародний юридичний бюлетень: Актуальні проблеми сучасності (теорія і практика). Видання 2017 року. Перший С. 165-171.
11. Бондаренко Є. І. Наполегливість судової практики як основа розуміння доктрини прецеденту. Вісник Пенітенціарної спілки України. 2020. №4. С. 107-112.
12. Булкат М. С. Теоретико-правові основи розвитку та функціонування судової влади: монографія. Київ: Юрид. Думка, 2018. 502 с.
13. Буроменський М. Основи судової журналістики: посібник. для журналістів. К.: USAID, 2009. 72 с.
14. Буроменський М., Сердюк О. Суди по відношенню до журналістів та ЗМІ: посібник для суддів. К.: Інститут прикладних гуманітарних досліджень, 2008. 64 с.
15. Ваніна Т. А. Реалізація принципу відкритості в діяльності місцевого самоврядування: автореф. дис. ... канд. наук після держ. Пр. Харків, 2013. 19 с.
16. Войнарович А. Б. Характерні риси кримінального процесу країн континентальної правової системи та України: порівняльно-правовий аналіз. Науковий вісник УжНУ. Ряд: правий. Видання 2018 року. 51(2). С. 117-122.
17. Воробель В. Б. Інститут «amicus curiae» у праві країн англосаксонської правової сім'ї. Слово Національної судової школи України. 2019. №3. С. 163-178.
18. Гартман М. Т. Виникнення єврейської правової системи: автореф. дис. ... канд. Львів, 2016. 20 с.
19. Глиняна К. Порівняльно-правові особливості сімейного права в українській та англійській правових системах. Юридичний бюлетень. 2018. №3. С. 53-59.
20. Глоба А. О. Вплив застосування прецедентів на формування національної правової системи деяких європейських країн: теоретико-правовий аналіз. Журнал Київського юридичного університету. 2018. No 1. С. 286-289.
21. Годованик Є. В. Ефективність конституційно-правових норм в умовах сучасного розвитку правової системи: автореф. дис. ... доктор юридичний наук. Київ, 2020. 39 с.
22. Головатий В. Так. Уніфікація судової практики в юрисдикціях континентального типу: теоретичні та практичні питання. право і суспільство. 2016. No 4(2). С. 9-14.
23. Головка-Гаврішева О. Угода про асоціацію між Україною та ЄС та права система України. Вісник Львівського університету. Серія: Міжнародні відносини. Видання 2014 року. 36(2). С. 41-48.
24. Горобець К. Право і права система в призмі системного підходу. Юридичний бюлетень. 2016. No 4. С. 25-31.
25. Загальнотеоретична характеристика процесу акультурації в правових системах релігійного типу: автореф. дис. ... канд. Івано-Франківськ, 2016. 16 с.

26. Градова Ю. В. Інститут правового моніторингу як засіб оптимізації національної правової системи: конституційно-правовий бік: дис. ... канд. Харків, 2012. 204 с.

27. Губанов А. А. Правова доктрина як правове джерело в римсько-германській, англосаксонській та релігійно-традиційній правових сім'ях: порівняльні особливості. право і суспільство. 2015. №6. С. 9-14.

28. Губанов Є. А. Правова доктрина як елемент правової системи Європейського Союзу: її місце та співвідношення з іншими елементами. Науковий вісник Херсонського державного університету. Серія: Закон. Видання 2015 року. 4(1). С. 24-28.

29. Кузьменко В. В. Судова практика та правовий звичай у системі джерел трудового права України: автореф. дис. ... д-ра юрид. наук. Київ, 2021. 34 с.

30. Кухнюк Д. В. Судовий прецедент як джерело кримінально-процесуального права України: автореф. дис. ... канд. юрид. наук. Київ, 2008. 17 с.

31. Кучук А. М. «Правова система» і «legal system» у дослідженнях вітчизняних і зарубіжних учених. Науковий вісник Сіверщини. Серія: Право. 2018. № 1. С. 9-17.

32. Латинський М. Е. Виникнення і розвиток вчення про публічний порядок у англо-американській та континентальній правових традиціях. Науковий вісник Ужгородського національного університету. Серія: Право. 2018. Вип. 51 (1). С. 100-104.

33. Лесяк Н., Коваль І. Предмет юридичної компаративістики та проблеми визначення дефініцій. Вісник Національного університету «Львівська політехніка». Серія: Юридичні науки. 2020. Т. 7, № 3. С. 82-86.

34. Лук'янов Д. В. Правова система: поняття та різноманітність у сучасному світі. Право України. 2019. № 3. С. 158-176.

35. Лук'янов Д. Правова система як предмет порівняльно-правових досліджень: характеристика за теорією систем. Вісник Національної академії правових наук України. 2015. № 2. С. 27-35.

36. Луцький А. І. Правова ідеологія в системі правової свідомості. Науковий вісник Міжнародного гуманітарного університету. Серія: Юриспруденція. 2014. Вип. 8. С. 25-27.

37. Магрело М. Прецедент, який не зобов'язує: деякі аспекти сутності рішень Європейського Суду з прав людини в правовій системі континентального права. Вісник Академії адвокатури України. 2013. № 3. С. 61-67.

38. Майданик Р. Англійський судовий прецедент як джерело права. Юридична Україна. 2013. № 1. С. 52-61.

39. Майданик Р. Судовий прецедент в країнах континентального права. Юридична Україна. 2013. № 2. С. 44-49.

40. Макаренко Л. О. Правова система та правова культура: особливості взаємозв'язку. Держава і право. Серія: Юридичні науки. 2017. Вип. 77. С. 30-42.
41. Мамченко Н. В. Дуалізм природного і позитивного права як синтез цілей правової системи: дис. ... канд. юрид. наук. Київ, 2009. 208 с.
42. Мартинюк Р. Державно-правова система Сполучених Штатів Америки: американський досвід для України. Наукові записки [Національного університету «Острозька академія»]. Серія: Міжнародні відносини. 2009. Вип. 1. С. 143-153.
43. Марченко А. А. Поняття судового прецеденту та його місце у правовій системі України. Митна справа. 2013. № 5 (2.1). С. 26-32.
44. Маслов В. В. Судові рішення та їх зміст під час застосування судового прецеденту. Судова та слідча практика в Україні. 2016. Вип. 2. С. 48-51.
45. Матвеева Т. А. Становление континентального европейского права. Форум права. 2016. № 4. С. 218-223.
46. Мельник А. М. Генезис судової практики і судового прецеденту. Альманах права. 2021. Вип. 12. С. 191-194.
47. Мельничук О. Міська правова система та її компонентний склад. Юридичний вісник. 2014. № 1. С. 144-149.
48. Мирза С. С. Особливості становлення та розвитку медіацій у зарубіжних країнах з англосаксонською і романо-германською правовими системами. Право і Безпека. 2020. № 1. С. 133-138.
49. Міхайліна Т. В. Аспекти співвідношення правового прецеденту та судової практики у контексті. Журнал східноєвропейського права. 2017. № 45. С. 88-96.
50. Міхайліна Т. В. Правосвідомість як інтегративний елемент правової системи: автореф. дис. ... д-ра юрид. наук. Київ, 2018. 40 с.
51. Москаленко О. М. Правова система в контексті еволюції соціологічного розуміння права. Право України. 2020. № 3. С. 194-217.
52. Мочульська М. Є. Наукове забезпечення законодавчого процесу в континентальній правовій системі. Науковий вісник Ужгородського національного університету. Серія: Право. 2015. Вип. 32 (1). С. 128-132.
53. Ніколенко Л. М. Визначення судового прецеденту в системі міжнародного права. Європейські перспективи. 2013. № 12. С. 166-171.
54. Ніколенко Л. М. Щодо визначення судового прецеденту в Україні. Науковий вісник Ужгородського національного університету. Серія: Право. 2014. Вип. 27 (2). С. 11-15.
55. Очколяс Д. В. Теоретична юридична наука як доктринальна основа правової ідеології: автореф. дис. ... канд. юрид. наук. Київ, 2021. 20 с.
56. Павлишин О. В. Правова знакова конструкція як елемент знакової системи права в контексті історико-філософського аналізу. Філософські та методологічні проблеми права. 2012. № 2. С. 105-117.

57. Павлишин О. В. Правова реальність як знакова система: моногр. Харків: Право, 2017. 335 с.
58. Павлишин О. В. Реформування правової системи України як філософсько-правова проблема (семіотичний підхід). Юридична наука. 2011. № 2. С. 19-24.
59. Павлюк А. Правова реальність як нормативно-ціннісна та/або метанормативна система. *Evropský politický a právní diskurz*. 2016. Sv. 3, Vyd. 2. С. 107-120.
60. Павлюков І. І. Правові засоби, правова система і правовий прогрес: взаємодія і взаємозалежність. Альманах права. 2016. Вип. 7. С. 437-439.
61. Парута О. В. Правова соціалізація та правова система: проблеми взаємозалежності. Журнал східноєвропейського права. 2019. № 62. С. 62-68.
62. Правова система України в епоху глобалізаційного поступу: моногр. / [О. Є. Гіда та ін. ; за заг. ред. В. К. Матвійчука]. Київ: НАУ, 2014. 490 с.
63. Рабінович П. Соціальна сутність правових систем і забезпеченість ними прав людини – необхідні складові предмета юридичної компаративістики. Вісник Академії правових наук України. 2012. № 1. С. 16-24.
64. Рафалюк О. Вплив звичаєвої та континентальної правових культур на формування сучасних правових систем держав Латинської Америки. Порівняльне правознавство. 2012. № 3-4. С. 261-267.
65. Саветчук Н. М. Поняття та сутність судового прецеденту як джерела права: загальнотеоретичні основи. Актуальні проблеми вдосконалення чинного законодавства України. 2020. Вип. 52. С. 178-191.
66. Savchenko K. *Yu Gerichtspraxis als Element des Rechtssystems der Ukraine: auto-ref. dis. ... cand. juristisch. Wissenschaft. Kiew, 2019. 20 p.*
67. Saidov A. *Vergleichende Rechtswissenschaft und das nationale Rechtssystem Usbekistans. Gesetz der Ukraine. 2019. № 3. S. 206–219.*
68. Saprun O. V. *Praxis des angelsächsischen Aufbaus von Strafverfolgungsbehörden. Aktuelle Probleme der Verbesserung der geltenden Gesetzgebung der Ukraine. 2013. VIP. 31. S. 114-126.*
69. Sikorsky O. P., Zilnyk A. Yu. *Präzedenzfall in den Ländern des römisch-germanischen Rechtskreises. Wissenschaftliche Notizen [Volodymyr Vynnychenko Zentralukrainische Staatliche Pädagogische Universität]. Serie: Richtig. 2019. Вип. 7. S. 183-186.*
70. Stanko I. Ya. *Korrelation von Grundsätzen und Rechtsnormen in den Rechtssystemen der Ukraine und der Europäischen Union: Referenz des Autors. dis. ... cand. juristisch. Wissenschaft. Kiew, 2020. 20 p.*
71. Циганюк Ю. В. Цивільний позов у кримінальному процесі України та країн континентальної правової системи: порівняльно-правове дослідження: дис. ... канд. юридичних наук. Київ 2008. 206 с.
72. Зіппеліус Р. Юридична методологія. К.: Автореф., 2004. 176 с.
73. Дракон В. А. Правова герменевтика: антропологічна складова. Науковий вісник Львівського державного університету внутрішніх справ. Серія: Юридична. 2017. Вип. 3. С. 299-306.

74. Цуркан-Сайфуліна Ю. В. Чи є закон самостійною силою? (До інструментального підходу в юриспруденції). Науковий вісник УжНУ. Серія: Закон. 2015. № 35. Частина II. Т. 3. С. 203–206.

75. Чанишев Р. І. Право на інформацію про трудове законодавство України: автореф. дис. ... канд. юридичних наук. Київ, 2012. 20 с.

76. Адміністративно-правові основи реалізації принципу незалежності суддів в адміністративному судочинстві: автореф. дис. ... канд. юридичних наук. Київ, 2017. 18 с.

77. Чемшит А. А. Критерії прийнятності та неприйнятності політичної участі Грані. 2004. № 3. С. 108-122.

78. Чернадчук В. Д. Бюджетні правовідносини в Україні: теорія, практика та перспективи розвитку: дис. ... д-р юрид. наук. К., 2010. 450 с.

79. Черніков Д. Л. Правові основи фінансування прокуратури в Україні: дис. ... канд. юридичних наук. К., 2013. 277 с.

80. Чуб А. О. Конституційне право громадян України на участь в управлінні державними справами. дис. ... к.т.н. юрид. наук. Харків 2004. 232 с.

81. Чудаєва Є. П. Застосування технічних засобів на стадії судового розгляду для забезпечення своєчасного розгляду та вирішення цивільних справ. Законодавство. 2009. №3. С. 34.

82. Ведучий Г. В. Судовий прецедент у правовій системі Польщі. Вісник Харківського національного університету внутрішніх справ. 2005. Вип. Двадцять дев'ятий С. 151-155.

83. Чуприна Ю. Ю. Державна політика реформування судової влади в Україні: автореф. дис. ... канд. наук за держ. впр. Дніпропетровськ, 2011. 20 с.

84. Шапочка Т. І. Адміністративно-правова база контролю та нагляду за законністю у сфері ліцензування : дис. на здобуття наукового ступеня канд. юридичних наук. К., 2011. 20 с.

85. Шапочка Т. І. Адміністративно-правова база контролю та нагляду за законністю у сфері ліцензування : дис. ... канд. юридичних наук. Сімферополь, 2011. 212 с.

86. Шаптала Н. К. Конституційне право України: навч. надбавка. Дніпро: Лізунов Прес, 2012. 472 с.

87. Швед З. В. Правова система іудаїзму. Гіллі. 2013. № 72. С. 588-592.

88. Швед З. В. Релігійний синкретизм і правова система Японії. Політичний вісник. 2013. Вип. 69. С. 140-151.

89. Шевченко Є. А. Прокурорський нагляд за додержанням законодавства про звернення громадян: моногр. Х.: Фоліо, 2009. 181 с.

90. Шевчук О. М. Про поняття системи права. Вісник Одеського інституту внутрішніх справ. 2001. № 3. С. 165-171.

91. Шевчук С. В. Загальнотеоретичні проблеми нормативності актів судової влади: автореф. дис. ... д-р юрид. наук. Харків, 2008. 38 с.

92. Шейна А. М. Філософсько-правові засади принципу демократії в праві : автореф. дис. ... канд. юридичних наук. Львів, 2016. 20 с.

93. Шеломанова Л. В. Незалежність суддів як конституційний принцип правосуддя: дис. ... канд. юридичних наук. Ореп, 2013. 157 с.

94. Шемшученко Ю. С. Принцип верховенства права: проблеми теорії і практики: у 2 кн. / Ю. С. Шемшученко. К.: Конус-Ю, 2008. Кн. 2: Принцип верховенства права в діяльності держави та в адміністративному праві / [За ред. В. Б. Авер'янов]. 314 с.

95. Starostyuk A. V., Karmalita M. V. Rechtskultur im Kontext des Aufbaus des Rechtssystems der Ukraine. Recht und Gesellschaft. 2014 Nr. 6.2. S. 3-8.

96. Stetsyk N. Zur Natur der Rechtsprechung. Bulletin der Universität Lemberg. Reihe: Recht. 2018. VIP. 67, S. 110-118.

97. Tikhomirov O. D. Rechtsvergleichende Studien: philosophische und methodologische Grundlagen: dis. ... Dr. Jurid. Wissenschaft. Kiew, 2006. 461 p.

98. Topolevsky R. B. Juristische Zukunftsforschung als Instrument zur Prognose der Entwicklung des Rechtssystems. Wissenschaftliches Bulletin der International Humanities University. Reihe: Rechtswissenschaft. 2014. VIP. 11 (1). S. 21-22.

ТЕМА 8. ПРИНЦИПИ НОРМОТВОРЧОСТІ

Теми для мультимедійних презентацій:

- Законність: поняття, характер і структура.
- Законність у конституційно-демократичній державі: взаємодія, взаємовплив і взаємозалежність.
- Зміст, пункти, особливості та правові принципи.
- Загальносоціальні та особливо соціальні гарантії законності.

Підготувати анотацію до наступних тем:

- Правопорядок: поняття, ознака та структурні елементи.
- Суспільна характеристика функцій і принципів правопорядку.
- Питання контексту та взаємовпливу суспільно-правового порядку.
- Право, законність, правопорядок: питання співвідношення та взаємодії.
- Основні шляхи зміцнення правопорядку.

Розробити схеми:

- Основні елементи структури правового порядку.
- Специфічні принципи правопорядку.
- Юридичні та організаційні гарантії законності.
- Вимоги законності до змісту нормотворчої діяльності.

Підготувати реферат:

- «Реалізація принципу законності в діяльності органів місцевого самоврядування».

- «Законність як принцип діяльності національної поліції».
- «Співвідношення справедливості і законності».
- «Законність як ціннісне вираження правової реальності у громадянському суспільстві».
- «Правопорядок як необхідна форма організації сучасного суспільства».
- «Фактори та умови забезпечення правопорядку в сучасному українському суспільстві».

Тестові завдання:

1. Правова система є різновидом:

- а) соціальний лад;
- б) політична система;
- в) економічна система;
- г) державний устрій;
- д) соціально-економічний лад.

2. Сукупністю взаємопов'язаних і узгоджених засобів правового захисту, призначених для регулювання суспільних відносин, а також сукупністю правових явищ і процесів, що виникають у результаті такого регулювання, є:

- а) правова система;
- б) правові сім'ї;
- в) сім'я універсального права;
- г) національна правова система;
- д) правова система.

3. Методами вивчення правових систем різних держав шляхом порівняння правових норм, інститутів, принципів їх розуміння, правомірного тлумачення тощо та практики їх застосування є:

- а) конституційне право;
- б) міжнародне право;
- в) порівняльне правознавство;
- г) універсальне право;
- д) національна правова система.

4. Наука, вивчаючи особливості становлення та функціонування правових систем різних держав, виявляє їх загальні та специфічні ознаки – це:

- а) міжнародне право;
- б) державне право;
- в) конституційне право;
- г) порівняльне правознавство;
- д) правова системологія.

5. Метою порівняльного правознавства є:

- а) створення найбільш сприятливих умов для формування влади, що відповідає інтересам громадян, суспільства та держави;
- б) вивчення права інших держав у зв'язку з численними міжнародними відносинами, правовими договорами та правовою уніфікацією;
- в) досягнення якомога більшого добробуту суспільства шляхом всебічного розвитку соціально-економічної системи країни та забезпечення соціальної та політичної стабільності;
- г) визначення засобів та умов реалізації розвитку громадянського суспільства в різних державах;
- д) формулювання порівняльно порівняних висновків.

6. Терміни «правова система» і «правовий порядок» пов'язані таким чином:

- а) «правова система» і «правовий порядок» не пов'язані;
- б) терміни «правова система» і «правова порядок» тотожні;
- в) «правова система» є різновидом «правового порядку»;
- г) «правова система» є більш широким терміном, ніж «правовий порядок»;
- д) «Правовий порядок» є більш широким терміном, ніж «правова система».

7. Запозиченням правопорядку з основних принципів та ознак іноземного права є:

- а) публічне право;
- б) національне законодавство;
- в) прийом;
- г) контрасигнатуру;
- д) джерела європейського права.

8. Сприйняття у формі збереження, змісту, засвоєння, використання елементів правових систем, принципів, правових форм, правової техніки в процесі розвитку та оновлення правової системи суспільства – це:

- а) юридичний досвід;
- б) спадкування за законом;
- в) правова наступність;
- г) правові традиції;
- д) наступництво.

9. Перехід прав та обов'язків від одного суб'єкта до іншого (права та обов'язки залишаються, змінюється лише суб'єкт правовідносин):

- а) повторюваність;
- б) спадкування за законом;
- в) правова наступність;
- г) правові традиції;
- д) наступництво.

10. Терміни « правонаступництво » та « правонаступництво » пов'язані таким чином:

- а) терміни « правонаступництво » та « правонаступництво » не пов'язані;
- б) терміни « правонаступництво » і « правонаступництво » тотожні;
- в) « наступництво » є різновидом « наступництва »;
- г) « наступництво » є більш широким терміном, ніж « наступництво »;
- д) терміни « правонаступництво » та « правонаступництво » споріднені, але не тотожні.

11. Повернення через певний час того, що вже було втрачено на попередніх етапах правового ладу суспільства:

- а) повторюваність;
- б) спадкування за законом;
- в) правова наступність;
- г) правові традиції;
- д) наступництво.

12. Детермінізм правової системи полягає в тому, що вона:

- а) тісно взаємодіє з економічною, політичною, ідеологічною, моральною та іншими соціальними підсистемами;
- б) має цілісність, єдність, суверенітет всередині країни;
- в) завдяки унікальним історико-географічним факторам розвитку Компанії;
- г) має свій структурний порядок;
- е) включені та діють у територіальних межах країни.

13. Правове регулювання найважливіших аспектів інших соціальних систем (економічних, політичних тощо) для досягнення суспільно значущих цілей полягає в:

- а) інтегративна функція правової системи;
- б) захисна функція системи права;
- в) регулятивну функцію системи права;
- г) виховна функція правової системи;
- д) статична функція правової системи.

14. Налагодження постійного обміну правовою інформацією між суб'єктами правового порядку:

- а) інтегративна функція правової системи;
- б) захисна функція системи права;
- в) регулятивну функцію системи права;
- г) виховна функція правової системи;
- д) комунікативна функція правової системи.

15. Функція правопорядку, яка відображена в порядку найважливіших суспільних відносин:

- а) інтегральна;
- б) безпека;
- в) нормативна;
- г) виховна;
- д) статичні.

16. Збереження існуючої соціальної системи та захист її від внутрішніх і зовнішніх дестабілізуючих факторів означає:

- а) інтегративна функція правової системи;
- б) захисна функція системи права;
- в) регулятивну функцію системи права;
- г) виховна функція правової системи;
- д) статична функція правової системи.

17. Комплекс конкретно історичних, реально існуючих, взаємопов'язаних правових явищ і засобів захисту даного суспільства – це:

- а) сім'я правових систем;
- б) правова система;
- в) соціальний лад;
- г) політична система;
- д) національна правова система.

18. Кожен тип правової системи складається з:

- а) підгалузі;
- б) законні сім'ї;
- в) підтипи;
- г) галузі;
- д) установи.

19. Термін «законна сім'я» був запропонований у:

- а) 2000 р.;
- б) 1800;
- в) 1945 р.;
- г) 1900 р.;
- б) 1966 р.

20. Сукупність національних правових систем, заснованих на спільності джерел, правової структури та правового утворення – це:

- а) мусульманська система;
- б) національна правова система;
- в) правові сім'ї;
- г) економічна система;
- д) державний устрій.

Словникова робота:

законність, контроль-моніторинг елемент законності, компенсаційний елемент законності, принцип верховенства права, принцип єдності правового порядку, принцип універсальності законності, принцип рівності, принцип гарантування основних прав людини і основних свобод, принцип верховенства закону та демократії, принцип доцільності, принцип невідворотності, загальні соціальні гарантії, гарантії економічної (матеріальної) законності, гарантії соціальної законності, гарантії політичної законності, гарантії ідеологічної законності, статутні гарантії, гарантії парламентської законності, гарантії законності президента, держава гарантії законності, гер належні гарантії законності, контрольно-наглядові гарантії законності, запобіжні (попереджувальні) гарантії законності, припинення гарантій законності, гарантії відновлення законності, каральні (каральні) гарантії законності, засоби законності, вимоги законності, сутність законності, мета законності, законність, закон і порядок, зміст правового порядку, матеріальний зміст правової системи, правовий (конституційний) зміст правової системи, структура правової системи, елементи правової системи, інституційний елемент правової системи, документ і правочин елемент правової системи правопорядок, ідеологічний елемент правопорядку, функціонально-діяльний елемент правопорядку, комунікативний інтеграл), оцінка і Орієнтаційна функція правопорядку, комунікативна функція правопорядку, виховна функція правопорядку, громадський порядок, громадський порядок.

Практичні завдання

Завдання № 1. Інтерактивна гра «Крокодил». Час – 20 хв. Наприкінці заняття здобувачі вищої освіти поділяються на дві команди. Кожна команда обирає 1 гравця, який буде капітаном команди та буде пояснювати слова. Кожен з капітанів по черзі обирає картку (але при цьому не бачить, який текст на ній написано, тобто обирає картку лицьовою стороною), де читає словосполучення щодо гарантії законності (на картках містяться словосполучення про юридичні гарантії законності за суб'єктом застосування: *парламентські, президентські, урядові, судові, прокурорські, муніципальні тощо*). Здобувач протягом 1 хвилини має без слів, тобто жестами пояснити, про якого суб'єкта йдеться. Наприкінці гри викладач підраховує кількість набраних командами балів.

Завдання № 2. Проаналізуйте наведені вислови, ґрунтуючись на таких правових категоріях, як «законність» та «правапорядок».

Легше створювати закони, ніж дотримуватись їх (*Наполеон*).

Коли множаться закони й укази, зростають розбої та грабежі (*Лао-Цзи*)

Численність законів у державі є те саме, що велика кількість лікарів: ознака хвороби і безсилля (*Вольтер*).

Суворість законів пом'якшується їх невиконанням (*П. Вяземський*).

Бережи порядок, і порядок збереже тебе (*Латинський вислів*).

З поганими законами і хорошими посадовцями цілком можна правити країною. Але якщо посадовці погані, не допоможуть і найкращі закони (*Отто фон Бісмарк*).

У країні, де є порядок, будь сміливий і в діях, і в промовах. У країні, де немає порядку, будь сміливий в діях, але обачний в промовах (*Конфуцій*).

Де закони можуть бути порушені під приводом загального порятунку, там немає конституції (*Н. Мальбрани*).

Рекомендовані джерела:

1. Кучук А. М. Правосвідомість В. Почуття справедливості. Юридичний журнал Донбасу. 2019. № 3. С. 28-34.

2. Лотюк О. Конституційно-правовий механізм формування та підтримки інститутів громадянського суспільства. Публічне право. № 2 (10) (2013). С. 37-42.

3. Лук'янов Д. В. Правова система: поняття і різноманітність у сучасному світі. Закон України. 2019. №3. С. 158-176.

4. Макаренко Л. А. Правова система і правова культура: особливості взаємовідносин. Держава і право. Серія: Правові науки. 2017. Вип. 77. С. 30-42.

5. Bondar G. G. Conceptualization of the determination of gender inequality in Ukrainian society: dis. ... cand. social sciences. Zaporozhye, 2012. 224 p.

6. Крусян О. Конституція та конституційне право як нормативна основа сучасного українського конституціоналізму. Юридичний бюлетень. 2005. № 1. С. 88-96.

7. Крусян О. Р. Сучасний український конституціоналізм: теорія та практика: вих. дис. ... професор Юрид. Наука. Одеса, 2010. 42 с.

8. Кувітанова Ю. І. Нормативно-правові акти Кабінету Міністрів України: загальнотеоретичні риси: дис. ... к.ю.н. Наука. Львів, 2018. 285 с.

9. Куценко Л. В. Законодавче регулювання права громадян інформацію у сфері управління: Автореф. дис. ... к.ю.н. Наука. Харків, 2003. 20 с.

10. Кузьменко О.О. Контроль за виконанням Державного бюджету України як функція управління: Автореф. дис. ... к.ю.н. Наука. Київ, 2002. 21 с.

11. Купрій В. М. Конституційний процес: питання правових обмежень: автореф. дис. ... к.ю.н. Наука. Київ, 2019. 21 с.

12. Купрій В., Паливода Л. Суспільна експертиза та громадський контроль за діяльністю органів влади: Підручник. Інструкція з експлуатації. Київ: Макрос, 2011. 199 с.

13. Олійник А. Ю. Конституційно-правовий механізм забезпечення основоположних свобод особи та громадянина в Україні: Монографія. М.: Алерта, КНТ, Центр навчальної літератури, 2008. 153 с.

14. Ulyanovska O. The essence of legal fiction. Law of Ukraine. 2010. № 11. pp. 66–75.

15. Fedorenko V. Theoretical and methodological problems of the system of modern constitutional law. Law of Ukraine. 2007. № 2. S. 21-25.

16. Fedorenko V. Approval of procedural constitutional law as a guarantee of the effectiveness of the rule of law in Ukraine. *Law of Ukraine*. 2010. № 3. pp. 89–97.
17. Philosophical encyclopedic dictionary: encyclopedia/ National Academy of Sciences of Ukraine, Institute of Philosophy. GS Frying Pan; heads. ed. V. I. Shinkaruk. Kyiv: Abris, 2002. 742 p.
18. Philosophical Dictionary / Ed. V. I. Shinkaruk. К .: Head. ed. Ukr. радян. encyclical. USSR Academy of Sciences, 1973. 600 p.
19. Fonova O. S. Simplified electronic proceedings – innovative development of the economic process. 25 years of economic jurisdiction in Ukraine: experience and prospects: mater. All-Ukrainian scientific-practical Conf., Kharkiv, May 20, 2016. Kharkiv, 2016. pp. 178-183.
20. Khaustova M. G. Theoretical and legal bases of transformation of the legal system of Ukraine in the conditions of globalization. *Comparative and analytical law*. 2015. № 4. pp. 52–56.
21. Khoma N. M. New approaches to understanding the models of the welfare state. *State and law. Legal and political sciences*. 2013. Vip. 60. pp. 455-461.
22. Чорнолуцький Р. В. Нормотлумачення у конституційному праві України: парадигма процесуально-стадійного забезпечення актуальних питань. *Європейський політико-правовий дискурс*. 2017. №4(2). С. 54-60.
23. Kharitonov E. A. Concepts of «legal system», «law» and «private law» in the context of the Association Agreement between Ukraine and the EU. *Bulletin of the Southern Regional Center of the National Academy of Legal Sciences of Ukraine*. 2015. № 5. pp. 79–86.
24. Kharitonov E. A., Kharitonova O. I. Legal adaptation as a type of interaction of legal systems. *Constitutional state*. 2016. Vip. 27. pp. 454-461.
25. Kharitonov R. F. Galuzeva legal comparative studies: general theoretical research: author's ref. dis. ... cand. jurid. Science. Odesa, 2016. 20 p.
26. Kharitonov R. F. The concept of branch legal comparative studies: scientific and educational aspects: monograph. Odesa: Phoenix, 2019. 218 p.
27. Khaustova M. G. Legal system of Ukraine among modern legal systems. *Problems of legality*. 2013. Vip. 123. pp. 23-33.
28. Khvorostyany M. V. The Australian legal system and its difference from the legal systems of other countries of the Anglo-Saxon legal family. *Constitutional state*. 2009. № 11. pp. 203–207.
29. Khomov S. M. Administrative and legal principles of public control over the activities of the State Fiscal Service of Ukraine: author's ref. dis. ... cand. jurid. Science. Kyiv, 2016. 18 p.
30. Khomyuk N. S. Modern system of sources of law of Ukraine: general theoretical aspects: author's ref. dis. ... cand. jurid. Science. Lviv, 2015. 16 p.
31. Khrykov E. M. Methodology of pedagogical research: monograph. Kharkiv: Panov AM, 2017. 237 p.
32. Tsippelius R. Legal methodology. К.: Реферат, 2004. 176 с.

33. Tsmots U. O. Legal hermeneutics: anthropological component. Scientific Bulletin of Lviv State University of Internal Affairs. Series: Legal. 2017. Vip. 3. pp. 299-306.

34. Гунін Д. І. Прозорість і секретність інформації: теоретико-правовий аспект: автореф. дис. ... канд. Єкатеринбург, 2008. 29 с.

35. Гураль П. Ф. Громадянське суспільство і держава в Україні: взаємодія та розвиток. Журнал Київського юридичного університету. 2013. №3. С. 13-16.

36. Гусак Є.С. Принципи судочинства в системі правових засад: Теоретико-правові аспекти: автореф. дис. ... канд. Київ, 2018. 19 с.

37. Даниленко С. А. Відкритість та прозорість влади: механізм регулювання взаємодії із ЗМІ на регіональному рівні: Автореф. дис. ... канд. наук після держ. Пр. Одеса, 2018. 20 с.

38. Населення та соціальна статистика. Ринок праці, зайнятості та безробіття. Зайнятість населення за статтю, типом місцеположення та віковими групами у 2017 р. Офіційний сайт Держстату.

39. Демченко П. С. Швейцарія: від конфедерації до федералізму. Бізнес. Гроші. Правильно. 2017. № 5(3). С. 44-48.

40. Деркач А. Л. Актуальні проблеми захисту прав людини в конституційному процесі в контексті глобальних викликів: Монографія. Одеса: Фенікс, 2018. 372 с.

41. Деркач А. Л. Захист прав людини в конституційному процесі: питання теорії та практики: автореф. дис. ... лікар юридичний наук. Київ, 2019. 39 с.

42. Джураєва О. А. Загальна функція держави. Актуальні проблеми держави і права. 2004. № 22. С. 107-111.

43. Джураєва О. О. Динаміка сучасної держави: загальнотеоретичний аспект. Лекс Портус. № 2(10). 2018. С. 190-201.

44. Kveliashvili I. Reforms: a declaration of intentions or a way of renewal. *Legea or Viata*. 2018. No. 4, part 2. С 63-66.

45. Kleimenov E. A. Opening as a factor in increasing the efficiency of public administration: on the example of Khabaro: Khabaro. ... cand. sociological Sciences. Khabarovsk, 2010. 210 p.

46. Klymenko E. I. Legislative consolidation of the constitutional and legal reform in Ukraine. *Journal of Kyiv University of Law*. 2016. №2. pp. 67-70.

47. Klyutsevsky V. I. Electronic legal proceedings: ways of implementation and foreign experience. *Theory and practice of state and local self-government*. 2020. № 1.

ТЕМА 9. ОСОБЛИВОСТІ НОРМОТВОРЧОЇ ДІЯЛЬНОСТІ У РІЗНИХ ПРАВОВИХ СИСТЕМАХ СВІТУ

Теми для мультимедійних презентацій:

- Правова система: поняття, структура, функції Поняття та характеристика правової системи (правової сім'ї).
- Типи (сім'ї) правових систем світу.
- Загальна характеристика англосаксонської правової сім'ї (Common Law Family).

Підготувати анотацію до наступних тем:

- Загальна характеристика континентальної правової сім'ї.
- Змішані типи правових систем – скандинавські та латиноамериканські групи: поняття та характеристика.
- Релігійний тип (сім'я) правових систем: поняття та загальна характеристика.

Розробити схеми:

- Функції правової системи.
- Види правових систем.
- Особливості юридичної компаративістики.

Підготувати реферат:

- «Загальні основи формування системи права».
- «Особливості континентальної правової системи».
- «Сім'я релігійного права».
- «Правова система України: генеза та напрями розвитку».
- «Англосаксонська правова сім'я, її особливості».
- «Взаємодія міжнародного, європейського та національного права».

Словникова робота:

порівняльне правознавство, юридична компаративістика, система права, правова система, інститут законодавства, міжнародне право, мораль, джерела правових актів, характеристика нормативно-правових актів, предмет прийняття законодавчого акта, структура законодавчого акта, преамбула, стаття законодавчого акта, розділ законодавчого акта, система законодавчих актів, законодавчий акт із заг. дію, законодавчий акт із особливою дією, нормативні акти з винятковою дією, звичайні закони, індивідуальні акти, закони, прийняті на референдумі Законодавчий орган держави, конституції, звичайні закони, кодифіковані закони, тематичний Закони, комплексні закони, зворотна сила нормативно-правових актів, продовження дії нормативно-правових актів, прецедент, прецедентний знак, юриспруденція, звичай, юридична практика, підписати правовий звичай, правовий договір,

знак юридичного договору, Акти міжнародного права, загальні правові принципи, юриспруденція, загальні правові принципи, юридична техніка, звичай, релігія, комунікативна складова структура правової системи.

Практичні завдання

Завдання № 1. Період – 15 хвилин. Студентів буде поділено на групи по 2-3 ЗВО. Для кожної групи НПП зазначає назву громадської організації. Протягом 10 хвилин представники ОВНС збираються у невеликій групі, щоб представити свою громадську організацію.

Задача: за 5 хвилини представити громадську організацію, описати її, але не називати. Інші претенденти повинні відгадати й назвати цю громадську організацію. За потреби НПП може виправити відповіді студентів.

Рекомендовані джерела:

1. Bondar G. G. Conceptualization of the determination of gender inequality in Ukrainian society: dis. ... cand. social sciences. Zaporozhye, 2012. 224 p.

2. Fedorenko V. Approval of procedural constitutional law as a guarantee of the effectiveness of the rule of law in Ukraine. Law of Ukraine. 2010. № 3. pp. 89–97.

3. Fedorenko V. Theoretical and methodological problems of the system of modern constitutional law. Law of Ukraine. 2007. № 2. S. 21-25.

4. Fonova O. S. Simplified electronic proceedings – innovative development of the economic process. 25 years of economic jurisdiction in Ukraine: experience and prospects: mater. All-Ukrainian scientific-practical Conf., Kharkiv, May 20, 2016. Kharkiv, 2016. pp. 178-183.

5. Kharitonov E. A. Concepts of «legal system», «law» and «private law» in the context of the Association Agreement between Ukraine and the EU. Bulletin of the Southern Regional Center of the National Academy of Legal Sciences of Ukraine. 2015. № 5. pp. 79–86.

6. Kharitonov E. A., Kharitonova O. I. Legal adaptation as a type of interaction of legal systems. Constitutional state. 2016. Vip. 27. pp. 454-461.

7. Kharitonov R. F. Galuzeva legal comparative studies: general theoretical research: author's ref. dis. ... cand. jurid. Science. Odesa, 2016. 20 p.

8. Kharitonov R. F. The concept of branch legal comparative studies: scientific and educational aspects: monograph. Odesa: Phoenix, 2019. 218 p.

9. Khaustova M. G. Legal system of Ukraine among modern legal systems. Problems of legality. 2013. Vip. 123. pp. 23-33.

10. Khaustova M. G. Theoretical and legal bases of transformation of the legal system of Ukraine in the conditions of globalization. Comparative and analytical law. 2015. № 4. pp. 52–56.

11. Khoma N. M. New approaches to understanding the models of the welfare state. State and law. Legal and political sciences. 2013. Vip. 60. pp. 455-461.

12. Khomov S. M. Administrative and legal principles of public control over the activities of the State Fiscal Service of Ukraine: author's ref. dis. ... cand. jurid. Science. Kyiv, 2016. 18 p.
13. Khomyuk N. S. Modern system of sources of law of Ukraine: general theoretical aspects: author's ref. dis. ... cand. jurid. Science. Lviv, 2015. 16 p.
14. Khrykov E. M. Methodology of pedagogical research: monograph. Kharkiv: Panov AM, 2017. 237 p.
15. Khvorostyany M. V. The Australian legal system and its difference from the legal systems of other countries of the Anglo-Saxon legal family. Constitutional state. 2009. № 11. pp. 203–207.
16. Kleimenov E. A. Opening as a factor in increasing the efficiency of public administration: on the example of Khabaro: Khabaro. ... cand. sociological Sciences. Khabarovsk, 2010. 210 p.
17. Klymenko E. I. Legislative consolidation of the constitutional and legal reform in Ukraine. Journal of Kyiv University of Law. 2016. №2. pp. 67-70.
18. Klyutsevsky V. I. Electronic legal proceedings: ways of implementation and foreign experience. Theory and practice of state and local self-government. 2020. №1.
19. Kveliashvili I. Reforms: a declaration of intentions or a way of renewal. *Legea or Viata*. 2018. No. 4, part 2. С 63-66.
20. Philosophical Dictionary / Ed. V. I. Shinkaruk. К .: Head. ed. Ukr. радян. encyclical. USSR Academy of Sciences, 1973. 600 p.
21. Philosophical encyclopedic dictionary: encyclopedia/ National Academy of Sciences of Ukraine, Institute of Philosophy. GS Frying Pan; heads. ed. V. I. Shinkaruk. Kyiv: Abris, 2002. 742 p.
22. Tsippelius R. Legal methodology. К.: Реферат, 2004. 176 с.
23. Tsmots U. O. Legal hermeneutics: anthropological component. Scientific Bulletin of Lviv State University of Internal Affairs. Series: Legal. 2017. Vip. 3. pp. 299-306.
24. Ulyanovska O. The essence of legal fiction. Law of Ukraine. 2010. № 11. pp. 66–75.
25. Гунін Д. І. Прозорість і секретність інформації: теоретико-правовий аспект: автореф. дис. ... канд. Єкатеринбург, 2008. 29 с.
26. Гураль П. Ф. Громадянське суспільство і держава в Україні: взаємодія та розвиток. Журнал Київського юридичного університету. 2013. №3. С. 13-16.
27. Гусак Є. С. Принципи судочинства в системі правових засад: Теоретико-правові аспекти: автореф. дис. ... канд. Київ, 2018. 19 с.
28. Діхтієвський П. В. Якість адміністративно-процесуального законодавства: питання теорії та практики: моногр. Херсон: Гельветика, 2020. 207 с.
29. Дронів Б. М. Взаємовплив приватного і публічного права: сучасна континентально-європейська теорія і практика: дис. ... канд. юрид. наук. Харків, 2012. 192 с.

30. Дуда Х. І., Сабіщенко О. В. Судовий прецедент як джерело процесуального права України. Науковий вісник Національного університету біоресурсів і природокористування України. Серія: Право. 2014. Вип. 197 (2). С. 176-181.

31. Дупай Я. М. Правова інформованість суспільства як необхідна умова функціонування правової системи. Часопис Київського університету права. 2015. № 4. С. 53-56.

32. Жебровська К. А. Універсалізм і релятивізм правових цінностей у діалозі правових систем: моногр. Одеса: Фенікс, 2018. 221 с.

33. Жигалкін І. П. Система принципів трудового права в умовах формування нової правової доктрини України: автореф. дис. ... д-ра юрид. наук. Київ, 2016. 40 с.

34. Завальнюк В. В. Правовая культура и правовая система Украины: антропо-логические аспекты. Актуальні проблеми держави і права. 2014. Вип. 72. С. 16-20.

35. Завидняк В. І. Прецедент як правова норма в англосаксонській системі пра-ва. Науковий вісник Національного університету державної податкової служби України. Серія: Економіка, право. 2014. № 2. С. 144-149.

36. Завидняк В. І. Судовий прецедент як джерело права. Науковий вісник Наці-онального університету державної податкової служби України. Серія: Еко-номіка, право. 2013. № 2. С. 164-169.

37. Закірова С. Г. Досвід і перспективи викладання юридичної компаративісти-ки у світі та Україні. Історико-політичні студії. 2016. № 2. С. 77-84.

38. Іванюра І. С., Шевченко Д. В., Сівець А. С. Правова природа та місце судо-вого прецеденту в системі джерел права України. Науковий вісник Ужгоро-дського національного університету. Серія: Право. 2021. Вип. 64. С. 26-31.

39. Ільков В. Загальна характеристика судового прецеденту в адміністративно-му судочинстві. Юридичний вісник. 2017. № 1. С. 135-139.

40. Кагадій М. І. Юридична практика в правовій системі України: дис... канд. юрид. наук. Київ, 2005. 243 с.

41. Кармазіна К. Ю. Механізм взаємодії джерел континентального та загально-го права: автореф. дис. ... канд. юрид. наук. Львів, 2011. 16 с.

42. Кармаліта М. В. Приватний і публічний інтерес у системі податкових пра-вовідносин: моногр. Хмельницький; Ірпінь: Мельник А. А., 2019. 328 с.

43. Карпушова К. Г. Судовий прецедент в системі податково-правового регу-лювання в Україні: моногр. Херсон: Гельветика, 2019. 167 с.

44. Кельман М. С. Конституційний контроль як засіб захисту Конституцій у на-ціональних правових системах континентального права: дис. ... канд. юрид. наук. Київ, 2001. 204 с.

45. Козаченко В. М. Правова свідомість як джерело права у мусульманській правовій системі. Альманах права. 2017. Вип. 8. С. 167-171.

46. Крусян О. Конституція та конституційне право як нормативна основа сучасного українського конституціоналізму. Юридичний бюлетень. 2005. № 1. С. 88-96.
47. Крусян О. Р. Сучасний український конституціоналізм: теорія та практика: вих. дис. ... професор Юрид. Наука. Одеса, 2010. 42 с.
48. Кувітанова Ю. І. Нормативно-правові акти Кабінету Міністрів України: загальнотеоретичні риси: дис. ... к.ю.н. Наука. Львів, 2018. 285 с.
49. Кузьменко О. О. Контроль за виконанням Державного бюджету України як функція управління: Автореф. дис. ... к.ю.н. Наука. Київ, 2002. 21 с.
50. Купрій В., Паливода Л. Суспільна експертиза та громадський контроль за діяльністю органів влади: Підручник. Інструкція з експлуатації. Київ: Макрос, 2011. 199 с.
51. Купрій В. М. Конституційний процес: питання правових обмежень: автореф. дис. ... к.ю.н. Наука. Київ, 2019. 21 с.
52. Куценко Л. В. Законодавче регулювання права громадян інформацію у сфері управління: автореф. дис. ... к.ю.н. Наука. Харків, 2003. 20 с.
53. Латинський М. Е. Виникнення і розвиток вчення про публічний порядок у англо-американській та континентальній правових традиціях. Науковий вісник Ужгородського національного університету. Серія: Право. 2018. Вип. 51 (1). С. 100-104.
54. Лесяк Н., Коваль І. Предмет юридичної компаративістики та проблеми ви-значення дефініцій. Вісник Національного університету «Львівська політехніка». Серія: Юридичні науки. 2020. Т. 7, № 3. С. 82-86.
55. Лобойко Л. М. Письмове касаційне провадження в кримінальному процесі України. Право України. 2018. № 8. С. 139-1.
56. Лотюк О. Конституційно-правовий механізм формування та підтримки інститутів громадянського суспільства. Публічне право. № 2 (10) (2013). С. 37-42.
57. Лук'янов Д. В. Правова система: поняття та різноманітність у сучасному світі. Право України. 2019. № 3. С. 158-176.
58. Макаренко Л. А. Правова система і правова культура: особливості взаємовідносин. Держава і право. Серія: Правові науки. 2017. Вип. 77. С. 30-42.
59. Олійник А. Ю. Конституційно-правовий механізм забезпечення основоположних свобод особи та громадянина в Україні: Монографія. М.: Алерта, КНТ, Центр навчальної літератури, 2008. 153 с.
60. Чернолуцький Р.В. Нормотлумачення у конституційному праві України: парадигма процесуально-стадійного забезпечення актуальних питань. Європейський політико-правовий дискурс. 2017. №4(2). С. 54-60.
61. Шестак В. С. Державний контроль в сучасній Україні (теоретико-правові питання) : монографія / В. С. Шестак. Х. : Основа, 2003. 208 с.
62. Шимон І. П. Правова система Румунії: теоретичні та історико-юридичні аспекти: автореф. дис. ... канд. юрид. наук. Львів, 2017. 20 с.

ПЕРЕЛІК ПИТАНЬ ДЛЯ ПІДСУМКОВОГО КОНТРОЛЮ

1. Поняття та система юриспруденції
2. Функції юриспруденції, її завдання на сучасному етапі.
3. Предмет загальної державно-правової теорії.
4. Методи (методологія) державно-правового пізнання.
5. Положення державно-правової теорії в системі суспільно-правових наук.
6. Влада і соціальні норми в первісному суспільстві.
7. Історичні умови зародження країни і права.
8. Ознаки держави, що відрізняють її від влади первісного суспільства.
9. Різноманітність думок щодо виникнення держави і права.
10. Поняття та характеристика країни.
11. Наукові погляди на природу держави.
12. Характеристика становлення державно-правової організації в Україні.
13. Поняття типу держави, фактори, що його визначають.
14. Поняття та структура форми країни.
15. Форма правління: поняття та варіанти.
16. Форма правління: поняття та варіанти.
17. Політико-правовий режим та його різновиди.
18. Зв'язок між типом і формою землі.
19. Поняття, зміст функцій країни, їх класифікація.
20. Правові форми виконання державних завдань.
21. Роль органів внутрішніх справ у виконанні завдань країни.
22. Поняття державного апарату та його особливості.
23. Орган влади країни: поняття, ознаки, види.
24. Фактори, що впливають на зміну функцій та державного апарату.
25. Поняття, природа та види країн соціал-демократичного спрямування.
26. Верховенство права в історії політико-правової думки.
 - a. Поняття правової держави та її основні ознаки. Поняття та основні ознаки правового статусу особи в конституційній державі.
27. Основні форми та інститути демократії в Україні.
28. Проблема розбудови правової держави в Україні.
29. Демократичний уряд як принцип державного устрою.
30. Верховенство права як принцип державного порядку.
31. Наукова концепція праворозуміння.
32. Поняття та ознаки права.
33. Об'єктивне і суб'єктивне право.
34. Класифікація функцій права та загальна характеристика.
35. Закони та інші соціальні норми.
36. Правовий вплив і правове регулювання.
37. Поняття про механізм правового регулювання, його етапи та елементи.

38. Вимоги до механізму правового ладу в демократичній конституційній державі.

39. Поняття та класифікація правових форм.

40. Правове поняття, його основні характеристики та види.

41. Конституція України, її основні ознаки та місце в системі права.

42. Статутний нормативно-правовий акт: поняття та характеристика.

43. Поняття та загальна характеристика правової держави.

44. Технологія контролю як різновид юридичної технології: поняття, елементи, види.

45. Законодавчі технології. юридична термінологія.

46. Структура правової держави: поняття та соціальна ознака.

47. Класифікація правових норм. Соціальна характеристика їх основного виду.

48. Способи відображення правових норм у нормативно-правових актах.

49. Нетипові правові норми. Співвідношення норми права та віднесення статей до нормативно-правового акта.

50. Правова система: поняття, ознаки, основні елементи.

51. Поняття суб'єкта та метод правового регулювання.

52. Правова система, система законодавства, система юриспруденції, їх співвідношення.

53. Правова система України: поняття, структура.

54. Правова система і правопорядки.

55. Поняття та ознаки правовідносин.

56. Критерії класифікації та види правовідносин.

57. Структура та зміст правовідносин.

58. Суб'єкти правовідносин, їх характеристика.

59. Поняття та види об'єктів правовідносин.

60. Поняття юридичних фактів, їх класифікація.

61. Поняття законодавства, його функції та принципи.

62. види законодавства.

63. Основні етапи законодавчого процесу.

64. Юридична сила нормативно-правових актів.

65. Порядок введення в дію законів України.

66. Діючі межі нормативно-правових актів.

67. Поняття та форми систематизації нормативно-правового матеріалу.

68. Законодавча техніка: поняття та види.

69. Поняття та форми безпосередньої реалізації прав.

70. Поняття та основні ознаки реалізації правових норм.

71. Основні стадії процесу кримінального переслідування. Передумови правильного застосування закону.

72. Акти реалізації правових норм, соціальні характеристики та їх види.

73. Особливості правозастосування у разі правових лазівок та колізій правових норм.

74. Поняття тлумачення правових норм, його основні види.
75. Основні види тлумачення правових норм.
76. Види тлумачення правових норм для суб'єктів.
77. Тлумачення правових норм за їх правовим змістом.
78. Поняття та види інтерпретаційних актів.
79. Правова природа керівних роз'яснень Пленуму Верховного Суду.
80. Поняття правомірної поведінки та її види.
81. Об'єктивна та суб'єктивна сторона правомірної поведінки.
82. Поняття та основні ознаки правопорушення, його різновиди.
83. Склад правопорушення, ознака його основних частин.
84. Роль органів внутрішніх справ у боротьбі зі злочинністю та іншими правопорушеннями.
85. Поняття судочинства, його особливості та види.
86. стадії судового розгляду.
87. Правовий нігілізм: витоки, прояви, перспективи та шляхи його подолання в Україні.
88. Юридична освіта: поняття, структура, види.
89. Значення правової культури у становленні правової країни та сучасного юриста.
90. Поняття законності як багатовимірного політико-правового явища
91. Поняття правопорядку, його відношення до суспільного.

Навчальне видання

**Наливайко Лариса Романівна
Чепік-Трегубенко Ольга Сергіївна
Кулініч Ольга Олександрівна
Наливайко Ігор Олегович
Чалик Вадим Романович**

НОРМОТВОРЧА ДІЯЛЬНІСТЬ

*Методичні рекомендації
для підготовки індивідуальної та самостійної роботи
(для здобувачів вищої освіти I курсу магістратури
денної форми навчання)*

Редактор, оригінал-макет, дизайн – *Є. В. Коваленко-Марченкова,
А. В. Сомотуга*

Формат 60x84/16. Друк – цифровий.

Гарнітура – Times New Roman. Ум.-друк. арк. 6,88. Обл.-вид. арк. 7,38.

Надруковано у Дніпропетровському державному університеті внутрішніх справ
49005, м. Дніпро, просп. Гагаріна, 26, т. (056) 370-96-59

Свідоцтво про внесення до державного реєстру КВ № 6054 від 28.02.2018 р.